

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

x. A
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949:40
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG
ANGÅENDE
FÖRENKLAT REKVISITIONS-
OCH GRANSKNINGSFÖRFARANDE
BETRÄFFANDE VISSA STATS BIDRAG
TILL FOLKSKOLEVÄSENDET
AVGIVET AV
1945 ÅRS FOLKSKOLESAKKUNNIGA

STOCKHOLM

1949

Statens offentliga utredningar 1949

Kronologisk förteckning

1. Norrlandskommitténs principbetänkande. Första delen. Norrländska utvecklingslinjer. Idun. 303 s. **Jo.**
2. Norrlandskommitténs principbetänkande. Andra delen. Särskilda utredningar. Idun. 194 s. **Jo.**
3. Norrlandskommitténs principbetänkande. Tredje delen. Utåtanden och förslag i vissa frågor. Idun. 163 s. **Jo.**
4. Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. Marcus. 213 s., bil. 1 73 s., bil. 2 106 s. **I.**
5. Principer och metoder för kostnadsberäkningar vid statens järnvägar. Beckman. 122 s. **K.**
6. Kriminalvård i frihet. Fångvårdsstyrelsens utredning angående skyddsarbetets organisation m. m. Marcus. 140 s. **Ju.**
7. Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. Beckman. 80 s. **S.**
8. Betänkande angående förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. Norstedt. 105 s. **Ju.**
9. 1944 års allmänna skattekommitté. 3. Betänkande angående beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. Marcus. 168 s. **Fi.**
10. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 17. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Värmlands län. Beckman. 45 s. **K.**
11. Betänkande om sinnessölvården. Katalog och Tidskriftstryck. 248 s., 1 karta. **I.**
12. Utredning rörande folkpensionärernas bostadsförhållanden och bostadskostnader. Idun. 94 s. **S.**
13. 1945 års bankkommitté. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank. Beckman. 83 s. **Fi.**
14. Bilagor till 1942 års järnvägskostnadsutrednings betänkande. Produktions- och kostnadsstrukturen vid statens järnvägar. Promemorior. Av A. Sjöberg. Beckman. 269 s. **K.**
15. P. M. med synpunkter på det svenska långtidsprogrammet. I anslutning till OEEC:s interimrapport. Beckman. 23 s. **H.**
16. Promemoria över preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. Beckman. 75 s. **Fö.**
17. Betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. Idun. 277 s. **Ju.**
18. Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Kihlström. 265 s., 16 pl. **H.**
19. 1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande. 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. Idun. 188 s., 26 pl. **S.**
20. Dissenterlagskommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. Marcus. XLVIII. 390 s. **Ju.**
21. Svensk hamnbyggnadspolitik. Marcus. 318 s. **K.**
22. Betänkande rörande gallring av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. Heggström. 232 s. **Fö.**
23. Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. Norstedt. 28 s. **Ju.**
24. Kommunallagskommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. Idun. 84 s. **I.**
25. 1945 års försäkringsutredning. 1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet. Norstedt. 220 s. **H.**
26. 1945 års försäkringsutredning. 2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring. Norstedt. 160 s. **H.**
27. Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. Katalog och Tidskriftstryck. 237 s. **Fi.**
28. Folk- och skolbibliotek. Betänkande och förslag avgivet av folkbibliotekssakkunniga. Gummeson. 173 s. **E.**
29. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 3—4. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Uppsala län och Södermanlands län. Beckman. 57 s. **K.**
30. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del. 9. Tiden juli 1947—juni 1948. — Av K. Åmark. Idun. 382 s. **Fo.**
31. Social upplysning. Idun. XVI, 175 s., 89* s. **S.**
32. Yrkesutbildning för varubud m. fl. Norstedt. 66 s. **E.**
33. En generalplan för rikets farleder och hamnar. Bilaga 2 till SOU 1949:21 om svensk hamnbyggnadspolitik. Marcus. 242 s. **K.**
34. Betänkande med förslag angående ändrade grunder för fördelning och uttagande av kostnad för byggande och underhåll av skogsvägar. Germandt. 66 s. **Jo.**
35. Skolöverstyrelsens utlåtande över vissa av 1940 års skolutrednings betänkande och 1946 års skolkommissions principbetänkande jämte sammanfattning av avgivna yttranden. Heggström. 404 s. **E.**
36. Utredningar i anslutning till 1949 års nationalbudget. Marcus. 67 s. **Fo.**
37. Klientelet på arbetshemmen. En socialpsykologisk utredning om försumliga försörjare och störande understödstagare. Beckman. 206 s. **S.**
38. Betänkande rörande avbetalnings- och förskottsköp m. m. Gummeson. 67 s. **Ju.**
39. Betänkande angående statens konstsamlingars organisation och lokalbehov. Marcus. 231 s. **E.**
40. Betänkande med förslag angående förenklad rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet. Katalog och Tidskriftstryck. 98 s. **E.**

Ann. Om särskild tryckort ej anges är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet. **Jo.** = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949:40
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

ANGÅENDE

FÖRENKLAT REKVISITIONS-
OCH GRANSKNINGSFÖRFARANDE
BETRÄFFANDE VISSA STATS BIDRAG
TILL FOLKSKOLEVÄSENDET

AVGIVET AV

1945 ÅRS FOLKSKOLESAKKUNNIGA

KATALOG OCH TIDSKRIFTSTRYCK
STOCKHOLM 1949

BETÄNKANDE ÖFR
FÖREKALLAT
OCH GRANSKNINGSFÖRFARANDE
BETÄNKANDE ÖFR
TILL FOLKSKOLEN

ÅR 1819

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ...	5
Kap. 1. Utredningsuppdraget	7
Kap. 2. Allmänna synpunkter rörande rekvisitionsförfarande och kontroll	10
Kap. 3. Den statliga kontrollen	16
Kap. 4. Redogöraransvaret	22
Kap. 5. Statsbidrag till avlöning åt folk- och småskollärare	31
Kap. 6. Statsbidrag till skolsociala ändamål	44
Kap. 7. Statsbidrag till vissa skolorganisatoriska ändamål	53
Kap. 8. Verkningarna i ekonomiskt avseende av förslagens genomförande	63
Kap. 9. Författningsändringar	66
Kap. 10. Sammanfattning och hemställan	68
Bilagor	71

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skivorna till skivskåpet och skivorna till skivskåpet	1
Kap. 1. Inledning	2
Kap. 2. Allmänna uppgifter för de tekniska tjänsterna och kontroll	3
Kap. 3. Den tekniska tjänstens uppgifter	4
Kap. 4. Tekniska tjänstens arbetsområde	5
Kap. 5. Tekniska tjänstens arbetsområde	6
Kap. 6. Tekniska tjänstens arbetsområde	7
Kap. 7. Tekniska tjänstens arbetsområde	8
Kap. 8. Tekniska tjänstens arbetsområde	9
Kap. 9. Tekniska tjänstens arbetsområde	10
Kap. 10. Tekniska tjänstens arbetsområde	11
Bilagor	12

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Ecklesiastikdepartementet.

1945 års folkskolesakkunniga få härmed värdsamt överlämna »Betänkande med förslag angående förenklat rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet».

Stockholm den 10 juni 1949.

DAVID ANDERSSON

JONES ERIK ANDERSSON   EM. GRANÉR   HELGE HAAGE

FOLKE KYLING   ARVID LUND   RUTH WIKSTRÖM

/ Kurt Wedlund

Herr Svarvdel och Chefen för a-märk Arbetsnämndens förtäring

1945 års löftekostnader för a-märket vid denna församling
kunde med följande angående löftekostnader för a-märket och
förtäring beträffande dessa utskiften till löftekostnader
Stockholm den 10 juni 1945

DAVID ANDERSSON

JONES ERIC ANDERSSON PER GRANLUND
BERGEL HAGBERG

FORNBERG KJELLING
ANDERSSON PER GRANLUND
RITH WIKSTROM

Karl W. Olsson

Kap. 1. Utredningsuppdraget.

I föreliggande betänkande framlägga de sakkunniga dels resultatet av en av de sakkunniga verkställd utredning rörande möjligheterna att åstadkomma ett förenklat rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet, dels ock av utredningen föranledda förslag. Att detta frågekomplex nu upptagits till behandling torde kräva en närmare motivering. Härvid må till en början erinras om att de sakkunniga enligt givna direktiv ha att verkställa utredning rörande förhållandet mellan staten och skoldistriktet och därmed sammanhängande frågor. I anslutning till vad vederbörande departementschef i nämnda direktiv anfört beträffande utredningsarbetets bedrivande ha de sakkunniga successivt framlagt resultatet av sitt utredningsarbete. Sålunda ha, bland andra, följande betänkanden och förslag hittills avgivits, nämligen den 29 maj 1945 angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet (SOU 1945:25), den 14 mars 1946 angående skoldistriktens reglementen m. m. (stencilerat), den 10 december 1946 angående statsbidrag till undervisningsmateriel vid folk- och småskolor (stencilerat) och den 16 juni 1948 angående nya mellaninstanser för folkskoleväsendet (SOU 1948:28).

I nämnda betänkanden ha vissa av de i direktiven berörda frågorna varit föremål för utredning, som resulterat i förslag, vilka, utom det senast framlagda, även blivit genomförda i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga föreslagit. Utredningsuppdraget omfattar emellertid ytterligare en del frågor, nämligen dels sådana som i egentlig mening mera direkt avse det ekonomiska mellanhavandet mellan staten och skoldistriktet, dels ock frågor av administrativ natur.

Sistnämnda frågekomplex innefattar, bland annat, frågan om en översyn av folkskolestadgan för vinnande av större överskådlighet samt klarare och enklare föreskrifter. Vid förberedande överläggningar härom ha de sakkunniga visserligen blivit övertygade om att en överarbetning av ifrågasvarande stadga och med denna sammanhängande författningar måste anses påkallad. Det torde emellertid kunna förväntas, att under den närmaste tiden förslag rörande folkskoleväsendet komma att framläggas av sådan innebörd, att deras genomförande kräver omfattande författnings-

ändringar. Här åsyftas närmast förebådade förslag rörande skolreformen samt nya mellaninstanser för folkskoleväsendet. Med hänsyn härtill anse sig de sakkunniga för närvarande icke böra upptaga frågan om en omarbetning av folkskolestadgan till behandling. Till frågan huruvida och i vad mån partiella författningsändringar böra genomföras ha de sakkunniga för avsikt att efter närmare överväganden återkomma i annat sammanhang.

Som redan nämnts ha i tidigare förslag behandlats vissa statsbidragsfrågor. Därvid har, ehuru mera indirekt, även frågan om statens och skoldistriktens ekonomiska mellanhavanden blivit föremål för överväganden. Vad som främst inverkar på förhållandet mellan staten och skoldistriktet är statsbidragssystemets utformning, däri inbegripet såväl gällande statsbidragsbestämmelser som rekvisitionsförfarandet och avvägningen av den statliga kontrollen. Någon utredning, som mera direkt berört alla dessa problem, har hittills icke verkställts. Det var därför de sakkunnigas avsikt att verkställa en dylik utredning och därvid behandla nämnda frågekomplex i ett sammanhang. Denna avsikt har dock ej kunnat fullföljas. De sakkunniga erhöilo nämligen redan på ett tidigt stadium kännedom om att decentraliseringsutredningen under sitt arbete kommit till den uppfattningen, att de inom olika områden tillämpade statsbidragssystemens utformning vore av den natur, att en omläggning av desamma i vissa delar borde upptagas till övervägande. På framställning av nämnda utredning har Kungl. Maj:t den 4 mars 1949 tillkallat sakkunniga med uppgift att företaga en allmän översyn ur rationaliseringssynpunkt av gällande statsbidragsbestämmelser. Härvid kommer givetvis även frågan om inom folkskolans område tillämpade statsbidragssystem att göras till föremål för vissa överväganden. Det är med hänsyn härtill de sakkunniga icke ansett sig i detta sammanhang böra ingå på sådana frågor, som avse statsbidragens konstruktion, bidragsformer, villkoren för utbekommande av statsbidrag och liknande spørsmål.

I den på grund av nyssnämnda förhållanden uppkomna situationen hade de sakkunniga att överväga, om en utredning likväl kunde och borde verkställas rörande möjligheterna att åstadkomma en förenkling av rekvisitionsförfarandet samt, i viss omfattning, den statliga kontrollen. Även om, som redan framhållits, det hade varit mest rationellt att till samtidig behandling upptaga hela det frågekomplex, som berör statsbidragssystemet, ha de sakkunniga dock funnit övervägande skäl tala för att en utredning i nyss angivna något begränsade omfattning borde företagas. Det har nämligen syntts de sakkunniga vara en angelägenhet av största vikt, att förenklingar i ovan berörda hänseenden snarast möjligt kunde komma till stånd. Så kan enligt de sakkunnigas mening ske, därest de i detta betänkande framlagda förslagen genomföras. Slutligen må framhållas, att

de nu föreslagna åtgärderna icke kunna anses hindra eller försvåra genomförandet av de ytterligare förenklingar i fråga om statsbidragens konstruktion m. m., vartill nyssnämnda allmänna översyn av statsbidragsbestämmelserna kunna komma att giva anledning.

De förslag, som nu framläggas, avse rekvisition av statsbidrag till

- a) avlönande av folk- och småskollärare,
- b) skolsociala ändamål (fria läroböcker, undervisningsmateriel, skolhälsovård och anordnande av skolmåltider),
- c) anordnande av skolskjutsar,
- d) inackordering av skolbarn, ävensom
- e) rekvisition av förskott å vissa statsbidrag.

Av olika skäl ha i detta sammanhang liknande förslag icke framlagts beträffande övriga statsbidrag till folkskoleväsendet. I fråga om en del rekvisitioner gäller, att några mera betydande förenklingar rörande rekvisitionsförfarandet icke synas kunna genomföras. Beträffande rekvisitioner av statsbidrag till slöjd och hushållsgöromål synes ändring böra ske först vid ikraftträdandet av beslutad lönereglering för övningslärarna. I samband därmed torde nämligen nya statsbidragsbestämmelser vara att motse. Slutligen må framhållas, att de sakkunniga icke ansett sig böra till behandling upptaga frågor angående anvisande och utanordnande av statsbidrag till skolbyggnader samt tjänstebostäder för folkskolans lärare. I den mån en utredning därom kan anses påkallad, bör därmed i varje fall anstå i avvaktan på resultatet av den allmänna översyn ur rationaliseringsynpunkt av gällande statsbidragsbestämmelser, som enligt Kungl Maj:ts beslut skall verkställas.

Kap. 2. Allmänna synpunkter rörande rekvisitionsförfarande och kontroll.

Under de senaste decennierna har staten i allt större utsträckning påtagit sig kostnaderna för folkskoleväsendet. Nya bidragsformer ha undan för undan tillkommit. Som exempel härpå må nämnas, att de sammanlagda anslagsbeloppen till folk- och fortsättningsskoleväsendet år 1920 uppgingo till omkring 45 miljoner kronor, uppdelade på ett tiotal bidragsformer, medan motsvarande anslag budgetåret 1948/49 upptagits till nära 300 miljoner kronor, och antalet bidragsformer överstiger tjugutalet. I samma mån som statens bidrag kommit att utgå med ständigt ökade belopp och till allt flera ändamål har den av de statliga myndigheterna utövade kontrollen över de anvisade medlens användning vidgats. Detta innebär i och för sig icke en skärpning av kontrollen utan endast att kontrollverksamheten kommit att gälla avsevärt större belopp samt omfatta allt flera bidragsformer.

Med den utbredning, som bidragssystemet och därmed kontrollen över utgående statsbidrag erhållit, har administrationen för bidragsverksamheten blivit alltmer betungande för såväl skoldistriktet som de kontrollerande statliga organen. Särskilt från de större skoldistriktet har också i olika sammanhang riktats kritik mot det invecklade förfarandet vid rekvisition av statsbidrag till folkskoleväsendet, och det har gjorts gällande, att en förenkling borde kunna genomföras. Denna kritik kom särskilt till uttryck vid en på initiativ av de sakkunniga anordnad överläggning med representanter för vissa större skoldistrikt. Även från statlig—administrativ synpunkt kunna de nuvarande förhållandena betecknas som otillfredsställande, särskilt med hänsyn till den oavbrutet ökade omfattningen av de statliga myndigheternas granskningsverksamhet.

En undersökning i syfte att åstadkomma en förenkling av bidragsverksamhetens administration måste därför anses vara i hög grad påkallad.

De olika statsbidragen till folkskoleväsendet äro ändamålsbestämda och utanordnas till skoldistriktet efter särskild rekvisition. Denna skall avse redovisningsår och verkställas i regel, sedan redovisningsåret utgått. Statsbidragens ändamålsbestämda karaktär medför, att skoldistriktet i regel

måste utskryva en rekvisition för varje ändamål, vartill statsbidrag begäres. I rekvisitionen, som skall ske enligt av skolöverstyrelsen fastställda formulär, skall uppgivas icke endast storleken av det statsbidrag, vartill skoldistriktet anser sig berättigat, utan även — såsom längre fram skall påvisas — en mängd detaljuppgifter av olika slag. Som exempel kan nämnas att vid rekvisition av statsbidrag till lärarlöner m. m. för varje inom distriktet under året anställd lärare — oavsett anställningstidens längd — skola lämnas 20—25 uppgifter. Det är dessutom att märka, att delvis samma uppgifter årligen skola lämnas av skoldistriktet i undervisningsstatistiken. På liknande sätt förhåller det sig vid rekvisition av vissa andra statsbidrag. Det är uppenbart, att denna detaljrikedom hos rekvisitionerna förorsakar skoldistriktet ett omständligt och tidsödande arbete. Särskilt i de större skoldistriktet med ett stort antal anställda lärare måste mycken arbetskraft anlitas för rekvisitionernas upprättande.

Avsikten med rekvisitionernas många detaljuppgifter har självfallet varit att möjliggöra en effektiv kontroll över de avsevärda belopp, som utordnas till folkskoleväsendet. Genomförandet av önskvärda förenklingar i rekvisitionsförfarandet blir därför uppenbarligen beroende av omfattningen av den kontroll av rekvisitionerna, som statsmakterna anse sig böra kräva. En begränsning av kontrollen medför ett mindre behov av detaljer i rekvisitionerna, och ett upphörande av all kontroll skulle givetvis möjliggöra ett synnerligen enkelt rekvisitionsförfarande. Å andra sidan måste ett bibehållande av den nuvarande kontrollens omfattning i stort sett omöjliggöra önskvärda förenklingar i rekvisitionsförfarandet. Eventuellt kunde genom vissa tekniska åtgärder smärre förenklingar åstadkommas.

För närvarande finnas tre kontrollmyndigheter, nämligen folkskolinspektionen, länsstyrelserna — beträffande Stockholms skoldistrikt statskontoret — samt riksräkenskapsverket. Den första granskningen av statsbidragsrekvisitionerna verkställas av statens vederbörande folkskolinspektör. Enligt bestämmelserna skall denne därvid tillse, att de uppgifter, varå rekvisitionerna grunda sig, äro riktiga, och att föreskrivna villkor för statsbidrags erhållande äro uppfyllda. Denna föreskrift innebär, att folkskolinspektören skall kontrollera, bland annat, att skolorna inom distriktet varit anordnade enligt fastställd organisationsplan (reglemente), att i rekvisitionen upptagna lärare varit erforderliga för undervisningens upprätthållande, samt att gällande föreskrifter iakttagits beträffande övriga till skolväsendet hörande anordningar, skolsocial verksamhet m. m., för vilka statsbidraget sökes. Folkskolinspektören är däremot icke skyldig att granska de rekvirerade beloppens riktighet. Flertalet folkskolinspektörer torde likväl, åtminstone i viss omfattning, verkställa även sådan granskning och vidtaga de rättelser, som därvid befinnas påkallade.

En andra granskning av rekvisitionerna sker inom länsstyrelserna/

statskontoret. Sedan de grundläggande uppgifternas riktighet vitsordats av folkskolinspektören, ha nyssnämnda myndigheter att granska rekvisitionernas författningsenlighet, kontrollera sifferuppgifterna, rätta eventuella felaktigheter samt därefter utanordna de rekvirerade beloppen till skoldistriktet.

En tredje och sista granskning av rekvisitionerna verkställas av riksräkenskapsverket, dit handlingarna översändas från länsstyrelserna/statskontoret. Riksräkenskapsverkets kontroll kan omfatta alla de moment, som förut genomgått.

Vad angår de särskilda kontrollmyndigheternas uppgifter torde av den föregående redogörelsen ha framgått, att det föreligger en väsentlig skillnad mellan å ena sidan folkskolinspektionens och å andra sidan länsstyrelsernas/statskontorets och riksräkenskapsverkets verksamhet. Inspektörerna skola vitsorda, att förutsättningarna för erhållande av statsbidrag verkligen föreligga. Denna uppgift kan av naturliga skäl åvila endast folkskolinspektören. Länsstyrelserna/statskontoret och riksräkenskapsverket måste i detta avseende helt lita till inspektörens vitsord. Det skulle nämligen möta stora svårigheter för nämnda myndigheter att kontrollera rekvisitionerna i nu nämnt avseende. De granska därför rekvisitionerna främst med avseende på tillämpningen av gällande författningsbestämmelser och utföra dessutom siffergranskning.

Det är uppenbart, att båda kontrollformerna äro betydelsefulla och nödvändiga, men det torde icke råda någon tvekan om att den kontroll, som utföres av folkskolinspektörerna, är den ur statlig-ekonomisk synpunkt viktigaste. Som redan nämnts verkställer flertalet av dem — ehuru de icke äro skyldiga härtill — i varje fall i viss omfattning granskning av rekvisitionerna också i de avseenden, som egentligen tillkomma länsstyrelserna och riksräkenskapsverket. Härigenom komma åtskilliga felaktigheter att rättas i rekvisitionerna, redan innan dessa nå nämnda myndigheter. Mest betydelsefull är givetvis den sidan av folkskolinspektörens granskning av rekvisitionerna, som gäller kontrollen av skolväsendets organisation och som utgör ett naturligt led i inspektörens allmänna tillsyn över att skolväsendet är ändamålsenligt anordnat. Denna organisationskontroll, vilken som ovan framhållits icke kan utföras av några andra revisionsmyndigheter, är av avgörande betydelse för att statsverket icke skall åsamkas onödiga utgifter för folkskoleväsendet. Riktigheten härav må belysas genom ett enda exempel: förekomsten av endast två onödiga folkskollärartjänster inom varje inspektionsområde skulle medföra en obehörlig årsutgift för staten på omkring en miljon kronor. I jämförelse härmed äro de belopp som efter ingående granskning av ett flertal personer inom länsstyrelserna/statskontoret och riksräkenskapsverket återföras till statsverket relativt obetydliga, vilket framgår av de undersökningar, som verk-

ställt av de sakkunniga och som redovisas längre fram i detta betänkande. Ett exempel härpå vilja de sakkunniga emellertid redan här anföra. År 1947 framställde riksräkenskapsverket anmärkningar angående statsbidrag till avlöning åt lärare vid folk- och småskolor, avseende ett belopp av omkring 50 000 kronor. Av detta belopp belöpte 60 kronor och 5 öre på de 13 skoldistrikt, som ha ett invånarantal av 40 000 eller därutöver (bilaga 1). Det av dessa distrikt till lärarlöner rekviderade statsbidraget uppgick till omkring 20 miljoner kronor. Det anmärkta och sedermera återlevererade beloppet utgjorde sålunda 0,003 promille av ifrågavarande statsbidrag till nämnda skoldistrikt.

Av vad nu anförts torde ha framgått, att den kontrollverksamhet, som mera direkt är inriktad på folkskoleväsendets organisatoriska förhållanden, är ur ekonomisk synpunkt av större betydelse än den siffermässiga detaljkontrollen. Det är genom den förstnämnda kontrollen, som de större beloppen kunna inbesparas åt statsverket. De sakkunniga förbise emellertid icke värdet av sifferkontrollen. Redan förekomsten av kontrollföreskrifterna torde säkerligen utgöra en viss garanti för att arbetet med upprättandet av rekvisitioner i regel utföres med stor noggrannhet och att icke några medvetet oriktiga uppgifter lämnas. Självfallet skulle dock dessa reglers förebyggande verkan bortfalla, om de icke vunne tillämpning genom den av revisionsmyndigheterna utövade kontrollverksamheten.

Staten kan sålunda icke avhända sig möjligheten till kontroll, och enligt de sakkunnigas mening bör därför kontrollverksamheten i mera väsentliga avseenden bibehållas. I anslutning till vad ovan anförts vilja de sakkunniga dock göra gällande, att den siffermässiga detaljkontrollen, vars ekonomiska betydelse torde vara överskattad, skulle kunna begränsas i vissa avseenden. Att så sker finna de sakkunniga vara motiverat redan ur kontrollsynpunkt men jämväl med hänsyn till att förenklingar beträffande rekvisitionsförfarandet därigenom skulle möjliggöras. Dyliga förenklingar, vilka måste anses vara i hög grad påkallade, kunna nämligen icke i önskvärd omfattning åvägabringas, om det nuvarande systemet med dess krav på en mängd detaljuppgifter och »hundraprocentig öreskontroll» skall bibehållas.

Det är för de sakkunniga icke möjligt att exakt angiva, i vilken omfattning en inskränkning av den siffermässiga kontrollen bör och kan ske. Några detaljerade föreskrifter därom torde för övrigt icke kunna ifrågakomma. De sakkunnigas uppfattning i berörda hänseende torde emellertid framgå av de förslag, som framläggas. I och med att dessa förslag genomföras, bortfalla vissa detaljuppgifter i rekvisitioner, och därav följer att revisionsmyndigheterna i viss utsträckning befrias från detaljkontroll. Skulle i undantagsfall särskilda förhållanden påkalla sådan, kunna därför erforderliga uppgifter infordras. Härigenom bortfaller visserligen

i regel ett granskningsförfarande, som eventuellt kunde giva till resultat, att ett anmärkningsbelopp på ett eller annat tiotal kronor, i vissa fall kanske något större belopp, återfördes till statsverket från det enskilda skoldistriktet. Det torde emellertid kunna göras gällande, att den förlust, som därigenom i en del fall kunde uppkomma, säkerligen uppväges av de genom minskade kostnader för kontrollverksamheten vunna besparingarna.

De sakkunniga ha även till övervägande upptagit frågan, huruvida den nu tillämpade ordningen med tredubbel granskning av rekvisitionerna är nödvändig och därvid kommit till den uppfattningen, att så icke är fallet. I det föregående har särskilt understrukits betydelsen av den kontroll, som utövas av folkskolinspektionen. Med den ingående kännedom dessa befattningshavare måste äga om folkskoleförfattningar och tillämpningen av dessa liksom i fråga om skolväsendets förhållanden inom skoldistriktet böra de vara mycket väl kvalificerade att verkställa granskning av rekvisitionerna även i de avseenden, som nu åvila länsstyrelserna/statskontoret. De sakkunniga anse därför, att denna granskning liksom den därmed sammanhängande siffergranskningen, som nu icke ankommer på folkskolinspektörerna, bör kunna utföras av dessa. Därmed kunna länsstyrelserna/statskontoret befrias från dem åliggande granskningsskyldighet i nu berörda hänseenden utom i vad gäller nämnda myndigheters skälighetsprövning av skolskjuts- och inackorderingsverksamheten. I samband därmed bör det s. k. redogöraransvaret upphöra att gälla i vad det avser till folkskoleväsendet utanordnade medel. De sakkunniga ha i kapitel 4 behandlat denna fråga.

Vad angår riksräkenskapsverkets kontrollverksamhet förutsätta de sakkunniga, att denna revisionsmyndighet skall ha möjlighet att verkställa den granskning av statsbidragsrekvisitionerna, som efter genomförandet av den föreslagna omläggningen av rekvisitions- och granskningsförfarandet kan anses påkallad. Denna granskning bör emellertid verkställas i enlighet med de principer, som av de sakkunniga i det föregående och i annat sammanhang förordats.

Såsom i det föregående angivits avse de sakkunnigas förslag endast vissa statsbidragsrekvisitioner. Vad de sakkunniga förordat beträffande revisionsmyndigheternas granskningsförfarande och begränsningen av detaljkontrollen bör däremot gälla samtliga rekvisitioner av årligen utgående statsbidrag till folkskoleväsendet.

Enligt de sakkunnigas mening bör det för såväl staten som de kommunala skolmyndigheterna vara synnerligen angeläget, att åtgärder snarast möjligt vidtagas i syfte att åstadkomma de förenklingar i fråga om rekvisitionsförfarande m. m., varom förslag nu framläggas. Genomförandet av ifrågakvarande förslag är emellertid beroende av en mycket viktig omstän-

dighet, nämligen i vilken omfattning erforderlig arbetshjälp ställes till folkskolinspektörernas förfogande. De sakkunniga ha tidigare, dels i underdånig skrivelse den 28 oktober 1947 med framställning angående medelsanvisningen till biträdeshjälp på folkskolinspektörernas expeditioner, dels ock i betänkandet angående nya mellaninstanser utförligt redogjort för folkskolinspektörernas arbetsförhållanden ävensom framlagt förslag om ökad biträdeshjälp på deras expeditioner. Av nämnda redogörelser framgår, att folkskolinspektörerna, särskilt under de senaste åren, belastats med allt flera arbetsuppgifter. De sakkunniga nödgas på grund härav konstatera, att det för närvarande icke låter sig göra att pålägga dem de ytterligare uppgifter, som de sakkunnigas förslag skulle medföra. En förutsättning för att så skall kunna ske är, att kvalificerad arbetshjälp ställes till folkskolinspektörernas förfogande i den omfattning, som i nyssnämnda betänkande föreslagits. De sakkunniga vilja dock understryka, att denna ökade arbetshjälp icke direkt påkallas av de förslag, som nu framläggas, när behov av en förstärkning av folkskolinspektörernas arbetshjälp redan föreligger, alltså oavsett den nu ifrågasatta ytterligare arbetsbelastningen. Sistnämnda omständighet aktualiserar emellertid i hög grad frågan om folkskolinspektörernas expeditiönsförhållanden och synes tillika ytterligare belysa angelägenheten av att nämnda fråga snarast erhåller en tillfredsställande lösning.

I det följande komma de sakkunniga att redovisa de undersökningar, som verkställets rörande möjligheterna att åstadkomma ett förenklat rekvissions- och granskningsförfarande, samt framlägga tillika förslag dels därom, dels ock om den tredubbla kontrollens och redogöransvarets upphörande.

Kap. 3. Den statliga kontrollen.

I föregående kapitel har redogjorts, bland annat, för den statliga kontrollens karaktär och för de olika kontrollmyndigheterna. Vidare har framhållits, att en förenkling av det nuvarande rekvisitionsförfarandet icke i nämnvärd omfattning är möjlig utan att den nuvarande kontrollen jämväl förenklas. I syfte att utröna i vad mån en sådan ändring kan genomföras ha de sakkunniga verkställt vissa undersökningar rörande huru den nuvarande kontrollen fungerar, sett ur statens synpunkt. Kontrollens verkningar för den motsatta parten, skoldistriktet — det vill säga främst det betungande arbetet med upprättandet av vidlyftiga rekvisitionshandlingar — har antytts i föregående kapitel. Även folkskolinspektörernas granskningsverksamhet har därvid berörts. Undersökningarna utvisa följande.

I Betänkande och förslag angående skolöverstyrelsens organisation, avgivet år 1938 av särskilda sakkunniga, finnas vissa uppgifter om den tid, som länsstyrelserna/statskontoret och riksräkenskapsverket ägna åt granskningen av statsbidragsrekvisitioner beträffande de under åttonde huvudtiteln uppförda anslagen till undervisningsändamål. Enligt en av dessa sakkunniga gjord undersökning omfattade den årliga arbetstiden inom *länsstyrelserna* för utförande av granskning, föredragning och redovisning m. m. beträffande nämnda anslag i medeltal inemot fem månader, av vilken tid omkring två månader beräknades falla på vederbörande länsbokhållare.

Vad beträffar *riksräkenskapsverket* beräknades att 9 revisorer och amanuenser samt 3 kanslibiträden ständigt voro sysselsatta med granskning av utbetalningarna från undervisningsanslagen (sid. 148 och 174 i betänkandet). Undersökningarna avse samtliga av länsstyrelserna utanordnade medel till undervisningsväsendet. För granskning enbart av statsbidragsrekvisitioner till lärarlöner åtgår givetvis icke så mycken tid och arbetskraft som ovan redovisats.

Beträffande nuvarande förhållanden ha de sakkunniga gjort vissa undersökningar rörande länsstyrelsernas och riksräkenskapsverkets befattning med allenast rekvisitioner av statsbidrag till avlöning åt lärare vid folk- och småskolor. I vad avser *länsstyrelserna* inhämtades därvid uppgifter rörande arten och omfattningen av de anmärkningar, som av nämnda

myndigheter framställt mot lönerekvissionerna, samt om tid och kostnader för granskningen. Undersökningen berörde redovisningsåren 1945/46, 1946/47 samt i tre fall 1947/48. Av olika skäl ha länsstyrelserna emellertid icke kunnat lämna fullständiga uppgifter på de framställda frågorna. Dessa ha nu besvarats av tjugutre länsstyrelser. Samtliga ha angivit beräknad tid och beräknade kostnader för granskningen; den förra har angivits till i medeltal 2,65 månader årligen och de senare till 1 955 kronor per år. Anmärkningarna ha huvudsakligen avsett följande poster i rekvisitionerna, nämligen tjänstebostadsbidrag, hyresavdrag, pensionsavdrag, tjänstledighetsavdrag och uppburna förskott. Vidare ha felräkningar rättats. Då i fråga om antalet framställda anmärkningar knappt hälften och beträffande storleken av de anmärkta beloppen endast en fjärdedel av de 23 länsstyrelserna lämnat besked, torde inga säkra slutsatser härom kunna dragas.

På hemställan av de sakkunniga har inom *riksräkenskapsverket* verkställt en undersökning rörande av verket framställda anmärkningar angående statsbidrag till avlöning åt lärare vid folk- och småskolor. Av nedanstående sammanställning framgår anmärkningarnas art, antalet anmärkningar, summorna av de anmärkta beloppen samt storleken av de inlevererade beloppen. Undersökningen avser de av riksräkenskapsverket under åren 1944—1947 samt de tre första kvartalen 1948 gjorda anmärkningarna och omfattar rekvisitioner för räkenskapsår, som infallit två till tre år tidigare. Från riksräkenskapsverket har beträffande år 1948 anmärkts, att ett flertal ärenden ännu icke slutbehandlats.

Av undersökningen framgår att under perioden framställt sammanlagt 1 549 anmärkningar på tillsammans 329 887,04 kr. I medeltal per år utgör detta 326 anmärkningar på tillsammans 69 450 kr. Av de anmärkta beloppen ha inlevererats 269 020,46 kr. eller i runt tal 81 procent. Beträffande de återstående beloppen ha godtagbara förklaringar lämnats. För perioden ha sålunda i medeltal per år till statsverket inlevererats 56 635 kr.

Då undersökningen avser kalenderår och statsbidragen till lärarlöner utgå för redovisningsår, kunna de till statsverket på grund av anmärkningar återlevererade beloppen icke direkt uttryckas i procent av hela statsbidraget till lärarlöner för visst redovisningsår. Viss uppfattning om den procentuella storleken av de återlevererade beloppen erhålles dock, om man låter 1944 års granskning motsvara statsbidragen för 1941/42, 1945—1942/43, 1946—1943/44 och 1947—1944/45. Då erhållas följande siffror.

Även om de anförda siffrorna icke äro fullt korrekta, giva de dock anvisning om att de anmärkta beloppen äro synnerligen obetydliga i förhållande till hela statsbidraget. De efter gjorda anmärkningar inlevererade beloppen torde i regel icke överstiga en halv promille av statsbidraget till lärarlöner.

Redovisningsår	Anmärkningsår	Statsbidrag till lärarlöner under redovisningsåret kr.	Av anmärkta belopp ha inlevererats kr.	Det inlevererade beloppet i % av hela statsbidraget
1941/42	1944	134 745 000	63 869	0,048
1942/43	1945	134 400 000	79 726	0,059
1943/44	1946	135 400 000	76 486	0,056
1944/45	1947	136 400 000	42 310	0,031

Beträffande arten av anmärkningarna visar undersökningen, att posten hyresavdrag är störst såväl i fråga om antal anmärkningar som med avseende å beloppen. Av det sammanlagda antalet anmärkningar utgöra enbart anmärkningarna mot hyresavdragen över 25 procent och i fråga om beloppen utgöra de över 28 procent.

Därnäst komma anmärkningar mot tjänstledighetsavdrag under ferier (243), avlöningar (201), pensionsavdrag (201), löneklassplaceringar (141), lön under tjänstledighet för militärtjänstgöring (105) samt tjänstebostadsbidrag (100). Anmärkningar mot övriga poster äro till antalet betydligt lägre än de nu angivna.

Av särskilt intresse är antalet anmärkningar och storleken av anmärkningsbeloppen beträffande de poster, med vilka skoldistriktet efter den 1/7 1947 på grund av genomförda författningsändringar icke behöva räkna vid rekvisition av statsbidrag till lärarlöner.¹ Dessa poster äro hyresavdrag, pensionsavdrag, tjänstebostadsbidrag och provisoriska lönetillägg. Antalet anmärkningar i dessa hänseenden utgjorde under perioden 776 eller hälften av samtliga under perioden förekommande anmärkningar, vilket framgår av nedanstående tabell. De sammanlagda anmärkningsbeloppen för dessa poster uppgå till 125 267 kr., utgörande omkring 38 procent av hela anmärkningsbeloppet för den undersökta tidsperioden.

1	2	3	4
År	Antal anm. mot hyresavdrag, pensionsavdrag, tjänstebostadsbidrag och prov. tillägg	Hela antalet anmärkningar	Kol. 2 i procent av kol. 3
1944	243	424	57,3
1945	194	461	42,1
1946	171	324	52,8
1947	116	229	50,7
1948 1/1—30/9	52	111	46,7

¹ En närmare redogörelse för ifrågavarande författningsändringar lämnas i kap. 5.

De sakkunniga ha av praktiska skäl inskränkt sin undersökning till en enda statsbidragsform. Att just bidragen till lärarlöner därvid valts till undersökningsmaterial beror på att dessa bidrag äro de till beloppen mest betydande — för redovisningsåret 1948/49 uppgå de till 225 600 000 kronor. Vad angår den tid och de kostnader, som äro förenade med revisionsförfarandet beträffande samtliga årligen utgående statsbidrag till folkskoleväsendet, har man anledning antaga, att dessa bliva större än vad ovan angivits beträffande kontrollen av allenast lärarlönerekvissionerna.

Av ovanstående redogörelse torde ha framgått, att åtskilliga tjänstemän inom länsstyrelserna/statskontoret och riksräkenskapsverket under avsevärd del av året äro sysselsatta med granskning av här ifrågavarande statsbidragsrekvissioner, att granskningskostnaderna därför måste uppgå till betydande summor, samt att de belopp, som genom granskningen återföras till statsverket, såvitt kan utläsas av riksräkenskapsverkets uppgifter, äro relativt obetydliga och visa tendens att minska.

Man torde vidare vara berättigad antaga, att redan med den från och med den 1 juli 1947 möjliggjorda förenklingen av statsbidragsrekvissionen beträffande lärarlöner antalet anmärkningar kommer att sjunka med omkring 50 procent och de anmärkta beloppen med 35—40 procent. Därtill kommer att särskilda tabeller utarbetats såväl för lönernas som tjänstledighetsavdragens beräkning. Beträffande samtliga statsbidrag till folkskoleväsendet gäller, att de tid efter annan förbättrade formulären för bidragsrekvissioner även medverka till att skapa ordning och reda i rekvisitionsarbetet. Vidare bör framhållas att rekvisitionernas korrekthet torde komma att öka i samma mån som överlärar- eller skolsekreterarinstitutionen genomföres och att med kommunreformens genomförande överlärarinstitutionen kommer att införas i så gott som samtliga landets skoldistrikt.

I detta sammanhang bör även uppmärksammas den upplysningsverksamhet beträffande tolkning och tillämpning av författningarna rörande statsbidrag, som riksräkenskapsverket numera bedriver. I betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation (SOU 1947:13) framhålls, bland annat, följande (sid. 77): »De sakkunniga finna det uppenbart att behov föreligger av att riksräkenskapsverket vidtager åtgärder för att i lämplig form fästa myndigheternas och redogörarnas uppmärksamhet på den rätta tillämpningen av författningar och andra föreskrifter, beträffande vilka tvekan visar sig föreligga, vidare på avgivna förhandsutlåtanden från verkets sida i anledning av inkomna förfrågningar av principiell räckvidd, på utslag i anmärkningsmål av större betydelse m. m. Hit höra även förhandsupplysningar av olika slag om att tillämpningsföreskrifter på visst område kunna vara att förvänta m. m.» I propositionen nr 136 till 1947 års riksdag hemställdes i enlighet med förslag av nämnda sakkunniga

att, bland annat för handhavande av nämnda upplysningsverksamhet, en ny revisionskommisarietjänst skulle inrättas. Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts hemställan. Då det gäller tolkningen och tillämpningen av löneförfattningar, statsbidragskungörelser o. dyl. kunna sålunda numera i tveksamma fall såväl folkskolinspektörer som lokala skolmyndigheter vända sig direkt till riksräkenskapsverket för erhållande av upplysningar.

Av såväl de undersökningar, för vilka ovan redogjorts, som av vad i övrigt anförts, har framgått, att antalet av de vid granskning av statsbidragsrekvisitioner framställda anmärkningarna liksom de till återbäring anmärkta beloppen visa tendens att minska, och att, på grund av genomförda författningsändringar, en ytterligare och ganska betydande sådan minskning kan förväntas komma att ske vid granskningen av de rekvisitioner, som avse tiden efter den 1 juli 1947. Det kan vidare göras gällande, att skoldistriktens administration av statsbidragsverksamheten i genomsnitt avsevärt utvecklats och förbättrats, bland annat till följd av att överlärarinstitutionen införts i allt flera skoldistrikt. Riksräkenskapsverkets upplysningsverksamhet till förekommande av felaktigheter i rekvisitioner är ävenledes av stor betydelse.

Med hänsyn till nu nämnda omständigheter och jämväl till vad i övrigt i det föregående blivit anført anse de sakkunniga, att vid granskningen av statsbidragsrekvisitioner den siffermässiga detaljkontrollen bör kunna i viss omfattning begränsas utan att statens ekonomiska intressen bli lidande. De sakkunniga vilja ånyo framhålla, att detta icke innebär, att sifferkontrollen skall upphöra, men väl att kraven på en »hundra procentig öreskontroll» böra kunna uppgivas. De av de sakkunniga framlagda förslagen till förenklingar beträffande rekvisitions- och granskningsförfarandet ha emellertid utformats så, att det skall vara möjligt för de statliga kontrollmyndigheterna att utöva en ur statens synpunkt fullt tillfredsställande detaljkontroll. Det må här erinras om att folkskolinspektörerna kunna grunda sin granskning icke blott på uppgifterna i rekvisitioner utan även på den allmänna kännedom, de äga om förhållandena inom skoldistriktet, ävensom på å folkskolexpeditioner tillgängliga uppgifter.

Som redan i kapitel 2 antytts synas inga detaljföreskrifter kunna utfärdas rörande den inskränkning av detaljkontrollen, som av de sakkunniga förordas. Man torde för övrigt kunna utgå från att i olika fall något skiftande granskningsförfarande kommer att tillämpas. Frågan härom synes därför böra bedömas av de kontrollerande myndigheterna själva enligt erfarenhetsmässiga grunder.

Vad slutligen angår de myndigheter, som utöva den statliga kontrollen, behöver den föreslagna begränsningen i detaljkontrollen icke i och för sig medföra någon inskränkning av kontrollmyndigheternas antal. Ett på lämpligt sätt organiserat granskningsarbete, förlagt till allenast två av de

nu kontrollerande statliga myndigheterna, synes emellertid kunna medföra samma granskningseffekt som den nuvarande. Främst av praktiska skäl vilja de sakkunniga därför föreslå, att länsstyrelserna/statskontoret befrias från sin nuvarande granskningskyldighet beträffande statsbidragsrekvisitioner till folkskoleväsendet. Ett hinder därför utgör emellertid för närvarande det så kallade redogöraransvaret, vilket åvilar de utanordnande tjänstemännen. Frågan om redogöraransvaret och detsamma avskaffande upptages till behandling i följande kapitel.

Vad de sakkunniga i detta och föregående kapitel anfört rörande kontroll och kontrollmyndigheter gäller samtliga till folkskoleväsendet årligen utgående statsbidrag, dock vad beträffar statsbidrag till skolskjutsar och inackordering icke länsstyrelsens/statskontorets prövning av kostnadernas skälighet.

Kap. 4. Redogöraransvaret.

De tjänstemän inom länsstyrelserna/statskontoret, vilka efter granskning av i rekvisitionen föreliggande uppgifter tillstyrka och besluta om ut-anordnande av statsbidrag, äro enligt praxis ansvariga gentemot staten för riktigheten av de gjorda utbetalningarna. Detta medför att ifrågavarande tjänstemän i vissa fall kunna ådömas ersättningsskyldighet, oavsett om de vid granskningen haft möjlighet att upptäcka, att de i rekvisitionen upptagna beloppen varit felaktiga. Regeln är sålunda att den reviderande statliga myndigheten icke riktar återkravet mot sakägaren — den som till äventyrs erhållit för mycket i lön eller i statsbidrag — utan mot de statliga befattningshavare, som fattat beslut om utanordningen, med öppen rätt för dessa att söka sitt åter hos vederbörande i mån av befogenhet. Därest den sålunda framställda anmärkningen gillas av sakägaren och denne inbetalar det anmärkta beloppet till statsverket, föranleder anmärkningen i regel ingen ytterligare åtgärd. Bestrides anmärkningen däremot och vidhåller revisionen densamma, meddelar vederbörande revisionsorgan utslag i målet. Besvär häröver kunna anföras i kammarrätten samt i vissa fall därefter i regeringsrätten. Erfarenheten har visat, att det av sakägaren för mycket uppburna beloppet, sedan anmärkning därom framställts, i flertalet fall inlevereras till statsverket. Endast i ett fåtal fall ha utslag måst meddelas eller har sakägaren anført besvär hos kammarrätten. Om revisionsorganet eller högre instans skulle fastställa anmärkningen och sakägaren befinnes icke kunna återbetala det anmärkta beloppet, äro av utanordningsbeslutet berörda befattningshavare inom länsstyrelserna skyldiga att till statsverket inleverera det för mycket utanordnade beloppet. I sådana fall kunna dessa emellertid göra framställning till Konungen om att bliva befriade från återbetalningsskyldigheten. En dylik anhållan brukar vinna bifall utom i de fall, då redogöraren uppenbarligen förfarit vårdslöst. Såvitt känt är har sålunda under de senaste årtiondena ingen redogörare behövt av egna medel ersätta statsverket i anledning av för mycket till folkskoleväsendet utbetalat statsbidrag.

Redogöraransvaret är såtillvida säreget som vederbörande kan dömas ersättningsskyldig, även om vårdslöshet (culpa) från hans sida icke före-

ligger, och t. o. m. då han icke haft någon möjlighet att kontrollera, huruvida grunden för föreliggande rekvisitionsuppgifter varit riktiga. Vid sådant förhållande synes rättsgrunden för en i anmärkningsprocess ådömd ersättningsskyldighet för redogörare svårbestämbar. De sakkunniga, som sakna möjlighet att närmare ingå på detta problem, vilja emellertid hänvisa till två av kammarrättsrådet Otto Ekenberg i Förvaltningsrättslig tidskrift åren 1938 (sid. 349—376) och 1939 (sid. 20—33) publicerade uppsatser om Processen i anmärkningsmål. Ur den förstnämnda uppsatsen vilja de sakkunniga återge följande (sid. 357—358).

»Är det emellertid så, att redogöraren kan dömas ersättningspliktig även då någon culpa knappast kan anses föreligga, frågar man sig, vad det finnes för rättsgrund för en sådan dom. Denna fråga brukar besvaras med en hänvisning till rättsuppfattningen under äldre tid, och det händer därvid, att såsom exempel på författningar, där principen om ansvar utan culpa skulle vara uttalad, åberopas K. M:ts nådiga Instruction för Landz-Bookhållarne wid deras Tienstern och Embetens Förrättningar 28 maj 1688, vilken författning beträffande avskrivningar bl. a. stadgar: »Men där Landz-Bookhållaren utan desto viktigare Skiäl en sådan Afskrifning gör eller tillåter, skal han wara förtänckt tillijka med Upbördzmannen att stå och swara för all den skada Kungl. May:t därigenom tilwäxa kan.» Och som stöd för ett fortsatt tillämpande av denna princip, som icke upphävts genom någon senare lagstiftning i förevarande ämne, brukar framhållas, att det icke gör så mycket, om redogöraren dömes utan att han gjort sig skyldig till någon subjektiv försummelse, då han i de flesta fall kan hålla sig till den tredje man, som haft fördel av hans felaktiga förfarande (den s. k. *sakägaren*); skulle denna utväg icke stå honom öppen, brukar han få »nåd». Grunden till ersättningsskyldighet blir m. a. o. att finna i *själva tjänsteförhållandet* mellan staten och redogöraren — vare sig detta uppfattas såsom ett civilrättsligt avtal eller ett rent offentligrättsligt rättsförhållande — så att redogöraren i och med tillträdet av sin tjänst får anses hava iklätt sig ett speciellt ansvar. För den som ansluter sig till denna ståndpunkt förlorar frågan, huruvida anmärkningsprocessen är av straffrättslig eller civilrättslig karaktär större delen av sitt intresse; han brukar vara benägen att betrakta densamma såsom en speciell förvaltningsrättslig process.»

Vid åtskilliga tillfällen har frågan om redogöraransvaret varit föremål för offentlig behandling. Sålunda har, bland andra, militieombudsmannen vid två skilda tillfällen, nämligen i sin ämbetsberättelse dels till 1932 års riksdag och dels till 1942 års riksdag berört frågan. Vidare har den varit föremål för en interpellation av professor N. Herlitz vid 1939 års riksdag, behandlats av Militära expeditionstjänstkommittén i dess den 26 septem-

ber 1944 avlämnade förslag angående förenkling och modernisering av den militära expeditionstjänsten, år 1945 motionsvägen förts inför riksdagen samt slutligen ånyo aktualiserats genom interpellation av R. Berg vid 1949 års riksdag. Samtliga ha funnit, att det ansvar, som av ålder ställes på statlig redogörare, icke har stöd i modern rättsuppfattning. Frågan borde därför göras till föremål för en grundlig utredning.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är det svar, som finansministern lämnade på professor Herlitz' interpellation och som till största delen stödde sig på en inom riksräkenskapsverket utarbetad promemoria i ämnet. Interpellanten hade ifrågasatt, om icke det straff- och skadeståndsansvar, som i allmänhet ålåge tjänstemännen, kunde vara tillfyllest också såsom redogöraransvar och framhållit, att i varje fall formerna för redogörarens regresskrav borde kunna ändras.

Till en början anförde finansministern, att han anslöt sig till den av riksräkenskapsverket hävdade uppfattningen, att det tillämpade förfarings sättet, enligt vilket redogöraransvaret helt ålägges den utbetalande tjänstemannen, i antydta hänseende kunde verka alltför strängt. Att låta det tjänstemännen allmänt åvilande straff- och skadeståndsansvaret tillika utgöra redogöraransvar skulle emellertid, enligt vad riksräkenskapsverket framhållit, betyda redogöraransvarets fullständiga avskaffande i den form det nu har. Då detta skulle medföra konsekvenser, vilkas innebörd och omfattning icke kunde överskådas utan en ingående utredning, hade riksräkenskapsverket för det dåvarande förklarat sig icke kunna ansluta sig till en sådan linje. Däremot hade ämbetsverket ansett vissa möjligheter föreligga att mildra redogöraransvaret. Sålunda borde de mest framträdande olägenheterna kunna avlägsnas genom att — sedan redogöraren själv utan framgång vidtagit på honom ankommande åtgärder för att av sakägaren återfå felaktigt utbetalt belopp — *staten själv genom vederbörande myndigheter toge hand om återkrävandet av de felaktigt utbetalda medlen*. Härvid finge då särskilt prövas, om rättegångsförfarande över huvud taget borde tillgripas. En sådan anordning skulle dock ej tillämpas, om redogöraren förfarit försumligt eller eljest åsidosatt sin tjänsteplikt. Det effektivaste sättet att utan redogöraransvarets upphävande mildra dess olägenheter hade syns ämbetsverket vara att giva de myndigheter, som ha att fatta beslut i anledning av framställda revisionsanmärkningar, ökad befogenhet att vid anmärkningsmålens avgörande taga hänsyn till sådana omständigheter, vilka skäligen borde föranleda att redogöraransvar ej utkrävdes. Riksräkenskapsverket hade vidare framhållit att det borde kunna sättas i tillfälle att i vidare mån än dittills lämna redogörare upplysningar och anvisningar, varigenom felaktigheter vid medelsförvaltningen skulle kunna förebyggas.

I slutet av sitt interpellationssvar konstaterade statsrådet, att redogörar-

ansvaret i dess för svensk förvaltningsrätt utmärkande utformning otvivelaktigt understundom ledde till konsekvenser, som kunde tyckas hårda för den enskilde redogöraren. Likväl hade man i allmänhet icke ansett det möjligt att avskaffa det. Redogöraransvaret vore nämligen av central betydelse för den rättsliga regleringen av den statliga medelsförvaltningen. Till sist anförde statsrådet: »Frågan om redogöraransvarets omfattning och utformning synes mig förtjänt av fortsatt allvarligt övervägande. Med hänsyn till de vanskligheter, varmed en omläggning av grunderna för nu gällande system är förbunden, bör dock resultatet av smärre reformer i av riksräkenskapsverket angivna hänseenden avvaktas, innan frågan om en mera genomgripande rättslig omreglering av redogöraransvaret upptages till avgörande. Med avseende å de av riksräkenskapsverket berörda möjligheterna finner jag för min del anledning att särskilt understryka den förbättring som skulle vinnas genom att riksräkenskapsverket i vidare mån än hittills lämnade redogörare upplysningar och anvisningar, varigenom felaktigheter vid medelsförvaltningen kunde förebyggas eller under hand rättas.»

Militära expeditionstjänstkommittén fann att de av riksräkenskapsverket ifrågasatta reformerna icke medförde en tillfredsställande lösning av frågan om redogöraransvaret. Den av riksdagen ävensom vissa statliga myndigheter förordade utredningen av frågan i hela dess vidd borde därför ofördröjligen komma till stånd, alldenstund det kunde antagas, att utredningen på grund av sin omfattning komme att taga en betydande tid i anspråk. I detta sammanhang må framhållas, att 1945 års riksdag i anledning av i ämnet väckta motioner anhållit om utredning angående redogöraransvaret. (Första lagutskottets utlåtande nr 50, riksdagens skrivelse nr 532).

Någon utredning har ännu icke kommit till stånd, varför redogöraransvaret, sådant det av ålder tillämpats, alltjämt finnes kvar.

Innan de sakkunniga behandla frågan om det förenklade rekvisitionsförfarandets inverkan på redogörarens ställning, vilja de i korthet redogöra för den nuvarande ordningen på hithörande område beträffande folk-skoleväsendet.

Sedan vederbörande tjänstemän inom länsstyrelserna verkställt granskning av rekvisitionerna, gjort eventuellt erforderliga justeringar, beslut fattats om utanordning av beloppen samt dessa utbetalats, översändas handlingarna jämte länsräkenskaperna i övrigt till riksräkenskapsverket för ytterligare granskning. Skulle det därvid befinnas att utbetalningen icke är verkställd enligt gällande bestämmelser, utställes anmärkning inom riksräkenskapsverkets revision, varvid från vederbörande länsstyrelsetjänstemän infordras förklaring. I flertalet fall (se nedan) inlevererar vederbörande skoldistrikt till statsverket det sålunda anmärkta beloppet, sedan det

genom länsstyrelsen uppmärksamgjorts på felaktigheten. Länsstyrelsen underrättar i avgiven förklaring riksräkenskapsverket om inbetalningen, varefter målet avskrivs genom särskilt beslut av ämbetsverket.

Skulle däremot länsstyrelsens tjänstemän och vederbörande kommun bestrida riktigheten av den framställda anmärkningen, men revisionen trots detta vidhålla densamma, meddelar riksräkenskapsverket utslag. Därest anmärkningen därvid gillas, förpliktas vederbörande länsstyrelsetjänstemän att »gemensamt eller vilken gälda gitter, ersätta statsverket med det anmärkta beloppet, envar av dem dock öppet lämnat att hos vederbörande söka sitt åter efter befogenhet.» Den som icke åtnöjes med ämbetsverkets utslag äger att däri hos kammarrätten söka ändring genom besvär.

Skulle anmärkningen fastställas, har vederbörande redogörare möjlighet att genom process vid allmän domstol söka återfå det för mycket utbetalda från sakägaren (kommunen). Misslyckas detta, återstår, som ovan nämnts, möjligheten att hos Konungen anhålla att av nåd befrias från den ålagda återbetalningsskyldigheten.

På hemställan av de sakkunniga har inom riksräkenskapsverket verkställt en undersökning rörande av verket under åren 1944—1947 framställda anmärkningar i fråga om statsbidrag till avlöning åt lärare vid folk- och småskolor. Redogörelse för denna undersökning är lämnad i kap. 3. Av redogörelsen framgår att omkring 81 procent av de anmärkta beloppen inlevererats till statsverket. Då det i detta sammanhang är av stor betydelse att få kännedom om på vilken grund beloppen inlevererats, har riksräkenskapsverket jämväl verkställt en utredning härom berörande tiden 1/1 1946—30/9 1948. En tabellarisk sammanställning av undersökningen återfinnes i bilaga 1. Av denna framgår att under år 1946 324 anmärkningar framställdes till ett sammanlagt belopp av kronor 79 731,21. Av dessa ha i 292 fall ett sammanlagt belopp av kronor 71 614,18 inlevererats till statsverket utan att riksräkenskapsverket behövt meddela utslag. I 25 fall, avseende sammanlagt kronor 3 158,45, ha anmärkningarna avskrivits, enär nöjaktig förklaring kunnat lämnas; i fem fall har inleverering skett, sedan riksräkenskapsverket meddelat utslag, och endast i två fall, gällande synnerligen obetydliga belopp, ha besvär anförts över riksräkenskapsverkets utslag. Utan att utslag behövt meddelas har rättelse eller avskrivning sålunda vunnits i icke mindre än 97,8 procent av de anmärkta fallen. Endast 0,6 procent av fallen ha föranlett besvär. Under år 1947 har i omkring 90 procent av fallen återbetalning skett i samband med avgivande av förklaringar och endast 0,4 procent av fallen ha föranlett besvär. Sammanlagda antalet besvärsmål under åren 1946 och 1947 utgjorde tre och summan av de anmärkta beloppen i dessa mål kronor 287,03. Under tiden 1/1—30/9 1948 ha inga besvär anförts; ej heller har riksräkenskaps-

verket under nämnda tid behövt meddela utslag. Därvid är dock att märka att 15 ärenden ännu ej avgjorts.

Under de senaste årtiondena är intet fall känt, då redogörare tvingats till process mot kommun. Skoldistriktet ha över huvud taget lojalt inlevererat anmärkta belopp, så snart rättsfrågan blivit klarlagd.

Av ovanstående redogörelse framgår, bland annat, att redogöraransvaret av åtskilliga myndigheter ansetts för betungande och att en ändring är påkallad. Utredning har påyrkats men ännu icke igångsatts. Vad särskilt folkskoleväsendet beträffar synes redogöraransvaret emellertid i praktiken icke medföra stora olägenheter. Orsaken härtill torde vara att söka bland annat i den omständigheten, att sakägaren är en kommun, från vilken redogöraren alltid har större möjlighet att söka sitt åter, än då fråga är om enskilda personer, där utsikten till framgång är mera oviss. Redogöraransvarets olägenheter torde också i viss mån ha minskat därigenom, att vederbörande tjänstemän i länsstyrelserna genom det nuvarande rekvisitionsförfarandet ha möjlighet att granska flertalet av de för rekvisitionen grundläggande uppgifterna och därvid kunna rätta eventuella felaktigheter, innan beslut om utanordning ägt rum. Enligt de sakkunnigas förslag skulle länsstyrelserna emellertid befrias från detaljgranskningskyldigheten, som i stället skulle helt förläggas till folkskolinspektionen. Redogöraransvarets formella olägenheter komme givetvis att härigenom öka. De sakkunniga äro emellertid av den uppfattningen, att förenklandet av formerna för rekvisition av statsbidrag till folkskoleväsendet är en så viktig rationaliseringsåtgärd, att den rimligen icke bör hindras av ett såsom ovan visats i praktiken betydelselöst redogöraransvar. De sakkunniga ha därför till övervägande upptagit frågan, huruvida icke redogöraransvaret i dess nuvarande form skulle kunna bortfalla, då det gäller statsbidrag till folkskoleväsendet.

Till en början vilja de sakkunniga härvid erinra om att länsstyrelserna redan med det nuvarande rekvisitions- och utbetalningsförfarandet vid sin granskning måste stödja sig på vederbörande folkskolinspektörs vitsord att grunderna för rekvisitionen äro riktiga och villkoren för statsbidrags erhållande uppfyllda. För länsstyrelserna skulle det nämligen möta alltför stora svårigheter att verkställa granskning i berörda avseenden. Länsstyrelsernas huvuduppgift får anses vara att kontrollera, att de lämnade sifferuppgifterna äro riktiga vad beträffar tillämpningen av statsbidragsbestämmelserna och uträkningen av beloppen. De sakkunniga ha — som nämnts i kapitel 3 — hos länsstyrelserna anhållit om uppgifter rörande omfattningen och arten av de justeringar, som för visst redovisningsår gjorts i fråga om rekvisitioner av statsbidrag till lärarlöner m. m. Av olika

skäl ha emellertid icke alla länsstyrelser kunnat lämna fullständiga uppgifter, varför någon detaljredogörelse här icke kan lämnas. Så mycket torde emellertid kunna utläsas av det föreliggande undersökningsmaterialet, att antalet gjorda justeringar är mycket skiftande. I vissa län förekommer knappast någon anmärkning, under det i andra anmärkningarnas antal är stort. Orsaken härtill kan ligga däri, att vissa inspektörer — och det torde vara flertalet — granska även sifferuppgifternas riktighet, ehuru de enligt nu gällande bestämmelser icke ha skyldighet därtill. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle givetvis medföra, att folkskolinspektörerna ålades att vitsorda ej mindre grunderna för statsbidragets utgående än även sifferuppgifternas riktighet och att gällande författningar följts. En förutsättning för att så skall kunna ske är emellertid, som redan i kapitel 2 framhållits, att den i de sakkunnigas förslag om nya mellaninstanser förordade förstärkningen av folkskolinspektörernas expeditionshjälp genomföres. Med denna anordning återstår i huvudsak för *länsstyrelserna* att verkställa utanordning av statsbidrag i enlighet med vad folkskolinspektören tillstyrkt och under hänsynstagande till tidigare utanordnade förskott. Därutöver skola länsstyrelserna/statskontoret liksom hittills verkställa skälighetsprövning av till skolskjutsar och inackordering rekvirerade statsbidrag.

I detta sammanhang bör även påpekas att beträffande vissa skoldistrikt, nämligen de som omfatta de s. k. landstingsfria städerna, de utanordnande och reviderande statliga myndigheterna redan nu ha begränsade möjligheter att fastslå riktigheten av i rekvisitionen lämnade uppgifter. Det förhåller sig nämligen så, att ifrågavarande skoldistrikt enligt bestämmelserna i kungörelsen 1948:565 6 § c) själva besluta om lärares placering och uppflyttning i löneklass utan att inhämta yttrande från statens folkskolinspektör. Skulle en felaktig löneklassplacering ha skett, blir tydligen rekvisitionens slutsumma felaktig. Myndigheterna ha i sådana fall icke någon möjlighet att upptäcka felet, ehuru ett flertal detaljuppgifter finnas tillgängliga för dem. Likväl har systemet accepterats i förlitande på att ifrågavarande skoldistrikt med sin tekniskt väl utrustade och erfarna kanslipersonal skola kunna verkställa löneklassplaceringarna riktigt. I princip måste emellertid nämnda förhållande anses innebära större olägenheter för redogöraren än den av de sakkunniga föreslagna reformen. Till frågan om hur granskningen skall kunna effektiviseras beträffande de landstingsfria städerna och andra större skoldistrikt, i fråga om vilka de sakkunniga i sitt ovan nämnda betänkande föreslagit samma anordning rörande löneklassplacering, återkomma de sakkunniga i det följande.

Ehuru de sakkunniga sålunda funnit, att deras reformförslag i praktiken icke skulle öka olägenheterna med det nuvarande redogöraransvaret anse

de likväl, att detsamma i och för sig leder till orimliga konsekvenser. Redogöraren kan nämligen dömas ersättningsskyldig för belopp, vilkas riktighet han icke haft möjlighet kontrollera. Då det gäller frågor om statsbidrag till folkskoleväsendet föreligger i realiteten ett rättsförhållande direkt mellan stat och kommun, för vars reglerande man tar omvägen över redogöraren. Det synes de sakkunniga vara mera rimligt och ändamålsenligt, att staten genom sin revisionsmyndighet — i detta fall riksräkenskapsverket — framställer anmärkningen direkt mot sakägaren-kommunen i enlighet med vad som anförts i riksräkenskapsverkets ovannämnda promemoria i anledning av professor Herlitz' interpellation. De sakkunniga vilja i detta sammanhang erinra om att revisionsanmärkning rörande felaktigt debiterad skatt regelmässigt riktas mot vederbörande skattskyldige. De sakkunniga anse, att en liknande anordning bör kunna vidtagas även i fråga om statsbidrag till skoldistriktet.

De sakkunniga äro väl medvetna om, att ett dylikt förfaringssätt skulle bryta principen om redogöraransvaret sådant detta utbildats i svensk förvaltning men anse likväl, att detta utan olägenhet skulle kunna ske på förevarande områden utan avvaktande av en omfattande och tidsödande utredning. Redan det förhållandet att sakägaren är en kommun talar för en sådan anordning. De av de sakkunniga företagna undersökningarna visa — som ovan framhållits — dels att antalet anmärkningar beträffande ifrågavarande statsbidrag är i sjunkande, dels ock att kommunerna nästan undantagslöst fullgöra sin återbetalningsskyldighet. Från statens synpunkt förefaller det därför icke längre oundgängligen nödvändigt att vid återkrävande av för mycket utbetalade statsbidrag taga omvägen över redogöraren. Riktigast synes därför vara att staten riktar kravet direkt mot sakägaren-kommunen.

De sakkunniga vilja därför föreslå, att revisionsförfarandet i fråga om statsbidrag till folkundervisningen så utformas, att riksräkenskapsverket, då anledning till anmärkning finnes, direkt från vederbörande skoldistrikt infordrar förklaring, varjämte avskrift av riksräkenskapsverkets skrivelse tillställes länsstyrelsen och folkskolinspektören. Redan detta torde i de flesta fall komma att medföra, att de anmärkta beloppen omedelbart inlevereras. Skulle kommunen i något fall bestrida riktigheten av anmärkningen, bör riksräkenskapsverket liksom nu ha att taga frågan under övervägande och endera låta sig nöja med inkommen förklaring eller meddela utslag. I det senare fallet bör skoldistriktet i likhet med vad nu gäller kunna anföra besvär hos kammarrätten.

Har beslut angående mot kommun framställd anmärkning vunnit laga kraft, åligger det kommunen att inleverera beloppet till statsverket. Inlevererandet bör enligt de sakkunnigas mening även kunna ske i den formen, att beloppet avdrages vid utanordnandet av medel enligt påföljande

rekvisition av statsbidrag. Ett sådant system tillämpas redan nu inom förvaltningen. De sakkunniga vilja i detta sammanhang hänvisa till reglementet 1935:18 angående ecklesiastik medelsförvaltning 5 §: »I avräkningslängd må efter den 15 december, då längden jämlikt 2 § i detta kapitel senast skolat vara upprättad, ändring icke företagas. Påkallas efter nämnda tidpunkt på grund av ändring i fastställd uppskattning av lönebeställes normalavkastning eller av annan anledning, som av stiftsnämnden eller beträffande Stockholms stad av statskontoret godkännes, ändring av pastorat eller kyrkofonden i avräkningslängden för året tillgodoräknat saldo, skall sådan ändring vidtagas genom tillägg eller avdrag av erforderligt belopp i avräkningslängd för efterföljande år enligt särskild avräkning i bilaga till längden.» En bestämmelse om ett avräkningssystem av denna typ synes böra ingå bland statsbidragsvillkoren.

Genom införandet av ett dylikt avräkningssystem tillförsäkras staten möjlighet att på ett enkelt och smidigt sätt återfå för mycket utbetalat statsbidrag.

De sakkunniga vilja fästa uppmärksamheten på att det framlagda förslaget om redogöraransvarets upphörande givetvis icke påverkar sådana eventuellt uppkommande undantagsfall, då det uppenbarligen kan konstateras, att vederbörande länsstyrelsetjänstemän förfarit vårdslöst vid granskning av huvudrekvisitionens uppgifter. Om staten av denna anledning lidit förlust, har staten givetvis möjlighet att ställa nämnda tjänstemän till ansvar.

De sakkunniga anse sig till sist böra påpeka, att förslaget icke medför någon ändring i fråga om besvärsgången i ekonomiska mål. Redan har framhållits, att för det fall, då skoldistrikt anför besvär, detta äger rum på samma sätt som nu.

De sakkunnigas förslag medför, att bland statsbidragsvillkoren måste införas bestämmelse dels om skyldighet för kommun att i avseende å erhållet statsbidrag underkasta sig sådan revision från riksräkenskapsverkets sida, som av de sakkunniga föreslagits, dels ock om rätt för länsstyrelse att vid utanordnande av rekvirerade medel till folkskoleväsendet göra avdrag för av skoldistriktet tidigare uppburet för stort belopp. Vidare bör i instruktionen för statens folkskolinspektörer föreskrivas, att folkskolinspektörerna äro skyldiga i alla avseenden granska i statsbidragsrekvisitionen lämnade uppgifter.

Vad i detta kapitel sagts om länsstyrelse och dess tjänstemän gäller även statskontoret och motsvarande tjänstemän hos denna myndighet.

Kap. 5. Statsbidrag till avlöning åt folk- och småskollärare.

A. Nuvarande förhållanden.

Gällande bestämmelser återfinnas i kungörelsen den 23 april 1948 (nr 208) angående statsbidrag till avlöning av folk- och småskollärare m. m. med däri genom kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 545) gjorda ändringar.

Statsbidragets beräkning och villkoren för statsbidrag. Statsbidrag utgår med belopp, motsvarande distriktets samtliga kostnader för avlöning av lärare vid folk- och småskolor. För varje inom skoldistriktet uppehållen ordinarie eller icke-ordinarie lärartjänst skall dock från statsbidraget avdragas ett belopp, som framgår av nedanstående tabell:

T j ä n s t	Stationeringsortens hyresgrupp				
	1	2	3	4	5
	Avdrag för varje redovisningsår, kronor				
Folkskollärartjänst	1 000	1 300	1 600	1 900	2 200
Småskollärartjänst, tjänst såsom biträdande lärare vid folkskola och lärartjänst vid mindre folkskola	700	900	1 100	1 300	1 500

Statsbidraget skall vidare minskas med det belopp, som skoldistrikt enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkesjukdomar ägt uppbära i sjukpenning på grund av lärares olycksfall i tjänsten eller i tjänsten ådragen yrkessjukdom.

Därest pensionerad lärare eller extra lärare, som icke avlagt föreskriven examen, anlitas för vikariat, utgår statsbidrag endast om folkskolinspektören vitsordat lärarens lämplighet och duglighet.

Statsbidrag till avlöning av timlärare i annat läroämne än slöjd och hushållsgöromål utgår endast, där ej skolöverstyrelsen för visst fall anorlunda medgivit, dels till skoldistrikt, där överlärare är anställd, i den mån timlärare förordnats att meddela undervisning det antal veckotim-

mar, varmed överlärarens av skolöverstyrelsen bestämda undervisnings-skyldighet understiger 30 veckotimmar, dels ock till distrikt, där förstärkningsanordningar införts, eller för meddelande av särskild hjälp-undervisning.

Såsom villkor för utgående av här omförmälda statsbidrag gäller, bland annat, att distriktets skolväsen är anordnat enligt gällande föreskrifter, att undervisningen vid distriktets skolor under redovisningsåret fortgått den stadgade årliga lästiden, att skoldistriktet i förekommande fall tillhandahåller lagenlig tjänstebostad för lärare, att distriktets lärare meddelat undervisning i minst den omfattning, som angives i folkskolans avlöningsreglemente, att lärarnas avlöningsförmåner utgå i enlighet med vad därom särskilt stadgas och att lärare icke därutöver av skoldistriktet åtnjuta ersättning för utförande av arbetsuppgifter, som enligt meddelade bestämmelser kunna åläggas honom i tjänsten, samt att skoldistriktet i förekommande fall betalar personlig pensionsfyllnad till vissa lärare, mottager övertaliga lärare och tillhandahåller lärjungarna fri undervisningsmateriel.

Rekvissionsförfarande och förskott. Rekvisition av statsbidrag uppgöres i enlighet med av skolöverstyrelsen fastställt formulär. Detta innehåller 26 kolumner, upptagande en sammanställning av de för redovisningsåret rekvirerade bidragsbeloppen, formulär för folkskolinspektörens vitsord att de föreskrivna villkoren för statsbidrags erhållande äro uppfyllda samt vissa anvisningar. I kolumnerna skola bland annat följande uppgifter lämnas, nämligen skolans namn, lärarens namn samt födelseår och -dag, den tid, läraren varit anställd under redovisningsåret, lönegrad och löneklass, dag för termins början och slut, lärarens tjänstgöring som timlärare, tjänstledigheter, avlöningens storlek, löneavdrag på grund av tjänstledigheter och skoldistriktets kostnader för lärarens lön.

Rekvisitionen skall avse redovisningsår och av skolstyrelsen efter ingången av juli och före utgången av augusti månad näst efter det redovisningsår, som avses, i två likalydande exemplar avlämnas till statens folkskolinspektör. Denne skall granska de inkomna rekvisitionerna och därvid tillse att i fråga om de särskilda lärare, för vilkas avlöning statsbidrag sökes, de för bidragens erhållande stadgade villkoren äro uppfyllda och de lämnade uppgifterna riktiga. Rekvisitionerna överlämnas därefter med till- eller avstyrkande till respektive länsstyrelser eller beträffande Stockholm till statskontoret, vilka myndigheter granska rekvisitionerna och, sedan eventuella felaktigheter rättats, utbetala de rekvirerade beloppen.

Från länsstyrelserna/statskontoret översändas därefter rekvisitionerna till riksräkenskapsverket, där de bli föremål för ännu en granskning.

Utan särskild rekvisition skola länsstyrelserna/statskontoret till skoldistriktet utbetala förskott å statsbidraget för löpande redovisningsår.

Detta förskott utbetalas i början av juli, oktober och januari varje gång med en fjärdedel av de förskott, distriktet sammanlagt uppburit det senast förflutna redovisningsåret. I början av april utbetalas förskott med belopp, motsvarande skillnaden mellan 90 procent av det utanordnade statsbidraget för det senast förflutna redovisningsåret och summan av de förskott, som tidigare utbetalats för löpande redovisningsår. Summan av förskotten skall avdragas vid den slutliga utanordningen av statsbidrag för redovisningsåret.

Om skoldistrikt ändras till sin omfattning genom delning eller sammanslagning eller om nytt skoldistrikt bildas, skall skolstyrelsen före den 15 juni, respektive den 15 december närmast innan förskott å statsbidrag skall till distriktet utbetalas insända uppgift till statens folkskolinspektör om de distriktet tillhörande lärare, för vilka statsbidrag skall utgå. Folkskolinspektören har att före den 1 juli, respektive den 1 januari överlämna uppgiften till länsstyrelsen/statskontoret.

B. Av de sakkunniga diskuterade förenklingsåtgärder.

Av vad i det föregående blivit anfört torde ha framgått, att rekvisition av statsbidrag till folkskoleväsendet verkställes på ett för såväl skoldistriktet som granskningsmyndigheterna onödigt betungande sätt. Under de senaste åren ha emellertid genom författningsändringar vissa förenklingar åstadkommit. Genom 1947 års avlöningsreglemente för folkskolan (1947:414) samt kungörelsen om statsbidrag till avlönande av folk- och småskollärare m. m. (1948:208) bortföll exempelvis den tidigare i rekvisitionen för varje lärare redovisade pensionsavgiften, enär befattningshavarna befriades från skyldigheten att erlægga sådana avgifter. Skoldistriktets bidrag till lärares lön, som tidigare motsvarade det hyresavdrag, lärare var skyldig vidkännas för till honom upplåten tjänstebostad, frikopplades vidare helt från sambandet med tjänstebostaden. Det kommunala bidraget har i stället med bestämda — ovan återgivna — belopp knutits till varje inom skoldistriktet under redovisningsåret uppehållen ordinarie eller icke-ordinarie lärartjänst. Det nämnda har jämte vissa andra författningsändringar bidragit till att göra rekvisitionsförfarandet något enklare.

Trots de sålunda uppnådda lättnaderna upptar rekvisitionsformuläret med sina 26 kolumner alltjämt en mängd detaljuppgifter för varje lärare. Detta beror främst därpå, att samtliga kontrollerande myndigheter enligt det nuvarande rekvisitionssystemet skola ha möjlighet att i detalj kontrollera varje enskild post, oavsett dess storleksordning. Under sina försök att åstadkomma en förenkling ha de sakkunniga diskuterat åtskilliga rekvisitionsmetoder, innan de kommit fram till sitt slutliga förslag. För någ-

ra av dessa diskuterade men av olika anledningar såsom mindre lämpliga befunda metoder lämnas här nedan en kortfattad redogörelse.

Ett av skälen till att så många uppgifter erfordras för varje lärare är, att under året inträffade tjänstledigheter skola i detalj redovisas. I regel skall lärare, som åtnjuter tjänstledighet, vidkännas avdrag å lön. Avdragets storlek beror på tjänstledighetens art. För tjänstledig lärare anställs vikarie. I rekvisitionen skall i anledning av en lärares tjänstledighet angivas, bland annat, dels orsaken till tjänstledigheten med hänvisning till vederbörlig paragraf och moment i avlöningsreglementet, tjänstledighetens omfattning och tjänstledighetsavdragets storlek, dels ock i fråga om vikarien, förutom vissa personliga uppgifter, dennes anställningstid, löneklassplacering, utanordnad lön m. m. Samtliga dessa uppgifter måste lämnas även om tjänstledigheten omfattat endast en enda dag under redovisningsåret och vikarien anställts för samma tid. Å en lärartjänst, som innehas av en ofta tjänstledig lärare, kunna under samma redovisningsår olika vikarier komma att anställas, och det kan därför inträffa, att för en lärartjänst åtskilliga vikarier måste redovisas med alla detaljerade uppgifter. Samtidigt skola, i stort sett, samma uppgifter lämnas i undervisningsstatistiken. Det har också gjorts gällande, att ett enklare system borde kunna åstadkommas särskilt beträffande redovisningen av vikarierna och ersättningen till dem.

Procentregeln. Ovanstående problem har tidigare tagits upp till behandling av 1941 års lärarlönesakkunniga, som därvid diskuterade tre alternativa förslag. Enligt ett av förslagen skulle statsbidrag utgå för de lärare, som ha egen läraravdelning, med belopp, motsvarande deras årslön oavsett tjänstledighet, men — på grund av då gällande avlöningsreglemente — minskat med belopp motsvarande hyresavdraget. Därutöver skulle för täckande av vikariekostnader utgå statsbidrag efter en viss procent — förslagsvis 5 procent, för vilket fall de sakkunniga nedan använda termen femprocentregeln — å det sammanlagda beloppet av nämnda lärares årslöner. Skulle vikariekostnaderna överstiga exempelvis 10 procent, borde distriktet äga rätt att insända specifikation över sina faktiska kostnader och få dessa ersatta utom till den del, som låg mellan 5 och 10 procent av nämnda årslöner.

Vid den i kapitel 2 nämnda överläggningen mellan de sakkunniga och representanter för vissa större skoldistrikt framkommo starka sympatier för detta förslag. I anledning härav verkställde de sakkunniga vissa undersökningar rörande möjligheten att förenkla rekvisitionsförfarandet enligt nämnda alternativ och valde därvid redovisningsåren 1945/46 och 1947/48. Anledningen till att dessa båda år valdes var, att statsbidragsbestämmelser-

na i viktiga avseenden ändrades från och med den 1 juli 1947. Enligt den äldre statsbidragskungörelsen (1937:999) skulle kommunerna själva bestrida en del av vikariekostnaderna, främst till vikarier för sjuktjänstlediga lärare. Kostnaderna för vikarier för lärare, vilka voro tjänstlediga av andra skäl, ersattes helt av statsmedel. Enligt den från och med den 1 juli 1948 gällande statsbidragskungörelsen (1948:208) bestrider däremot staten samtliga vikariekostnader.

Den undersökning, som avser redovisningsåret 1945/46, omfattande åtta städer och 20 landsbygdsdistrikt, visar, att femprocentregeln icke i ett enda fall skulle slå rätt, d. v. s. medföra varken vinst eller förlust för staten eller skoldistriktet. Detta var ju heller icke väntat. För de undersökta kommunerna skulle systemet i 25 fall medföra vinst. Tre kommuner skulle lida förlust, däribland Stockholm. Utredningen visar vidare, att ju större distriktet äro, desto mindre blir vinsten eller förlusten, procentuellt sett. Att Stockholm trots sin storlek skulle lida förlust, torde bero på lärarkårens speciella sammansättning därstädes. Undersökningsåret 1945/46 voro vid Stockholms folkskolor anställda 238 manliga lärare mot 1 092 kvinnliga, varav på folkskolestadiet 558 och på småskolestadiet 534. De manliga lärarna hade i medeltal varit tjänstlediga 26,9 dagar, varav för sjukdom 14,2 dagar. Motsvarande siffror för de kvinnliga var 37,8 resp. 27,2 dagar. Det är uppenbart, att den angivna sjukledighetsfrekvensen måste medföra betydande vikariekostnader, vilka icke kunna täckas vid tillämpning av femprocentregeln.

För övriga undersökta större skoldistrikt, där strukturen av lärarkåren är en annan, synes systemet från kommunens synpunkt verka tillfredsställande. Vinstmarginalen är emellertid relativt obetydlig, och en något ökad sjuktjänstledighet skulle förmodligen konsumera hela vinsten. För de större distriktet torde med undantag för Stockholm systemet räknat på lång sikt komma att medföra, att vinster och förluster utjämnas varandra. För mindre distrikt skulle däremot systemets ekonomiska verkningar i vissa fall bli mycket ogynnsamma.

Av ovanstående torde ha framgått, att femprocentregeln icke skulle ha verkat tillfredsställande under den tid, då den äldre statsbidragskungörelsen var i kraft.

Den av de sakkunniga gjorda undersökningen beträffande redovisningsåret 1947/48, omfattar 25 av de största skoldistriktet (städerna) och 40 landsbygdsdistrikt av olika storleksordning. Distriktet äro fördelade över hela landet. Från skoldistriktet har inhämtats uppgift å antalet lärare med egen klassavdelning, lärarnas fördelning på löneklasser, lönesumman för dessa lärare (inklusive 12 %), summan av under året utgående vikarieersättningar och tjänstledighetsavdrag m. m. Därefter har för varje distrikt beräknats 5 procent på summan av bruttolönerna. Till detta belopp

ha lagts tjänstledighetsavdragen, som ju helt skulle komma att tillfalla skoldistriktet. Den så erhållna summan har jämförts med de verkliga vikariekostnaderna för året, varvid kunnat konstateras om systemet medfört vinst eller förlust för kommunen. Vidare har för varje distrikt verkställts en beräkning rörande erforderlig procent av bruttolönen för att vikariekostnaderna nått och jämt skulle ha täckts. Sammanställning av utredningsresultaten återfinnes i bilagorna 2 och 3.

Av undersökningarna framgår att såväl landsbygds- som stadsdistriktet sammanlagt skulle erhålla ett statsbidrag, som vore större än de verkliga utgifterna. I medeltal synes ett tillägg av omkring fyra procent vara tillräckligt för att täcka vikariekostnaderna. I de enskilda fallen medför emellertid systemet stora ojämnheter. Bland de undersökta stadsdistriktet skulle sålunda sex ha fått vidkännas förluster, bland dem Stockholm, vars vikariekostnader procentuellt sett ligga väsentligt högre än andra distrikts. Orsaken härtill har ovan berörts.

Jämväl av de undersökta landsbygdsdistriktet skulle åtta ha förlorat på systemet, under det att vissa andra skulle ha erhållit icke obetydliga vinster i förhållande till sina kostnader för folkskoleväsendet. Undersökningen visar vidare, att vinsterna respektive förlusterna variera mera i landsbygdsdistriktet än i stadsdistriktet. Procentuellt sett variera de för landsbygden mellan + 5 (för det distrikt där ingen tjänstledighet förekommit) till - 2,5, alltså en skillnad på 7,5. Vad städerna beträffa är variationen + 3,1 till - 1,8, d. v. s. en skillnad på 4,9.

Ehuru de företagna undersökningarna icke äro av större omfattning — de inbegripa dock 65 skoldistrikt med sammanlagt över 6 500 lärare med egna avdelningar — torde dock vissa slutsatser kunna dragas. Ett tillägg av 5 procent på bruttolönerna för att täcka vikariekostnaderna skulle sannolikt för statens del betyda, att större statsbidrag till lärarlöner måste utanordnas, än vad som betingas av de verkliga förhållandena. Trots detta skulle systemet i vissa fall för enskilda skoldistrikt medföra icke obetydliga förluster. En sänkning av den genomsnittliga procentsatsen till omkring fyra, vilket utredningen ger anledning antaga skulle bättre svara mot de verkliga förhållandena, skulle visserligen medföra, att statsbidragen i det närmaste skulle komma att motsvara de verkliga utgifterna för lärarlönerna, men skulle samtidigt pålägga en del kommuner ytterligare utgifter för folkskoleväsendet. Härigenom skulle orättvisor skapas kommunerna emellan. Orättvisorna framstå så mycket starkare, som de betingas av förhållanden, varöver kommunerna i regel icke kunna råda, t. ex. att medelåldern på lärarna är hög med därav följande större sjuktjänstledighet. Även för lärarnas del kan systemet tänkas få ogynnsamma verkningar. Det kunde leda till att skoldistriktet av ekonomiska hänsyn i stor utsträckning komme att neka lärarna tjänstledighet med A- eller B-avdrag

för t. ex. studier, enskilda angelägenheter av vikt o. s. v. Tjänstledigheter med C-avdrag torde i detta fall icke ha någon inverkan, då dessa avdrag i regel äro större än vikarieersättningen. Beträffande sådana tjänstledigheter står kommunen sålunda icke någon risk. De största nackdelarna kan systemet innebära för de minsta skoldistriktet, där en enda lärares långvariga sjuktjänstledighet får menlig inverkan på skoldistriktets ekonomi.

Redan under normala förhållanden synes sålunda systemet med visst procenttillägg på de sammanlagda bruttolönerna icke fungera tillfredsställande. Om det under ett läsår skulle utbryta en svårartad epidemi med omfattande sjuktjänstledighet som följd eller om onormalt stora militärinkallelser skulle företagas, måste resultatet bli, att de flesta skoldistrikt skulle förlora på tillämpningen av den nu diskuterade procentregeln.

Skoldistriktens kassabokföring. Möjligheten att grunda statsbidragsrekvisitionen på skoldistriktens kassabokföring i vad den avser lärarlöner har ingående undersökts. För löneutbetalningarna måste distriktet för varje månad föra noggranna anteckningar över samtliga inom distriktet anställda lärare, deras löneklassplacering, tjänstgöring och tjänstledighet m. m. Ett årssammandrag av dessa anteckningar skulle lätt kunna överföras till en lämplig och enkel rekvisitionsblankett. Rekvisitionen riktighet skulle kunna bestyrkas dels av skolstyrelsens ordförande och distriktsöverläraren, dels ock av kommunens revisorer. Därmed skulle distriktets arbete med rekvisitionen förenklas. Genom undersökningar har styrkts att kommunernas bokföring redan nu medgiver eller efter en enkel omläggning kan medgiva tillämpningen av ovan nämnt system.

Undersökningen visar också, att med detta system tillfredsställande kontrollmöjligheter föreligga, då under redovisningsåret inom skoldistriktet icke förekommit några tjänstledigheter. Svårigheter beträffande kontrollen inträda däremot, då tjänstledigheter och vikarieanställningar förekomma. Tjänstledighetsavdragen kunna nämligen icke kontrolleras, utan man måste beträffande dem lita till att skoldistriktet verkställt avdrag i enlighet med gällande bestämmelser. Systemet förutsätter dessutom, dels att folkskolinspektören skall kunna svara för det huvudsakliga av detaljkontrollen, dels ock att inspektören och den utanordnande myndigheten skola beredas möjlighet att, då så befinnes påkallat, i kommunalbokföringen taga del av de detaljerade uppgifter, varå distriktets rekvisition grundar sig.

Ingående undersökningar visa, att nämnda system i praktiken icke skulle vara lämpligt, även om det rent tekniskt är genomförbart. Förutom den nämnda bristen i kontrollavseende belastas systemet nämligen av, bland annat, den nackdelen, att infordrandet i efterhand av skoldistriktets detaljanteckningar rörande lärarpersonalen torde komma att möta vissa svårigheter. Visserligen kunna statens folkskolinspektörer med ledning av de

av distrikten lämnade statistikuppgifterna, egna anteckningar rörande lärarnas tjänstgörings- och anställningsförhållanden m. m. samt allmän kännedom om skolväsendets anordning inom distrikten tämligen säkert kontrollera rekvisitionens riktighet, men dessa kontrollmöjligheter skulle icke föreligga för riksräkenskapsverket.

Det nuvarande systemet modifierat. För att tillmötesgå kravet på ett förenklat rekvisitionsförfarande, som dock möjliggör direkt kontroll genom rekvisitionen, ha olika förslag utarbetats. Främst har undersökningen därvid tagit sikte på att de variabla faktorerna tjänstledighetsavdrag och vikarieersättningar skulle kunna direkt kontrolleras av myndigheterna. Man skulle därvid kunna tänka sig, att rekvisitionen beträffande de lärare, som icke vid något tillfälle under året varit tjänstlediga, upptoge endast antalet sådana lärare i de olika löneklasserna, under det att den i fråga om övriga lärare omfattade vissa detaljerade uppgifter rörande tjänstledigheterna, vikariers anställningstid, löneklassplacering m. m. Möjligen skulle ett sådant rekvisitionsförfarande något minska kommunernas arbete. Undersökningen visar, att det även torde kunna godtagas av riksräkenskapsverket. Huruvida metoden skulle komma att medföra en sådan förenkling för kommunerna att väsentlig lättnad i arbetsbördan vunnas blir tydligen beroende av tjänstledighetsfrekvensen bland lärarna. En hög frekvens kommer nämligen att omintetgöra de med metoden förenade lättnaderna. En undersökning för att utröna dessa förhållanden har därför verkställts bland 25 av de största skoldistrikten (städer) och 40 landsbygdsdistrikt av olika storleksordning. Undersökningen som avser läsåret 1947/48, finnes redovisad i bilagorna 4 och 5. Av undersökningen framgår, att tjänstledighetsfrekvensen bland städernas lärare är hög. Lärare, som någon dag under nämnda läsår varit tjänstlediga, utgöra i procent av hela lärarkåren i medeltal 57,1. Några distrikt kunna uppvisa en procentsiffra, som väsentligt överstiger 60, däribland Stockholm. För landsbygdsdistriktet är motsvarande procentsiffra 31,2. Något landsbygdsdistrikt kan t. o. m. uppvisa, att någon tjänstledighet alls icke förekommit under året.

Ett genomförande av sist ifrågasatta alternativ synes sålunda icke komma att medföra de åsyftade lättnaderna i arbetsbördan för skoldistriktet, i varje fall icke för de största, vilka otvivelaktigt ha det besvärligast med det nuvarande rekvisitionsförfarandet. Dessa skoldistrikt skulle alljämt tvingas att lämna detaljerade uppgifter beträffande nära 60 procent av lärarkåren. En reform, som medför så liten vinst, synes knappast värd att genomföra.

Med den av de sakkunniga i kapitel 2 angivna förutsättningen, nämligen att den statliga kontrollen i mera väsentliga avseenden bör bibehållas,

men att den siffermässiga detaljkontrollen bör i vissa avseende begränsas, framstår icke något av de hittills diskuterade systemen såsom tillfredsställande. De ha antingen medgivit väsentliga lättnader i avseende å rekvisitionsförfarandet men då icke erbjudit de kontrollmöjligheter, som de sakkunniga anse erforderliga, eller ock från kontrollsynpunkt varit tillfredsställande men inneburit ringa förenkling i fråga om rekvisitionsförfarandet. Vill man nå fram till ett rekvisitionssystem, som tillgodoser båda de nyssnämnda kraven, måste tydligen andra vägar beträdas. De sakkunniga framlägga i det följande ett förslag, som enligt de sakkunnigas mening kan anses fylla nämnda krav.

C. De sakkunnigas förslag.

Skoldistrikt i allmänhet. Som i olika sammanhang framhållits skulle det icke möta några svårigheter att genomföra en förenkling av rekvisitionsförfarandet, för den händelse man icke behövde räkna med tjänstledigheter och vikarieanställningar. Då därmed sammanhängande förhållanden kunna medföra betydande statliga utgifter, är det emellertid tydligt, att detaljredovisning beträffande dem måste fordras. Därav följer också att uppgifter rörande lärares lönegrader och löneklasser liksom beträffande antalet tjänstledighetsdagar respektive tjänstgöringsdagar för vikarier böra finnas tillgängliga vid granskningen av rekvisitionerna. Däremot torde det icke vara nödvändigt, att kommunerna detaljredovisa vissa utgående arvoden och tillägg, t. ex. distriktsöverlärares- och skolsekreterararvoden, barn-, kallorts- och språktillägg. Dessa poster torde nämligen kunna kontrolleras utan alltför detaljerade uppgifter: inom varje kommun finnes endast *en* distriktsöverlärare eller *en* skolsekreterare, kallorts- och språktillägg utgå endast inom vissa begränsade områden i landet, barntilläggen uppgå till obetydliga belopp och komma att upphöra fr. o. m. första kvartalet 1955.

Som redan nämnts återfinnes flertalet av de uppgifter om lärarna, som nu lämnas å rekvisitionsformuläret, jämväl i den undervisningsstatistik rörande förhållandena vid varje skola, som skoldistriktens jämlikt § 66 folkskolestadgan årligen skola avlämna till folkskolinspektören. En avsevärd förenkling skulle vinnas, om statistikformulärets uppgifter i vissa avseenden lades till grund för statsbidragsrekvisitionen, och själva rekvisitionen gjordes å en särskild blankett, en *huvudrekvisition*. Från denna kunde då uteslutas de uppgifter rörande lärarförhållanden m. m., som finnas upptagna å statistikformuläret. En kopia av statistikblanketten kunde lämpligen fogas som *bilaga* till huvudrekvisitionen. Det torde icke vålla skoldistriktens större besvär att taga två extra kopior av statistikuppgifterna, som i varje fall måste lämnas årligen.

Frågan om statistikblankettens innehåll måste med denna utgångspunkt tagas under överbägande. En granskning av nu gällande av skolöverstyrelsen fastställda statistikformulär har givit vid handen, att detta formulär icke lämpligen kan användas för ifrågasatta ändamål. En av skolöverstyrelsen tillsatt statistikkommitté med uppdrag att söka åstadkomma förenklingar beträffande formulären för undervisningsstatistiken har emellertid utarbetat förslag till nytt formulär för de uppgifter, som här avses. De sakkunniga ha beretts tillfälle taga del av nämnda förslag och efter samråd med nämnda kommitté funnit, att formuläret med vissa mindre ändringar kan läggas till grund för kontrollen av statsbidragen till lärarlöner. I enlighet härmed har förslaget till statistikformulär utarbetats, bilaga 6. I detta återfinnas de detaljerade uppgifter rörande de enskilda lärarna, som de sakkunniga anse erforderliga för kontrollen. Med hjälp av dessa uppgifter bör det icke möta svårigheter att konstatera, om lönen är rekviderad enligt gällande bestämmelser. Huvudrekvisitionen bör därför kunna utgöra ett sammandrag av de i bilagan angivna detaljuppgifterna. Därutöver bör huvudrekvisitionen uppta de uppgifter, vilka icke kunna utläsas av bilagan, t. ex. arvoden och särskilda tillägg. Vidare böra angivas skoldistriktets hyres- och dyrortsgrupper samt, i förekommande fall, kallortsklass. Bland avdragsbeloppen måste, liksom hittills och till dess övningslärarnas lönerreglering genomförts i enlighet med riksdagens beslut, upptagas pensionsavgifter för övningslärare, vilka ha pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Bland avdragsbeloppen i övrigt ha hittills upptagits även sådana pensionsavgifter, vilka erlagts för folk- och småskollärare, som alltjämt kvarstå å före 1938 gällande lönesystem. Då antalet sådana lärare numera är obetydligt, ha de sakkunniga ansett, att rekvisitionsformuläret icke bör tyngas av uppgifter i detta hänseende. I de fåtaliga fall, där sådant avdrag måste verkställas, bör detta kunna ske å huvudrekvisitionen och erforderliga uppgifter lämnas å bilagan. Anvisningar härom jämte övriga upplysningar, som kunna befinnas nödvändiga, återfinnas nederst å huvudrekvisitionens baksida.

Med utgångspunkt från vad ovan anförts ha de sakkunniga ansett sig böra föreslå en huvudrekvisition, vars utformning framgår av bilaga 7. I denna är upptaget antalet lärare med egen avdelning, d. v. s. ordinarie och extra ordinarie samt i förekommande fall extra lärare i respektive löneklasser samt bruttolönerna inklusive tillägg å dessa. I kolumn 4 upptagas skoldistriktets kostnader för respektive tjänster och i kolumn 5 det statsbidrag, som skulle tillkomma skoldistriktet, därest några tjänstledigheter icke förekommit under året. På formuläret finnas under kolumn 1 15 rader, vilket antal täcker alla kombinationer av anställningar från extra småskollärrinna till ordinarie folkskollärare i högsta löneklassen. Genom denna uppställning erhålles omedelbart en överskådlig bild av lärarförhål-

landena och antalet tjänster av olika slag inom distriktet, samtidigt som skoldistriktets bidrag till lärarnas löner lätt kan kontrolleras. Vilka lärare, som under året varit anställda inom distriktet och hur varje enskild tjänst därunder uppehållits, framgår i detalj av bilagan, där såväl tjänstledigheter som vikarielöner kunna kontrolleras. En särskild kolumn finnes även för statsbidragsberättigade timlärararvoden, varigenom dessa kunna kontrolleras.

Folkskolinspektörerna ha genom sin allmänna kännedom om skoldistriktet och de därstädes anställda lärarna samt genom sina anteckningar över dessa goda möjligheter till kontroll. För att underlätta inspektörernas möjlighet att överblicka lärarförhållandena inom sina inspektionsområden bör enligt de sakkunnigas mening genom skolöverstyrelsens försorg utarbetas ett enhetligt kortsystem rörande lärarna och deras tjänsteförhållanden. Enligt vad de sakkunniga inhämtat, torde varje folkskolinspektör redan nu ha lagt upp ett kortsystem över lärarna inom inspektionsområdet. Några enhetliga principer för dessa system torde emellertid icke förekomma. En rationell ordning på detta område skulle säkerligen underlätta folkskolinspektörernas arbete icke blott — såsom ovan nämnts — med kontrollen över vissa arvoden och tillägg utan även vad beträffar lärarnas tjänstgöringsförhållanden i allmänhet.

Det av de sakkunniga här förordade sättet för rekvisition av statsbidrag till lärarlöner bygger på förutsättningen, att uppgifterna rörande de enskilda lärarna och deras tjänstgöringsförhållanden under redovisningsåret skola kunna kontrolleras genom statistikformuläret. Med hänsyn härtill vilja de sakkunniga särskilt framhålla vikten av att de statistiska uppgifterna noggrant överensstämja med de verkliga förhållandena. I fråga om tidpunkten för statistikuppgifternas ingivande märkes, att desamma enligt gällande bestämmelser före den 1 augusti av skolstyrelsen skola insändas till statens vederbörande folkskolinspektör. De sakkunniga vilja emellertid föreslå, att denna tid ändras så, att den sammanfaller med tiden för lönerekvisitionernas ingivande, det vill säga efter ingången av juli men före utgången av augusti. Härigenom vinnes även att skoldistriktet få längre tid på sig för uppgifternas lämnande. Överstyrelsens bearbetning av statistikuppgifterna torde icke nämnvärt påverkas av att tidpunkten för deras ingivande ändras något.

De större städerna. Det nu föreslagna sättet för rekvisition av statsbidrag till lärarlöner kan tillämpas i alla skoldistrikt. De sakkunniga ha emellertid tagit under övervägande, om icke de allra största skoldistriktet, med 40 000 invånare eller därutöver, skulle kunna befrias från skyldigheten att till rekvisitionen foga särskild bilaga. Skälen härtill äro, bland andra, följande. Bland de nyssnämnda skoldistriktet, 13 till antalet, ingå de s. k.

landstingsfria städerna. Dessa äga att själva placera och uppflytta lärare i löneklass utan inhämtande av yttrande från statens folkskolinspektör, en skyldighet som föreligger för övriga skoldistrikt. I betänkandet angående nya mellaninstanser ha de sakkunniga föreslagit, bland annat, att ytterligare sju större skoldistrikt skulle erhålla samma rätt att utföra löneklassplaceringar som de landstingsfria städerna. Vinner detta förslag beaktande, synes en detaljredogörelse för lärarnas löneklassplacering inom dessa distrikt icke ha nämnvärd betydelse ur kontrollsynpunkt, då icke någon revisionsmyndighet utan ingående och tidsödande arbete med infordrande av lärarnas tjänsteförteckningar m. m. kan kontrollera de uppgivna löneklassplaceringarnas och därmed löneavdragens riktighet. Härtill kommer att inom dessa stora distrikt med hundratals — i Stockholm betydligt över tusentalet — anställda lärare speciella förhållanden råda, som skulle medföra, att ett fasthållande vid kravet på särskild bilaga till huvudrekvisitionen skulle väsentligt minska vinsten av de här föreslagna förenklingarna. De sakkunniga föreslå för dessa skoldistrikt ett särskilt rekvisitionsformulär (bil. 8), vilket dock icke skall behöva åtföljas av den för övriga skoldistrikt föreskrivna bilagan. Enligt detta formulär uppgives icke antalet lärare i olika löneklasser; i stället kräves en försäkran, att antalet läraravdelningar på folk- och småskolestadiet under redovisningsåret varit i överensstämmelse med vederbörande myndighets beslut, att de särskilda statsbidragsvillkoren iakttagits och att vederbörliga läkarintyg förelegat.

Det är icke de sakkunnigas mening att all kontroll skall upphöra över de anseliga statsbidragsbelopp, som utanordnas till nu ifrågavarande distrikt. Det bör nämligen uppmärksammas, att folkskolinspektörerna med ledning av ifrågavarande skoldistrikts årliga statistikuppgifter ha möjlighet att kontrollera vissa av de i statsbidragsrekvisitionerna lämnade uppgifterna. De skola därjämte självfallet äga infordra sådana kompletterande uppgifter, som kunna finnas vara erforderliga för avgivande av dem åliggande vitsord rörande rekvisitionen riktighet. Vidare vilja de sakkunniga beträffande dessa skoldistrikt föreslå, att riksräkenskapsverket beredes möjlighet att hos vederbörande skoldistrikt företaga s. k. platsrevision, d. v. s. ämbetsverket skall genom sina revisorer kunna på ort och ställe granska riktigheten av de lämnade uppgifterna. Härigenom torde den nuvarande ordningen, som beträffande de landstingsfria städerna icke giver möjlighet till en i alla avseenden tillförlitlig granskning, samtidigt kunna effektiviseras. Skyldighet för nu ifrågavarande skoldistrikt att underkasta sig platsrevision från riksräkenskapsverkets sida torde böra meddelas i statsbidragsförfattningarna. De sakkunniga vilja i detta sammanhang erinra om att enligt föreskrift i stadgan för centrala verkstadsskolor (1941: 835) § 40 sådan skola, för vilken landstinget i regel är huvudman, är skyl-

dig underkasta sig den granskning från riksräkenskapsverkets sida rörande användningen av skolan tilldelade statsbidrag, vartill ämbetsverket må finna skäl. Skyldighet för kommunalt organ att underkasta sig granskning från statlig myndighets sida föreligger även exempelvis i avseende å länsstyrelsernas granskning av barnavårdsnämndernas mödrahjälpsredovisningar.

Det förslag rörande rekvisitionsförfarande m. m. beträffande statsbidrag till lärarlöner, för vilket här redogjorts, tillgodoser enligt de sakkunnigas mening i allt väsentligt kravet på en förenkling av rekvisitions- och granskningsförfarandet, utan att kravet på erforderlig effektivitet i fråga om statskontrollen eftersättes. Förslagets genomförande skulle medföra en avsevärt förenklad administration av statsbidragsverksamheten. Detta gäller särskilt de största skoldistrikt, där behovet av sådan förenkling också är mest framträdande. Det vore enligt de sakkunnigas mening önskvärt, att samma rekvisitions- och granskningsförfarande, som föreslagits skola gälla beträffande rekvisitionerna från dessa distrikt, kunde tillämpas av ytterligare ett antal större skoldistrikt. Då nämnda förfarande är förbundet med kravet att platsrevision skall kunna verkställas av riksräkenskapsverket, anse sig de sakkunniga icke nu kunna föreslå en sådan utökad tillämpning men förutsätta, att så sker, därest erfarenheten visar, att detta befinnes vara lämpligt samt möjligt att genomföra.

Kap. 6. Statsbidrag till skolsociala ändamål.

Under beteckningen statsbidrag till skolsociala ändamål ha de sakkunniga sammanfört de bidrag av statsmedel, som utgå för tillhandahållande av fria läroböcker m. m., till viss undervisningsmateriel, till hälsovård samt till anordnande av skolmåltider. Bestämmelserna om statsbidrag till ifrågavarande ändamål innehålla i huvudsak följande.

1. *Fria läroböcker m. m.* Kungörelsen den 14 juni 1946 (nr 292).

För varje lärjunge, som åtnjuter obligatorisk undervisning vid distriktets folk- eller småskola eller frivillig undervisning, motsvarande sjunde eller åttonde skolåret, äger skoldistrikt årligen erhålla ett statsbidrag av tio kronor för tillhandahållande av fri undervisningsmateriel.

Som villkor för statsbidraget gäller att skoldistriktet kostnadsfritt tillhandahåller varje lärjunge för undervisningen erforderlig undervisningsmateriel, att egentliga läroböcker m. m. utlämnas såsom gåva, samt att undervisningsmaterialet är av den beskaffenhet, som statens folkskolinspektör godkänner.

Till länsstyrelsen ställd rekvisition av statsbidrag för här ifrågavarande ändamål skall avse redovisningsår och av vederbörande skolstyrelse i två exemplar enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär ingivas till statens folkskolinspektör under oktober månad det redovisningsår, för vilket bidrag sökes.

Rekvisitionen skall grunda sig på de uppgifter om antalet lärjungar vid vårterminens slut, som lämnas i de i § 66 mom. 1 folkskolestadgan föreskrivna statistiska uppgifterna. Rekvisitionen skall åtföljas av uppgift dels om skoldistriktets utgifter för ändamålet under närmast föregående redovisningsår, dels om de för löpande redovisningsår beräknade kostnaderna.

Folkskolinspektören skall granska de inkomna rekvisitionerna och därvid tillse, att de för statsbidrags erhållande föreskrivna villkoren äro uppfyllda. Snarast möjligt skall han därefter med tillstyrkande eller avstyrkande insända ett exemplar av rekvisitionen till länsstyrelsen/statskontoret. Nämnda myndigheter skola därefter utbetala det rekvirerade beloppet, såframt icke folkskolinspektörens erinringar eller andra på den utbetalande myndighetens beslut inverkan omständigheter annat föranleda.

2. *Fri undervisningsmateriel.* Kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 400).

Till kostnaderna för tillhandahållande av viss annan undervisningsmateriel än ovannämnda fria läroböcker m. m. äger skoldistrikt årligen erhålla statsbidrag med

för varje läraravdelning av A-	eller	a-typ	60 kr.
» » » » B 1-	»	b-typ	110 »
» » » » B 2-		typ	160 »
» » » » B 3-	»	D-typ	200 »

Som villkor för statsbidrag skall gälla, att undervisningsmateriel tillhandahålles i erforderlig omfattning och är av beskaffenhet, som statens vederbörande folkskolinspektör godkänner.

Till länsstyrelsen ställd rekvisition av statsbidrag skall avse redovisningsår och av skolstyrelsen i två exemplar enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär ingivas till statens folkskolinspektör under oktober månad det redovisningsår, för vilket bidrag sökes.

Sedan folkskolinspektören granskat de inkomna rekvisitionerna och därvid tillsett, att statsbidragsvillkoren äro uppfyllda, skall han med tillstyrkande eller avstyrkande insända ett exemplar av rekvisitionen till länsstyrelsen/statskontoret, som har att efter vederbörlig prövning utanordna det rekvirerade beloppet.

3. *Den statsunderstödda hälsovården vid folk- och småskolor.* Kungörelsen den 15 juli 1944 (nr 585).

Vid varje skola, där statsunderstödd skolhälsovård bedrivs, skall såväl läkare som sköterska vara verksam.

Inom lättbebyggda orter med minst 10 000 invånare bör en eller flera skolläkare anställas. I andra fall anlitas vederbörande tjänsteläkare som skolläkare. I städer med mer än 20 000 invånare böra särskilda skolsköterskor anställas. På varje skolsköterska med full tjänstgöring bör ankomma vården av högst 1 500 barn. I skoldistrikt med högst 20 000 invånare skola distriktssköterskorna inom ramen för sin tjänstgöringsskyldighet såsom sådana vara skolsköterskor, skoldistriktet dock obetaget att anställa särskild skolsköterska.

Statsbidrag utgår till arvode åt skolläkare samt åt skolsköterska, som är anställd i distrikt med mer än 20 000 invånare. Statsbidrag till arvode åt skolsköterska, som samtidigt är distriktssköterska, utgår sålunda icke. Om skolöverstyrelsen finner skäl föreligga för anställande av särskild skolsköterska i distrikt med under 20 000 invånare, utgår statsbidrag även till hennes arvode.

Statsbidrag till arvode utgår i efterskott dels till skolläkare med en krona

25 öre, dels till särskilt anställd skolsköterska med en krona för varje lärjunge, som vid vårterminens slut varit inskriven och deltagit i undervisning vid folk- eller småskola i distriktet, dock att arvudet till skolsköterskan enligt 14 § andra stycket kan utgå med lägre belopp enligt följande. »Statsbidrag till arvode åt skolsköterska må utgå med högst hälften av distriktets verkliga kostnader för skolsköterskans avlöande; och må, där skolöverstyrelsen funnit endast deltidсанställd skolsköterska vara erforderlig inom distrikt med högst 20 000 invånare, statsbidraget ej heller överstiga hälften av ett belopp, motsvarande arvode efter 100 kronor för vecka vid heltidstjänstgöring i början av höstterminen under visst, av överstyrelsen bestämt antal veckor och efter tre kronor 75 öre för timme vid tjänstgöring under återstoden av läsåret.»

Som villkor för statsbidrag gäller, att skolhälsovården bedrivs i enlighet med bestämmelserna i statsbidragskungörelsen, att verksamheten, i den mån Kungl. Maj:t icke därifrån medgivit undantag, omfattar distriktets samtliga skolor, samt att till skolläkaren utgår ett arvode av minst 2 kronor 50 öre för varje lärjunge, som vid vårterminens slut varit inskriven och åtnjutit undervisning i skola med statsunderstödd hälsovård.

Till länsstyrelsen ställd rekvisition av statsbidrag till skolhälsovård skall av vederbörande skolstyrelse upprättas i enlighet med av skolöverstyrelsen fastställt formulär och efter ingången av juli men före utgången av augusti månad näst efter det redovisningsår, som avses, i två likalydande exemplar inlämnas till vederbörande folkskolinspektör. Denne har att tillse, att de lämnade uppgifterna äro riktiga och att de för statsbidrag föreskrivna villkoren blivit uppfyllda. Inspektören skall därefter med tillstyrkande eller avstyrkande insända rekvisitionerna till länsstyrelsen/statskontoret, som har att utbetala det statsbidrag, som prövas böra tillkomma distriktet. Enligt kungörelsen angående resekostnadsersättning åt skolläkare vid folkskoleväsendet (1945:17) ingives räkning å skolläkares resekostnadsersättning direkt till länsstyrelsen, som utanordnar ersättningen.

4. Skolmåltidsverksamheten. Kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 553).

Skoldistrikt, som anordnar skolmåltider vid folk- och fortsättningssskola, äger erhålla statsbidrag dels för skolmåltiderna, dels till anskaffande av inventarier för skolmåltidsverksamheten.

Såsom villkor för statsbidrag till skolmåltider gäller, att skolmåltiden skall bestå av smörgås och mjölk samt en lagad rätt i huvudsaklig överensstämmelse med av skolöverstyrelsen utfärdade typmatsedlar samt stå öppen för alla lärjungar, som önska deltaga däri. Skolmåltiden skall tillhandahållas kostnadsfritt, och lokaler, i vilka tillagning och bespisning äger rum, skola vara lämpade härför. Vidare skall den anställda personalen årligen läkarundersökas.

Statsbidragets storlek är beroende av kommunens ekonomiska bärkraft. Varje skolmåltid beräknas kosta 60 öre per deltagare, det s. k. bidragsunderlaget. Kommun eller skoldistrikt med ett skatteunderlag av lägst 50 skattekröner per invånare erhåller intet statsbidrag. För varje fullt tiotal skatteören, varmed skoldistrikts eller kommuns skatteunderlag understiger 50 skattekröner per invånare, utgår statsbidrag med två tiondels procent av bidragsunderlaget. Om exempelvis i en kommun skatteunderlaget är 20 skattekröner per invånare utgår statsbidraget med $\frac{30 \times 2 \times 60}{100} = 36$ öre för varje i skolmåltiden deltagande elev.

Rekvisition skall göras på av skolöverstyrelsen fastställt formulär och innehålla uppgifter om antalet i måltiderna i regel deltagande lärjungar, antalet utspisningsdagar, antalet utspisade måltider, antalet skattekröner samt antalet invånare i distriktet respektive kommunen.

Rekvisition skall ställas till länsstyrelsen/statskontoret och i två lika lydande exemplar ingivas till vederbörande folkskolinspektör efter ingången av juli och före utgången av augusti månad näst efter det redovisningsår, under vilket sådan verksamhet bedrivits. Folkskolinspektören har att granska rekvisitionen och snarast översända det ena exemplaret till länsstyrelsen/statskontoret, som skall föranstalta om utanordning av statsbidrag.

Av det statsbidragsbelopp, som kan beräknas komma att utgå för redovisningsåret, äger länsstyrelsen/statskontoret i förskott utbetala 40 procent. Rekvisition av sådant förskott skall ingivas senast den 1 december bespisingensåret, och länsstyrelsen/statskontoret har att utbetala dylikt förskott före utgången av januari månad.

Efter samma procentsats, som ovan angivits beträffande bidrag till skolmåltider, utgår av statsmedel engångsbidrag till *anskaffande av inventarier för skolmåltidsverksamheten*. Bidragsunderlaget är därvid differentierat efter antal deltagare per bespisingensenhet (skola) och varierar från lägst 1 200 kr. till högst 20 000 kr. Under vissa förhållanden kan ett tilläggsbidrag utgå.

Rekvisition av statsbidrag till *anskaffande av inventarier* skall på av skolöverstyrelsen fastställt formulär ställas till länsstyrelsen/statskontoret och ingivas till folkskolinspektören samtidigt med rekvisition av statsbidrag för skolmåltiderna.

Länsstyrelsen/statskontoret äger även i detta fall att efter ansökan utbetala förskott med 40 procent av det statsbidragsbelopp, som kan beräknas komma att utgå till nämnda ändamål.

De sakkunnigas förslag. Bestämmelserna rörande statsbidrag till skol-sociala ändamål ha tillkommit vid olika tidpunkter i huvudsak under 1940-

talet och delvis oberoende av varandra. Därav har följt, bland annat, att för varje bidragsform fastställts ett särskilt rekvisitionsformulär, att tidpunkten för respektive rekvisitions ingivande anpassats med hänsyn till kommunernas omedelbara behov av bidraget, samt att förskott utanordnats endast beträffande det i allmänhet mest omfattande bidraget, nämligen det till skolmåltider. Ehuru grunden för tre av nu ifrågavarande bidrag är densamma, nämligen antalet skolpliktiga barn inom skoldistriktet, måste likväl distriktet begagna fem olika rekvisitionsformulär, vilka dessutom skola ingivas vid något olika tidpunkter av året. Sålunda skall statsbidrag till fria läroböcker och till viss undervisningsmateriel rekvireras under oktober månad det redovisningsår, för vilket bidrag sökes, samt bidrag till hälsovård och skolmåltider under juli och augusti månader näst efter det avsedda redovisningsåret. Förskott till skolmåltidsverksamheten rekvireras före den 1 december bespisningsåret. Bidrag till fria läroböcker och hälsovård beräknas efter antalet i distriktet inskrivna barn under föregående läsår och bidraget till skolmåltider efter antalet föregående läsår serverade måltider. Bidraget till viss undervisningsmateriel hänför sig däremot till förhållandena under löpande läsår.

Det är uppenbart, att dessa förhållanden äro mindre tillfredsställande, och att de vålla såväl de kommunala som de statliga myndigheterna onödigt arbete. De sakkunniga ha därför undersökt, om icke rekvisitionsförfarandet beträffande statsbidrag till skolsociala ändamål kunde förenklas och samordnas såväl med avseende å tiden för ingivandet av rekvisitionen som i fråga om det för bidragets beräkning avgörande redovisningsåret. Vidare har övervägts, om icke samtliga här ifrågavarande rekvisitioner lämpligen kunde sammanföras på *ett* formulär.

Gemensamt för samtliga rekvisitioner är att de skola ingivas till vederbörande statens folkskolinspektör, som har att vitsorda, att de uppgifter, varå rekvisitionerna grunda sig, äro riktiga och att föreskrivna villkor för statsbidrags erhållande äro uppfyllda. I fråga om fria läroböcker och hälsovård beräknas statsbidraget efter antalet i distriktets folkskolor vid föregående vårtermins slut inskrivna barn. Statsbidraget till skolmåltider grundar sig på antalet under föregående år inskrivna barn i den mån de deltagit i skolmåltiderna. Å två rekvisitioner — de som avse hälsovård och skolbarnsbespisning — skola uppgivas namnen på de skolor inom distriktet, där sådan social verksamhet förekommit. De tre nämnda rekvisitionerna innehålla åtskilliga gemensamma uppgifter. Statsbidraget till viss undervisningsmateriel intager såtillvida en särställning, som bidraget beräknas efter förhållandena under pågående redovisningsår. Det torde emellertid icke möta större svårigheter att beräkna även sistnämnda statsbidrag efter förhållandena under föregående redovisningsår. En viss olägenhet skulle

komma att inträffa under övergångsåret. För exempelvis läsåret 1948/49 ha skoldistriktet sålunda redan under pågående läsår erhållit bidrag till ifrågavarande ändamål. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag från och med den 1 juli 1949 skulle därför komma att medföra, att distriktet för läsåret 1949/50 icke skulle utfå något bidrag förrän hösten 1950. Svårigheten kan emellertid övervinnas, om — som nedan av andra skäl föreslås — ett system med automatiskt utgående förskott införes. Förutsättningar torde därför från teknisk synpunkt föreligga för en samordning av dessa rekvisitioner. Även rekvisitionen av bidrag till fri skolmateriel torde därvid utan större olägenhet kunna medtagas. Observeras bör emellertid att utöver de gemensamma uppgifterna vissa specialuppgifter skola lämnas i varje rekvisition.

Ett system med *huvudrekvisition* och *bilagor* förefaller här liksom ifråga om lönerekvisitionerna att giva den bästa lösningen av föreliggande problem. Å huvudrekvisitionen upptages det rekvirerade statsbidragsbeloppet till varje särskilt ändamål och å bilagorna de mera specificerade uppgifterna för varje bidrag, t. ex. skolornas namn, antalet barn i distriktet, antalet utspisade måltider av olika typ, antalet skattekronor, invånare, skolläkarens arvode m. m. Vidare införes å bilagorna vissa anvisningar beträffande här ifrågavarande statsbidrag. I enlighet härmed har ett förslag till rekvisitionsblankett för samtliga skolsociala statsbidrag utformats (bil. 9). Av praktiska skäl ha bilagorna förts samman med huvudrekvisitionen, som återfinnes på formulärets första sida. Å huvudrekvisitionen och i bilagorna återfinnas samtliga de uppgifter, som finnas å de nuvarande rekvisitionsformulären. Det föreslagna systemet kommer sålunda icke att i något hänseende minska kontrollmöjligheterna.

Ett genomförande av förslaget förutsätter emellertid vissa ändringar i nu gällande bestämmelser angående ifrågavarande statsbidrag. Sålunda bör storleken av samtliga statsbidrag till skolsociala ändamål beräknas på grundval av förhållandena inom skoldistriktet under nästföregående redovisningsår. Därjämte måste tidpunkten för ingivandet av rekvisitionen av dessa statsbidrag bli enhetlig. Slutligen bör — liksom då det gäller avlöning till lärare vid folk- och småskolor — förskott automatiskt utgå med viss procent av distriktets kostnader.

Ett införande av enhetliga bestämmelser om tiden för ingivandet av statsbidragsrekvisitioner till nu ifrågavarande skolsociala ändamål torde komma att medföra administrativa fördelar för både kommunala och statliga myndigheter. Av praktiska skäl synes tiden för ingivandet böra bestämmas på samma sätt som beträffande rekvisition av statsbidrag till lärarlöner, nämligen till tiden efter ingången av juli och före utgången av augusti. Beträffande två av bidragen, nämligen till hälsovård och skolmåltider, gäller denna regel redan nu.

De sakkunnigas förslag till formulär för rekvisition av statsbidrag till vissa skolsociala ändamål avser endast folkskoleväsendet. Ett av de nu gällande rekvisitionsformulären, nämligen det till anordnande av skolmåltider, gäller emellertid för såväl skoldistrikt som kommun, vilken anordnar skolmåltider i andra skolor än folkskolor. Då det föreslagna formuläret icke kan avse sistnämnda skolor, bör rekvisition av statsbidrag till skolmåltider i nämnda skolor alltjämt ske å nu gällande formulär.

Såsom ovan nämnts synes det lämpligt, att ett system med *automatiskt utgående förskott* införes beträffande samtliga statsbidrag till skolsociala ändamål. Förskott utgår för närvarande endast beträffande statsbidraget till skolmåltidsverksamheten och därvid såväl till själva måltiderna som till nyanskaffning av inventarier.

Även om rekvisitionsförfarandet omlades på sätt ovan angivits, kunde det nuvarande systemet med förskott endast till skolmåltidsverksamheten likväl bibehållas. En automatiskt verkande förskottsregel beträffande samtliga skolsociala statsbidrag skulle emellertid medföra många fördelar. Skoldistriktet skulle befrias från en extra rekvisition av förskott. Länsstyrelserna skulle vinna en viss lättnad, därest de automatiskt utgående förskotten tillika reglerades efter samma normer, som gälla för lärarlöner. Då därjämte tiden för rekvisition av statsbidrag till skolsociala ändamål och till lärarlöner förutsatts skola sammanfalla, skulle inom länsstyrelserna såväl utanordningsbesluten som utbetalningsförfarandet till tiden kunna sammanföras. Därmed skulle också i praktiken beloppen kunna utbetalas genom samma giroblankett. Den nu skisserade anordningen skulle medföra så många fördelar, att den synes böra vinna tillämpning.

För att visa storleken av de statsbidrag, varom här är fråga, angivas här nedan de för budgetåret 1949/50 beviljade anslagen till skolsociala ändamål.

Bidrag till kostnaderna för tillhandahållandet av fria läroböcker m. m.	kr.	5 950 000
Bidrag till undervisningsmateriel	»	2 800 000
Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor	»	820 000
Bidrag till anordnande av skolmåltider	»	14 000 000
		Kronor 23 570 000

Av ovanstående belopp skulle enligt nu gällande regler under januari månad 1950 efter särskild ansökan utanordnas 40 procent av bidragen till anordnande av skolmåltider, det vill säga 5 600 000 kronor. En automatiskt verkande förskottsregel, tillämplig på samtliga ovanstående statsbidrag, skulle lämpligen kunna utformas på samma sätt som motsvarande regel i 9 § 7 mom. kungörelsen 1948:208. Denna bestämmelse har följande lydelse:

»Utan särskild rekvisition skall statskontoret eller länsstyrelsen till skoldistrikt utbetala förskott å statsbidraget för löpande redovisningsår i följande ordning. I början av juli, oktober och januari utbetalas förskott varje gång med belopp, motsvarande fjärdedelen av de förskott distriktet sammanlagt uppburit det senast förflutna redovisningsåret. I början av april utbetalas förskott med belopp, motsvarande skillnaden mellan 90 procent av statsbidraget för det senast förflutna redovisningsåret och summan av de förskott, som tidigare utbetalats för löpande redovisningsår. Förskotten avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Summan av förskotten skall avdragas vid den slutliga utanordningen av statsbidrag för redovisningsåret.»

Då förskotten första gången utbetalas torde de övergångsvis böra grunda sig på det statsbidrag kommunerna under föregående år erhållit för ifrågasvarande ändamål. Med utgångspunkt exempelvis från de av 1948 års riksdag beviljade beloppen till ifrågasvarande ändamål, uppgående till omkring 23 000 000 kronor, och under antagande att förskotten under föregående redovisningsår uppgått till 21 000 000 kronor, skulle under budgetåret 1949/50 statskontoret respektive länsstyrelserna i början av juli, oktober och januari utanordna varje gång sammanlagt omkring 5 250 000 kronor, i början av april omkring 4 950 000 kronor samt återstoden av distriktet tillkommande statsbidrag vid den slutliga utanordningen av statsbidrag för redovisningsåret. Detta betyder att staten får tre- å fyrdubbla sina förskott jämfört med nu. Den obetydliga ränteförlust för staten som följer härav, får anses bli mer än väl uppvägd av vad som vinnes i administrativa lättnader för såväl stat som kommun.

I vissa fall kunna förskotten bli mycket små, nämligen beträffande distrikt med ett fåtal läraravdelningar och distrikt, där skolhälsovård och/eller skolbarnsbespisning icke äro genomförda. Erinras bör emellertid i detta sammanhang, att i och med kommunreformens genomförande de små kommunenheterna komma att försvinna. Därjämte bör uppmärksammas, att skolhälsovården genomföres i allt större utsträckning. Den omfattade, enligt skolöverstyrelsens uppgifter, under läsåret 1946/47 90,1 procent av folkskolans samtliga lärjungar eller 496 332 och var då helt genomförd i 1 961 skoldistrikt. Flertalet kommuner åtnjuter sålunda statsbidrag till i varje fall tre skolsociala ändamål, nämligen fria läroböcker, viss undervisningsmateriel och skolhälsovård.

I detta sammanhang bör uppmärksammas frågan, huru de distrikt skola förfara vid rekvisition av förskott, vilka *efter* ett eventuellt genomförande av här föreslagna förskottssystem besluta att införa skolhälsovård eller skolmåltidsverksamhet eller att utvidga den senare verksamheten. I dessa fall komma nämligen de löpande utgifterna under det första året att bli

så stora, att de icke tillnärmelsevis kunna täckas av de efter andra försättningar utanordnade förskotten. Det vore i dessa fall rimligt, att förskott för de nya verksamhetsgrenarna finge utgå enligt samma principer som skulle ha gällt, för den händelse verksamheten redan varit i gång. Härför erfordras en bestämmelse motsvarande den, som gäller beträffande förskott å lärarlöner, då antalet lärare sedan föregående redovisningsår ändrats. I kungörelsen 1948:545 8 § 8 mom. heter det härom: »Ändras skoldistrikt till sin omfattning genom delning eller sammanslagning eller bildas nytt skoldistrikt, skall skolstyrelsen före den 15 juni respektive den 15 december närmast innan förskott å statsbidrag skall till distriktet utbetalas insända uppgift till statens folkskolinspektör om de distriktet tillhörande lärarna, för vilka statsbidrag skall utgå. Folkskolinspektören har att före den 1 juli respektive den 1 januari överlämna uppgiften till statskontoret eller länsstyrelsen.» Nämnade förfaringssätt bör i tillämpliga delar gälla vid inträffade mera avsevärda förändringar beträffande den skolsociala verksamheten.

Den nu föreslagna reformen av rekvisitionsförfarandet beträffande statsbidrag till skolsociala ändamål skulle sålunda medföra, att vissa likartade bidragsformer samordnades beträffande rekvisition, beräkningsgrund och utanordning, en rationaliseringsåtgärd, som skulle medföra minskat arbete för såväl skoldistriktet som länsstyrelserna/statskontoret. Såsom tidigare antytts nödvändiggör reformens genomförande vissa ändringar i de kungörelser, som avse statsbidrag till skolsociala ändamål.

Kap. 7. Statsbidrag till vissa skolorganisatoriska ändamål.

Under ovan angivna beteckning ha de sakkunniga sammanfört statsbidragen till skolskjutsar och inackordering av skolbarn.

A. Skolskjutsar.

Allmänna bestämmelser. Statsbidrag till skolskjutsar utgår i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 346). Skjutsanordning med anlitande av järnväg, motorfordon, hästskjuts, båt eller annat lämpligt fortskaffningsmedel benämnes *egentlig skolskjuts*, och skjuts med fordon, som framföres av lärjungen själv, benämnes *självskjuts*.

För utgående av statsbidrag gäller som allmän regel, att anordnandet av skolskjutsar skall medföra besparingar i det allmännas utgifter för skolväsendet i övrigt. Därjämte må statsbidrag emellertid utgå, då medelst skolskjuts undervisning kan beredas barn i skola av högre form än den, de annars skulle tillhöra, eller eljest förbättring av skolväsendet kan ernås, allt under förutsättning att den skolorganisation, som föranleder skolskjutsanordningen, prövas lämplig och befinnes icke medföra oskäliga kostnader för statsverket, att skolvägens längd gör skolskjuts erforderlig samt att skolförbättringen icke kan på annat sätt åstadkommas med lägre kostnader. Statsbidrag må jämväl utgå, där allenast lång eller besvärlig skolväg åberopas som skäl.

Statsbidrag utgår med åtta tiondelar av skoldistriktets styrkta verkliga kostnader för skjutsarna. Därest den utanordnande myndigheten finner, att kostnaderna överstiga vad som kan anses efter ortens förhållande skäligt eller att skjutsning kunnat utan avsevärd olägenhet anordnas för lägre kostnad genom anlitande av annat färdmedel än det använda, skall statsbidraget av myndigheten minskas till åtta tiondelar av den kostnadssumma, för vilken myndigheten anser skjutsning skäligen ha bort kunna anordnas.

1. *Egentliga skolskjutsar.*

Ansökan om statsbidrag till sådan skjutsanordning skall ställas till skolöverstyrelsen på av överstyrelsen fastställt formulär. Å detta skola an-

givas namn på byar m. m. med skolpliktiga barn, för vilka skjuts skall anordnas, antal barn i klasserna 1—3 och i högre klasser, avstånd i km från barnens hem till skola, dit skjuts anordnas, namn på begynnelse- och slutstationer för skjuts, färd sätt, om skjuts ordnas både till och från skolan eller i endast en riktning, beräknat antal skjutsdagar, beräknade kostnader enligt träffat avtal, de besparingar, som beräknas uppstå genom anordnande av skjutsen, samt skäl för skjutsens anordnande. I allt upptager formuläret 12 kolumner.

Ansökan skall före den 1 februari närmast före det redovisningsår, för vilket bidrag önskas, insändas till vederbörande folkskolinspektör, som har att granska ansökningsen. Han skall därefter före den 1 mars med eget yttrande översända handlingarna till skolöverstyrelsen, som fattar beslut i ärendet. Sådant beslut skall allenast innefatta bestämmande, huruvida för de ifrågavarande skjutsarna statsbidrag må utgå, utan angivande av statsbidragets belopp. I de fall då skoldistrikt för ett redovisningsår medgivits rätt till statsbidrag för anordnande av egentliga skolskjutsar och för ett följande redovisningsår önskar erhålla statsbidrag för anordnande av dylika skjutsar å samma sträcka, för samma antal skjutsar och för i hudsak samma antal barn som för förstnämnda redovisningsår, kräves intet särskilt ansökningsförfarande.

Rekvision av statsbidrag ställes till länsstyrelsen på av skolöverstyrelsen fastställt formulär och ingives i två likalydande exemplar till vederbörande statens folkskolinspektör efter ingången av juli och före utgången av augusti månad näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser. Sådant rekvisition skall, då skjutsningen ombesörjts av skoldistriktet självt med fordon, varöver skoldistriktet förfogat, vara åtföljd av uppgifter om de verkliga kostnaderna för skjutsningens anordnande, ävensom av de upplysningar, som erfordras för bedömning av skäligheten av dessa. Har skjutsningen utförts enligt entreprenadavtal, skall rekvisitionen åtföljas av kvitto från entreprenören på det belopp, han uppburit av skoldistriktet.

Folkskolinspektören skall granska de inkomna rekvisitionerna och därvid tillse, att de för statsbidrag stadgade villkoren äro uppfyllda och de lämnade uppgifterna riktiga. Han skall därefter översända ett exemplar av rekvisitionen till länsstyrelsen, som har att efter granskning utanordna det rekvirerade beloppet, i den mån av folkskolinspektören framställda erinringar eller andra på beslutet inverkan omständigheter icke prövas föranleda avdrag.

Rekvisionsformuläret omfattar 13 kolumner, av vilka flertalet ha samma rubriker som ansökningsformuläret. Samma uppgifter skola sålunda i vissa avseenden lämnas såväl i ansökan som i rekvisitionsformuläret. I ansökan skall angivas beräknat antal skjutsdagar och kostnader, i rekvisi-

tionen verkliga antalet skjutsdagar och kostnader. I rekvisitionen skall dessutom angivas datum för beslut, då statsbidrag medgivits, samt eventuella avvikelser med avseende å barnantal i jämförelse med förhållandena, då statsbidrag till ifrågavarande skjutsar beviljades.

De sakkunnigas föreslag. Vid sina undersökningar rörande möjligheterna att åstadkomma ett förenklat rekvisitionsförfarande ha de sakkunniga till en början övervägt, om de grundläggande uppgifterna skulle kunna lämnas endast å ansökningsformuläret. I så fall skulle uppgifterna å rekvisitionsformuläret kunna begränsas till att avse endast kostnaderna för skolskjutsarna. Undersökningarna härom visade emellertid, att ett dylikt system icke skulle möjliggöra erforderlig kontroll vid utanordnandet av bidragen. Beträffande rekvisition av statsbidrag till skolskjutsar måste nämligen prövning ske rörande skäligheten av skjutskostnaderna. Denna prövning bör liksom hittills verkställas av länsstyrelserna. Vissa uppgifter, bland annat om begynnelse- och slutstationer för skjutsarna, vägavstånd, färd-sätt m. m., måste därför lämnas i rekvisitionen för att länsstyrelsen med ledning av dessa skall kunna kontrollera, att kostnaderna för skjutsanordningen icke överstigit vad som kan anses efter ortens förhållanden skäligt och att skjutsning icke kunnat utan avsevärd olägenhet anordnas för lägre kostnad genom anlåtande av annat färdmedel än det använda. Vidare kunna sådana förändringar beträffande skjutsanordningarna ha inträffat, att uppgifterna i ansökan icke överensstämmer med de verkliga förhållandena. Vissa av de å nuvarande rekvisitionsformulär ingående uppgifterna måste därför bibehållas.

De sakkunniga ha dock funnit, att en del detaljuppgifter å rekvisitionsformuläret utan olägenhet kunna uteslutas, och att sålunda en förenkling av detsamma kan åstadkommas. I enlighet härmed vilja de sakkunniga föreslå ett rekvisitionsformulär, vars utformning framgår av bilaga 10. I formuläret angives det i ansökan skjutsen åsatta numret, datum för skolöverstyrelsens beslut om statsbidrag, skjutskostnaderna, namnen på begynnelse- och slutstationerna, väglängden, färd-sättet samt antalet skjutsar, skjutsdagar och barn. Med ledning av dessa uppgifter kan länsstyrelsen verkställa nyssnämnda skälighetsprövning. Möjligheten till kontroll är för såväl nämnda myndighet som folkskolinspektören densamma som vid nuvarande rekvisitionsförfarande, men fördelar vinnas i flera avseenden: i rekvisitionsarbetet åstadkommas förenklingar och lättnader för skoldistriktet, rekvisitionen kan verkställas på ett formulär av enkelt A 4-format mot nu dubbelt A 4-format, och formuläret ger utrymme för 12 skjutsar mot nu 8.

Till rekvisitionen skola fogas kvitterade räkningar beträffande de utförda skjutsarna. Härei synes någon ändring icke böra ske. Enligt vad de sak-

kunniga erfarit, äro emellertid de räkningar, som nu bifogas rekvisitioner-
na, av synnerligen skiftande utseende och innehåll. Därtill kommer att
från vissa distrikt bifogas flera räkningar för varje skjuts, allt efter ut-
betalningarnas antal, under det att andra distrikt bifoga en årsräkning
för varje skjuts. Det är uppenbart, att dessa förhållanden medföra ökat
arbete för de granskande myndigheterna. Önskvärt är därför att ett en-
hetligt formulär för räkning å skolskjutskostnader utarbetas. Detta synes
förslagsvis böra innehålla uppgifter om väglängd, antal skjutsar, skjutsade
barn, skjutsdagar och fordonstyp. Den till rekvisitionen fogade räkningen
bör avse årskostnaderna, även om skoldistriktet månadsvis eller kvartals-
vis utbetalat ersättning för skjutsarna. Mot återställande av delkvittona bör
skoldistriktet utan svårighet kunna av entreprenören erhålla en kvitterad
årsräkning på skolskjutskostnaderna. Härigenom skulle för varje skjuts-
entreprenör komma att bifogas endast *en* räkning. De sakkunniga vilja
sålunda föreslå, att i rationaliseringssyfte enhetliga formulär för räkningar
å ersättning för skolskjutsar fastställas av skolöverstyrelsen.

I underdånig skrivelse den 26 april 1949 har skolöverstyrelsen — med
bifogande av förslag till ändrad lydelse av 5, 6, 7 och 9 §§ kungörelsen
1947:346 — föreslagit, att från och med den 1 juli 1949 till folkskolinspek-
törerna skall överflyttas befogenheten att pröva och avgöra huvudparten av
skoldistriktens ansökningar om statsbidrag till egentliga skolskjutsar. Be-
träffande ur olika synpunkter tveksamma fall föreslås att de med inspek-
törens yttrande överlämnas till skolöverstyrelsen för prövning och avgö-
rande. Samtidigt har överstyrelsen föreslagit en framflyttning av tidpunk-
ten för ingivande av ansökan om statsbidrag till den 1 mars närmast före
det redovisningsår, för vilket bidrag sökes.

De sakkunniga vilja i anledning av skolöverstyrelsens förslag endast
framhålla, att den förändring av folkskolinspektörens ställning, som till-
lämpningen av ifrågavarande förslag skulle medföra, torde kunna anses
skapa gynnsammare förutsättningar för genomförandet av de sakkunnigas
förenklingsförslag beträffande rekvisitionsförfarandet.

2. *Självskjutsar.*

För att möjliggöra hänvisning av lärjungar i folkskolans sjunde eller
högre klass från skola av B 2-form eller lägre skolform till skola av A-
eller B 1-form och från skola av B 1-form till skola av A-form må stats-
bidrag utgå för skjuts med fordon, som framföres av lärjunge själv. För
lärjungar i nämnda klasser kan statsbidrag utgå jämväl där allenast lång
eller besvärlig skolväg åberopas som skäl. Bidragsunderlaget utgöres av
högst 50 öre per dag, om skolvägens längd överstiger 7 km, och högst 40
öre per dag, om skolvägens längd uppgår till högst 7 km och skolskjuts
prövats erforderlig.

Ansökan om statsbidrag till självskjuts skall av skoldistriktet ingivas till vederbörande statens folkskolinspektör, som har att avgöra, huruvida statsbidrag skall utgå. Finner sig folkskolinspektören icke kunna medgiva statsbidrag, kan ärendet underställas skolöverstyrelsen för avgörande. Ansökan skall göras på av skolöverstyrelsen fastställt formulär, som omfattar 12 kolumner, upptagande bland annat lärjungens namn och hemvist, namn på den skola, i vilken lärjungen kommer att undervisas, klass, skolform, väglängd, färd sätt samt den tid självskjutsen avses skola pågå. Ansökan skall om möjligt ingivas senast en månad före läsårets början.

Rekvision av statsbidrag ställes till länsstyrelsen på av skolöverstyrelsen fastställt formulär och ingives till folkskolinspektören i två exemplar under juli och augusti månad. Rekvisitionsformuläret omfattar sammanlagt 11 kolumner och upptager delvis samma uppgifter, som angivas i ansökningsformuläret. Dessutom skall å rekvisitionen angivas antalet verkliga skjutsdagar, kostnad för skjutsdag, totalkostnader samt sökt statsbidrag.

De sakkunnigas förslag. För att länsstyrelsen skall bli i tillfälle att pröva skäligheten av det sökta statsbidraget, måste vissa detaljuppgifter rörande varje skjuts lämnas i rekvisitionen. Sådana uppgifter äro i första hand väglängd, färd sätt, antal verkliga skjutsdagar, kostnader för skjutsdag, totalkostnader samt sökt statsbidrag. Däremot synas uppgifter om lärjunges namn och hemvist samt skolans namn icke behöva uppgivas i rekvisitionen. I denna bör i stället för nyssnämnda tre uppgifter angivas det i ansökan skjutsen åsatta numret samt datum för beslut, då statsbidrag medgivits. Därigenom kan folkskolinspektören vid granskning av rekvisitionen lätt identifiera varje enskild skjuts och vitsorda dess riktighet. I enlighet härmed vilja de sakkunniga föreslå, att rekvisitionsformuläret erhåller den utformning, som framgår av bilaga 11. I formuläret upptagas nummer å skjutsen, datum för beslut, då statsbidrag medgivits, väglängden, färd sättet, antalet verkliga skjutsdagar, kostnader för skjutsdag, totalkostnader för varje skjuts samt sökt statsbidrag.

Det föreslagna rekvisitionsformuläret skiljer sig icke i princip från det nu gällande. Likväl torde det för skoldistriktet medföra vissa lättnader i arbetet.

Kontrollen. Beträffande skolskjutsbidragen skall länsstyrelsen verkställa dels en skälighetsprövning av de verkliga skjutskostnaderna med hänsyn till ortens förhållanden, dels ock en trafikteknisk granskning av den antitade skjutsformen. Anledningen härtill är givetvis, att länsstyrelsen i nyssnämnda avseenden innehar en särskild sakkunskap. Länsstyrelsen fast-

ställer sålunda, bland annat, taxor för den yrkesmässiga biltrafiken inom länet och kan därigenom bedöma skäligheten av skjutskostnaderna. Vad beträffar den trafiktekniska granskningen må erinras om att länsstyrelsen själv eller genom underordnade myndigheter i olika former övervakar trafikförhållandena inom länet; länsstyrelsen meddelar exempelvis tillstånd till omnibustrafik. Då länsstyrelsen i här nämnda avseenden har en saklig kompetens, som icke kan föreligga hos folkskolinspektören, anse de sakkunniga, som redan nämnts, att länsstyrelserna liksom hittills skola pröva skäligheten av skjutskostnaderna. Däremot bör den siffermässiga kontroll, som ytterligare erfordras beträffande dessa rekvisitioner, kunna inskränkas på sätt föreslagits i kapitel 2 och 3.

Vad här ovan sagts om länsstyrelse skall, då fråga är om Stockholms skoldistrikt, gälla statskontoret.

B. Inackordering av skolbarn.

Statsbidrag till ifrågavarande ändamål utgår i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 538).

För skolbarn i folkskolans första, andra eller tredje klass, som är bosatt minst 4 km från närmaste skola, samt för skolbarn i fjärde eller högre klass, bosatt minst 6 km från närmaste skola, utgår statsbidrag utan ansökningsförfarande för den tid vederbörande skolstyrelse finner inackordering erforderlig, dock icke för flera dagar under ett och samma redovisningsår än läsåret omfattar vid den skola, där barnet undervisas. För skolbarn, som är bosatt på kortare avstånd från närmaste skola än vad ovan sagts, kan statsbidrag utgå efter därom av skoldistrikt gjord ansökning för det antal dagar, som bestämmas av folkskolinspektören eller, i vissa fall, skolöverstyrelsen.

Som villkor för erhållande av statsbidrag gäller, bland annat, att skoldistriktet tillser, att barnen under inackorderingstiden erhålla god tillsyn och vård, att kostnaderna icke bliva större än som föranledas av gängse priser på orten, samt att vederbörande lärare för noggranna anteckningar om antalet inackorderingsdagar för varje inackorderat barn.

Statsbidrag utgår med åtta tiondelar av skoldistriktets verkliga kostnader för inackordering. Vid inackordering i skolhem eller arbetsstuga bestämmes Kungl. Maj:t det belopp, som skall anses motsvara inackorderingskostnaderna.

Då ansökan om inackorderingsbidrag erfordras, skall denna före den 1 juni närmast före det redovisningsår, för vilket bidrag önskas, ingivas i tre exemplar till folkskolinspektören.

Rekvisition av statsbidrag sker på av skolöverstyrelsen fastställt formulär. Därvid skola detaljerade uppgifter lämnas beträffande, bland annat, barnets namn, klass, hemvist, avstånd från barnets hem till skolan, namn och hemort för den person eller uppgift på skolhem eller arbetsstuga, där barnet varit inackorderat, antal inackorderingsdagar, kostnad för varje inackorderingsdag, samt sökt statsbidrag. I allt upptager formuläret 16 kolumner. Rekvisitionen skall efter ingången av juli och före utgången av augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser, i tre likalydande exemplar ingivas till statens folkskolinspektör. Denne skall granska de inkomna rekvisitionerna och därvid tillse, att de för erhållande av statsbidrag stadgade villkoren äro uppfyllda samt att de lämnade uppgifterna äro riktiga. Han skall därefter insända två av exemplaren till länsstyrelsen, som efter granskning och skälighetsprövning — de verkliga inackorderingskostnaderna få icke överstiga vad som efter ortens förhållanden kan anses skäligt — skall utanordna det rekvirerade beloppet. Det ena exemplaret skall därefter med anteckning om länsstyrelsens beslut översändas till skolöverstyrelsen.

De sakkunnigas förslag. Av den nu lämnade redogörelsen har framgått, att rekvisitionen skall ingivas i tre exemplar, i vilka detaljerade uppgifter skola lämnas beträffande varje inackorderat barn. Denna detaljredovisning är själfallet ganska betungande, särskilt för skoldistrikt med mera omfattande inackorderingsverksamhet. Dylika distrikt finnas främst i Norrland, där i vissa distrikt antalet i enskilda hem, skolhem eller arbetsstuga inackorderade barn kan uppgå till flera hundra. Ur kontrollsynpunkt ha givetvis de detaljerade uppgifterna sitt värde, i all synnerhet i de fall, då intet ansökningsförfarande föregått rekvisitionen. Detta gäller beträffande folkskolinspektörerna, vilka ha att vitsorda uppgifternas riktighet. För länsstyrelserna däremot, vilka i första hand ha att pröva skäligheten av inackorderingskostnaderna torde det vara tillräckligt, om de erhålla uppgift om antalet inackorderade barn, antalet inackorderingsdagar, inackorderingskostnader för dag samt totalkostnaden för inackorderingen. Med stöd av nämnda uppgifter kan länsstyrelsen bedöma skäligheten av kostnaderna för i enskilda hem inackorderade barn. För inackordering i skolhem eller arbetsstuga är det belopp, som skall anses motsvara inackorderingskostnaden, bestämt av Kungl. Maj:t.

De sakkunniga anse sålunda, att rekvisitionsformuläret kan avsevärt förenklas. Förslag till nytt formulär har upprättats, och dess utformning framgår av bilaga 12. I detta upptages antalet i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem under redovisningsåret inackorderade barn, fördelade efter inackorderingskostnader, såväl de, beträffande vilka särskilt ansökningsförfarande ägt rum, som de för vilka skoldistriktet själfvt i enlighet med

gällande bestämmelser funnit inackordering erforderlig. Vidare angivas antalet inackorderingsdagar samt totalkostnaden.

Den erforderliga detaljkontrollen verkställas av folkskolinspektören. Denne bör därför erhålla kännedom om vilka barn, som inackorderats. De sakkunniga föreslå därför, att skoldistriktet i stället för den å tre rekvisitionsformulär nu lämnade detaljredovisningen för varje barn skola till folkskolinspektören insända en förteckning i ett exemplar över de barn, som skola inackorderas utan ansökningsförfarande. Förteckningen bör insändas senast den 15 juni närmast före det redovisningsår, under vilket inackorderingens skall äga rum. I förteckningen skall angivas barnets namn, hemvist och klass, avstånd från hemmet till närmaste skola samt namn på inackorderingsstället och den skola, där barnet skall undervisas. Förslag till formulär för sådan förteckning framgår av bilaga 13.

Med en sådan anordning erhålles enligt de sakkunnigas mening tillräcklig kontroll beträffande statsbidragsrekvisitionen. Vidare vinnes den fördelen, att folkskolinspektören, om så befinnes erforderligt, på ett tidigt stadium får möjlighet att överlägga med vederbörande skolstyrelse eller skolledare om sådana eventuella förändringar i fråga om inackorderingsverksamheten, som kunna påkallas av organisatoriska, pedagogiska eller andra skäl. För skoldistriktet torde ett dylikt förfarande kunna anses vara till fördel, då därigenom anordningar beträffande inackorderingsverksamheten, som kunde föranleda anmärkningar vid granskning av statsbidragsrekvisitionen, kunna undvikas.

Beträffande *kontrollen* över inackorderingsverksamheten vilja de sakkunniga framföra ytterligare några synpunkter. Genom utfärdande av nu gällande bestämmelser om statsbidrag till inackordering av skolbarn åstadkommas, tack vare en då gjord eftergift i fråga om kontrollmöjligheterna, betydande förenklingar beträffande ansöknings- och rekvisitionsförfarandet. Sålunda erhöles skoldistriktet rätt att, med tillämpning av vissa bestämda regler och med vissa undantag, avgöra, när inackordering befanns erforderlig. Erfarenheten torde ha visat, att inga mera påtagliga missbruk av denna befogenhet förekommit. Det finnes därför icke anledning att föreslå någon ändring härutinnan. I allt väsentligt måste det ankomma på vederbörande skolstyrelse att i enlighet med gällande bestämmelser pröva, när inackordering är oundgängligen nödvändig, liksom att svara för att uppgifterna om antalet inackorderade barn och antalet inackorderingsdagar äro riktiga. Den omständigheten att vederbörande lärare är skyldig föra noggranna anteckningar om antalet inackorderade barn torde enligt de sakkunnigas mening utgöra ytterligare garanti för att ifrågavarande uppgifter överensstämma med de verkliga förhållandena. Vad här sagts om skoldistrikt skall i tillämpliga delar gälla även skolhem och arbetsstugor.

Förskott å statsbidrag till skolskjutsar och inackordering av skolbarn.

Skoldistrikt, som medgivits rätt till statsbidrag för anordnande av *egentliga skolskjutsar*, äger på därom gjord anmälan hos länsstyrelsen efter ingången av det redovisningsår, bidraget avser, i förskott erhålla hälften av den av distriktet för skjutsarna beräknade kostnadssumman. I vissa fall kan förskottet utgöra $\frac{2}{3}$ av de beräknade kostnaderna.

Skoldistrikt, som medgivits rätt till statsbidrag för anordnande av *självskjutsar*, äger på därom gjord anmälan hos vederbörande länsstyrelse efter ingången av det redovisningsår, bidraget avser, i förskott erhålla hälften av den av distriktet för skjutsarna beräknade kostnadssumman.

Skoldistrikt äger att efter särskild anmälan till bestridande av kostnaderna för *inackorderingsverksamheten* erhålla ett belopp, motsvarande hälften av statsbidraget till samma ändamål för näst föregående redovisningsår. Har inackordering av skolbarn icke under nästföregående redovisningsår förekommit inom distriktet, må länsstyrelsen likväl, efter där- om gjord framställning, kunna förskottsvis utanordna belopp, som länsstyrelsen prövar skäligt, dock högst hälften av det beräknade statsbidraget för året.

Av redogörelsen framgår att skoldistriktet kunna erhålla bidragsförskott till kostnaderna för såväl skolskjutsar som inackordering, i regel till belopp motsvarande hälften av kostnaderna för ändamålet under föregående år samt att särskild rekvisition härom skall göras. Någon bestämd tidpunkt för rekvisitionens ingivande är däremot icke föreskriven.

De sakkunnigas förslag. Att förskottssystemet för här ifrågavarande ändamål utformats på angivet sätt torde bero på att kostnaderna från början varit relativt obetydliga men dock i vissa fall så stora, att verksamhetens behöriga upprätthållande fordrade, att förskott utanordnades till de skoldistrikt, som ansågo sig vara i behov därav. Kostnaderna liksom de statliga anslagen ha emellertid ökat avsevärt under de senaste tjugo åren. För budgetåret 1925/26 anvisades sålunda till skolskjutsar 30 000 kronor och till inackordering 200 000 kronor. För budgetåret 1949/50 har riksdagen beviljat till skolskjutsar 9 000 000 kronor och till inackordering 2 250 000 kronor. Med hänsyn härtill och då kostnaderna för vissa skoldistrikt, främst i Norrland, numera uppgå till betydande belopp, anse de sakkunniga, att en något förmånligare förskottsregel bör tillämpas, nämligen den som gäller i fråga om statsbidrag till löner åt lärare vid folk- och småskolor. Med tillämpning av denna regel komma länsstyrelserna att automatiskt utanordna förskott jämväl till nu ifrågavarande ändamål fyra gånger om året, nämligen i början av juli, oktober, januari och april, och förskottsbeloppens storlek grunda sig på förhållandena inom distriktet

föregående år. En sådan anordning innebär en ekonomisk lättnad för skoldistriktet, och för länsstyrelserna vinnes en större enhetlighet beträffande utanordnandet av förskott. Såsom de sakkunniga i kapitel 6 föreslagit bör nämligen även utanordnandet av förskott å statsbidrag till skolsociala ändamål kunna ske vid de nu angivna terminerna. Därvid kommer utanordningen av förskott å statsbidrag till lärarlöner, skolsociala ändamål, skolskjutsar och inackordering att kunna ske samtidigt och på samma giroblankett.

Det råder emellertid en viss skillnad mellan statsbidrag till å ena sidan lärarlöner och skolsociala ändamål och å andra sidan skolskjutsar och inackordering. Under det att de förra variera relativt obetydligt, kunna de senare på grund av olika omständigheter växla avsevärt. Grunden för beräkning av förskottsbeloppens storlek kan därför bli osäkrare i det senare fallet. Det torde emellertid förhålla sig så, att de distrikt, som ha en omfattande skolskjuts- och inackorderingsverksamhet, icke förete så stora variationer beträffande kostnaderna från år till år, i varje fall icke i riktning mot sänkta kostnader. Med hänsyn härtill torde det icke möta större olägenheter att tillämpa en automatiskt verkande förskottsregel även beträffande nu ifrågakvarande statsbidrag.

Det finnes emellertid skoldistrikt, där skolskjuts- och inackorderingsverksamheten är av mycket ringa omfattning. De till sådana skoldistrikt varje gång utbetalade förskotten skulle komma att uppgå till så obetydliga belopp, att de i en del fall torde sakna ekonomisk betydelse. De sakkunniga föreslå därför, att skoldistrikt, vars kostnader för skolskjuts- eller inackorderingsanordningar, var för sig eller tillsammans, uppgått till eller överstigit 4 000 kronor under ett redovisningsår, skola komma i åtnjutande av förskott å statsbidrag till ifrågakvarande ändamål enligt den automatiskt verkande förskottsregeln. Till övriga skoldistrikt utanordnas förskott först efter därom gjord rekvisition.

Skoldistrikt, som avser att vidtaga sådana förändringar beträffande nämnda verksamhet, att kostnaderna härigenom under ett följande redovisningsår avsevärt öka, må härom kunna göra sådan anmälan, som i det föregående föreslagits skall kunna ske vid liknande förändringar i fråga om den skolsociala verksamheten.

Kap. 8. Verkningarna i ekonomiskt avseende av förslagens genomförande.

Genomförandet av de framlagda förslagen till förenklingar i fråga om rekvisitions- och granskningsförfarandet beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet medför vissa ekonomiska konsekvenser för såväl statsverket som skoldistriktet. Konsekvenserna äro emellertid av sådan art, att de böra underlätta förslagens genomförande. Det kan nämligen med bestämdhet göras gällande, att genom de ifrågasatta åtgärderna besparingar uppkomma. Det är emellertid icke möjligt att få fram underlag för verkställande av mera noggranna beräkningar härom. De sakkunniga ha likväl ansett sig böra framlägga resultatet av de beräkningar, som över huvud taget kunnat göras, dock med understrykande av att de belopp, som angivas, måste betecknas såsom approximativa.

Enligt de sakkunnigas förslag komma länsstyrelsernas/statskontorets hittillsvarande granskningsverksamhet att i väsentliga avseenden inskränkas. Vidkommande dessa myndigheter kan det sålunda med säkerhet konstateras, att de föreslagna åtgärderna komma att medföra en minskad arbetsbelastning av sådan omfattning, att besparingar uppkomma. Såsom i kapitel 3 redan nämnts, ha länsstyrelserna lämnat vissa uppgifter rörande av dem enbart för granskning av rekvisitioner beträffande statsbidrag till lärarlöner anlitate arbetskrafter samt kostnaderna härför. Om till de av länsstyrelserna uppgivna kostnaderna föras statskontorets kostnader för motsvarande arbetsuppgifter, kunna de sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande granskningsverksamhet uppskattas till, lågt räknat, 50 000 kronor. Härtill komma emellertid kostnaderna för granskning av rekvisitioner av övriga årligen utgående statsbidrag till folkskoleväsendet, vilka torde kunna uppskattas till ungefär samma belopp. Enligt dessa beräkningar skulle alltså för närvarande de årliga kostnaderna för det av länsstyrelserna/statskontoret utförda arbetet med granskning av här berörda statsbidragsrekvisitioner uppgå till sammanlagt omkring 100 000 kronor.

Det är vanskligt att med ett bestämt belopp angiva den minskning av ifrågavarande kostnader, som kan väntas uppkomma genom införandet av ett ändrat granskningsförfarande. Avgörande härvid är i vilken omfatt-

ning de föreslagna åtgärderna kunna anses minska behovet av arbetskrafter hos nämnda myndigheter. Med hänsyn till att länsstyrelserna/statskontoret befrias från detaljkontrollen beträffande, bland andra, rekvisitionerna av statsbidrag till lärarlöner och att antalet rekvisitioner nedbringas, ha de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att arbetskraftsbehovet och därmed kostnaderna komma att minska i sådan omfattning, att den därigenom uppkommande årliga besparingen för statsverket kan uppskattas till omkring 50 000 kronor.

Vad angår riksräkenskapsverket torde man, därest de av de sakkunniga i kapitel 2 förordade granskningsprinciperna vinna tillämpning, jämväl kunna räkna med icke oväsentliga besparingar, även med hänsynstagande till kostnaderna för den föreslagna platsrevisionen. Sannolikt komma dock här åsyftade utgiftsminskningar att framträda först sedan någon tids erfarenhet vunnits rörande tillämpningen av det av de sakkunniga förordade granskningsförfarandet. Med hänsyn härtill kan för närvarande icke angivas storleken av de besparingar, som här kunna uppkomma.

Vad skoldistriktet beträffar är det uppenbart, att det förenklade rekvisitionsförfarandet kommer att medföra avsevärda minskningar i kostnaderna för rekvisitionernas upprättande och utskrivande. Detta gäller särskilt beträffande de skoldistrikt, där, såsom i det föregående påvisats, mycken arbetskraft måste anlitas för utförande av nämnda arbete. Det är emellertid icke möjligt att närmare ange storleken av de besparingar, som genom det förenklade rekvisitionsförfarandet kunna uppstå för skoldistriktet. Med stöd av gjorda överslagsberäkningar ha de sakkunniga dock kommit till den uppfattningen, att här ifrågasvarande kostnader böra kunna nedbringas med ett approximativt beräknat belopp av omkring 50 000 kronor.

Slutligen må framhållas att den föreslagna rationaliseringen och förenklingen av rekvisitionsformulären åstadkommer icke obetydliga besparingar för det allmänna även i andra avseenden. För av de sakkunniga i det föregående behandlade bidragsformer verkställas nu rekvisitioner av statsbidrag samt förskott å dessa på sammanlagt 11 formulär. Enligt de sakkunnigas förslag kommer antalet formulär att nedbringas till 5. Härtill kommer att i regel enkelt A 4-format kan användas. Räknat med nämnda format verkställas nu statsbidragsrekvisitionerna för här ifrågasvarande ändamål å sammanlagt 18 blad. De sakkunnigas förslag innebär, att detta antal nedbringas till 6. De föreslagna åtgärderna komma sålunda att medföra, dels att skoldistriktens utgifter för anskaffande av formulär minska högst väsentligt, dels ock att en icke obetydlig pappersbesparing åstadkommes, en omständighet, som i nuvarande läge synes böra tillmätas ett visst värde.

För folkskolinspektörerna medför en omläggning av granskningsförfar-

randet i enlighet med de sakkunnigas förslag ökad arbetsbörda. De nya arbetsuppgifterna äro av sådan omfattning, att de icke utan vidare kunna påläggas folkskolinspektörerna. Såsom i det föregående och jämväl i andra sammanhang av de sakkunniga framhållits är emellertid, oberoende av nu föreslagna åtgärder, behovet av ökad arbetshjälp åt folkskolinspektörerna mycket trängande. Förslag om åtgärder för tillgodoseende av nämnda behov ha också tidigare framlagts av de sakkunniga. En förstärkning av folkskolinspektionen i administrativt avseende påkallas sålunda icke direkt av ifrågavarande nya arbetsuppgifter. Sedan folkskolinspektörernas expeditioförhållanden erhållit en tillfredsställande lösning med hänsyn tagen till deras nuvarande och i vissa andra avseenden tillämnade arbetsuppgifter, kunna de nämligen jämväl fullgöra de åligganden, som bli en följd av nu föreslagna ändring av granskningsförfarandet.

Utifrån vad nu blivit anfört anse sig de sakkunniga sålunda kunna göra gällande, att genomförandet och tillämpningen av föreliggande förslag under av de sakkunniga angivna förutsättningar icke medföra ökade kostnader, utan att i stället vissa besparingar därigenom uppkomma för såväl staten som kommunen. De sakkunniga anse, att dessa besparingar för det allmänna kunna uppskattas till omkring 150 000 kronor.

Kap. 9. Författningsändringar.

Genomförandet av de sakkunnigas förslag kräver vissa författningsändringar, varom följande må anföras.

Den granskningsskyldighet beträffande statsbidragsrekvisitioner, som enligt nu gällande föreskrifter åvilar folkskolinspektörerna, kommer enligt förslaget att utvidgas till att avse även den mera siffermässiga detaljkontrollen av rekvisitioner. Detta bör komma till uttryck i *instruktionen för folkskolinspektörerna* den 15 december 1914 (nr 489), genom att 21 § nämnda kungörelse gives ändrad lydelse.

Det förhållandet, att detaljkontrollen av rekvisitioner sålunda överflyttas från länsstyrelsen/statskontoret till folkskolinspektörerna, liksom de sakkunnigas förslag rörande dels ändrad tid för ingivande av vissa rekvisitioner, dels ändrat förfarande i fråga om utanordnande av förskott, föranleder vissa ändringar i de av förslagen berörda *statsbidragskungörelserna*.

Folkskolestadgans § 66 mom. 3 bör ändras därhän, att tidpunkten för insändande av blankett 2 av statistiska uppgifter sammanfaller med tidpunkten för ingivande av rekvisition av statsbidrag till lärarlöner.

Författningsföreskrift torde jämväl böra utfärdas dels om skyldighet för skoldistrikt att vidkännas avdrag å statsbidrag till folkskoleväsendet i anledning av lagakraftvunnet beslut i anmärkningsmål, dels om åliggande för länsstyrelserna/statskontoret att i förekommande fall verkställa dylikt avdrag.

De sakkunniga ha övervägt att i samband med avgivande av nu föreliggande betänkande jämväl framlägga förslag till de författningsändringar och författningsföreskrifter, som erfordras för genomförande av nu ifrågasatt förslag. Som skäl för att så icke sker må följande framhållas.

I det föregående ha de sakkunniga givit uttryck åt den uppfattningen, att det icke låter sig göra att utan vidare pålägga folkskolinspektörerna de ökade uppgifter, som de nu framlagda förslagen skulle medföra. Som en förutsättning för att så skall kunna ske ha de sakkunniga angivit, att kvalificerad arbetshjälp ställes till folkskolinspektörernas förfogande,

d. v. s. att deras expeditiönsförhållanden erhålla en med hänsyn till deras arbetsuppgifter tillfredsställande lösning. Förslag till åtgärder i sistnämnda avseende ha av de sakkunniga framlagts, bland annat i betänkandet om nya mellaninstanser. Dessa förslag, det nu föreliggande och förslaget om mellaninstanser, ha sålunda i vissa avseenden nära samband med varandra. Starka skäl synas därför föreligga för att förslagen genomföras samtidigt och att så sker snarast möjligt.

Från nämnda utgångspunkt, och då genomförandet av förslaget om mellaninstanser kräver mera omfattande författningsändringar beträffande bland annat folkskolestadgan och instruktionen för folkskolinspektörerna, ha de sakkunniga funnit öfvervägande skäl tala för att med utarbetande av förslag till de författningsändringar, som föranledas av vad de sakkunniga nu föreslagit, åtminstone tills vidare kan anstå. De sakkunniga äro dock beredda att, om vid frågans fortsatta handläggning så kräves, utarbета och avgiva förslag i berörda hänseenden.

Kap. 10. Sammanfattning och hemställan.

Enligt givna direktiv ha de sakkunniga i uppdrag att, bland annat, utreda frågan om statens och kommunernas ekonomiska mellanhavanden beträffande utgifterna för folkskoleväsendet. Av skäl, som i kapitel 1 angivits, ha de sakkunniga dock icke ansett sig kunna till behandling upptaga alla de till en dylik utredning hörande frågekomplex, såsom statsbidragens konstruktion, bidragsformer, villkoren för utbekommande av statsbidrag och liknande spörsmål. De sakkunniga ha måst begränsa utredningen till att avse endast frågan om förenkling av rekvisitions- och granskningsförfarandet beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet.

I samma mån som statens bidrag till folkskoleväsendet kommit att utgå med ständigt ökade belopp och till allt flera ändamål — de årliga bidragen ha under de senaste trettio åren ökat från omkring 45 miljoner kronor till nära 300 miljoner kronor — har administrationen för bidragsverksamheten blivit alltmer betungande för såväl skoldistriktet som de kontrollerande statliga organen. Med hänsyn härtill ha de sakkunniga funnit det vara ett allmänt intresse, att åtgärder snarast möjligt vidtagas för åstadkommande av en förenkling i berörda hänseenden.

Det är uppenbart, att de nuvarande statsbidragsrekvisitionernas många detaljuppgifter tillkommit i syfte att möjliggöra en effektiv kontroll av de anvisade medlens användning. Verkställda undersökningar ha emellertid visat, att förenklingar i administrationen icke i önskvärd omfattning kunna åstadkommas, om det nuvarande systemet med dess krav på en mängd detaljuppgifter skall äga tillämpning.

Den ur ekonomisk synpunkt viktigaste granskningen av statsbidragsrekvisitionerna är otvivelaktigt den, som avser kontrollen över att föresattningsbestämmelser för utbekommande av statsbidrag föreligga och att gällande författningsbestämmelser iakttagits. Denna granskningsverksamhet bör i allt väsentligt bibehållas. Efter ingående undersökningar ha de sakkunniga emellertid kommit till den uppfattningen, att den mera siffermässiga kontrollen, vars ekonomiska betydelse torde vara överskattad, i viss omfattning kan inskränkas utan att statens berättigade intressen åsidosättas. En dylik åtgärd synes vara motiverad redan ur den syn-

punkten, att de med nämnda kontroll förenade kostnaderna knappast motsvara vad som i ekonomiskt avseende därmed vinnes, men jämväl med hänsyn till att genomförandet av förenklingar i fråga om rekvisitionsförfarandet därigenom underlättas.

De sakkunniga föreslå vidare, att den nu tillämpade ordningen med en tredubbel granskning av rekvisitionerna, nämligen av folkskolinspektörerna, länsstyrelserna/statskontoret samt riksräkenskapsverket, skall upphöra. Den granskningsskyldighet, som nu åvilar länsstyrelserna/statskontoret, föreslås överflyttad på folkskolinspektörerna. Förstnämnda myndigheter komma alltså att befrias från den detaljkontroll av rekvisitionerna, som för närvarande åligger dem. I samband därmed föreslå de sakkunniga, att det s. k. redogöraransvaret skall upphöra att gälla i vad detsamma avser utanordnandet av till folkskoleväsendet årligen rekvirerade statsbidrag.

Om nu angivna principer beträffande granskningsförfarandet vinna tillämpning, anse de sakkunniga, att förutsättningar föreligga jämväl för genomförande av betydande förenklingar i fråga om förfarandet vid rekvisition av vissa statsbidrag. De sakkunnigas förslag i sistnämnda hänseende innebär i huvudsak följande.

Statsbidrag till lärarlöner. Flertalet av de uppgifter rörande lärarna, som nu skola lämnas å rekvisitionsformuläret, upptagas jämväl i den till folkskolinspektören årligen av skoldistriktet lämnade undervisningsstatistiken. De sakkunniga föreslå, att vissa uppgifter om lärarnas löneförhållanden — huvudsakligen sådana som avse lärarnas lön, tjänstledigheter och vikarier — skola uppgivas endast å statistikformuläret. Därigenom vinnes att flera uppgifter angående lärarförhållandena behöva uppgivas å endast ett formulär. Statistikformuläret skall som bilaga fogas till en huvudrekvisition, å vilken skola angivas antalet lärare i olika löneklasser, skoldistriktens kostnader för lärartjänsterna, tjänstledighetsavdrag m. m. Skoldistrikt med ett invånarantal av 40 000 eller därutöver skola rekvirera statsbidrag å en huvudrekvisition utan bilaga. Beträffande sistnämnda skoldistrikt föreslå de sakkunniga, att riksräkenskapsverket skall kunna verkställa platsrevision.

Statsbidrag till skolsociala ändamål. Statsbidrag till följande skolsociala ändamål, nämligen fria läroböcker m. m., viss annan undervisningsmateriel, skolhälsovård samt anordnande av skolmåltider rekvireras nu å sammanlagt fyra olika formulär. Därjämte rekvireras förskott å statsbidrag till skolmåltider å särskilt formulär. Rekvisitionerna skola ingivas vid olika tidpunkter på året och grunda sig i vissa fall på förhållandena under föregående år och i andra fall på förhållandena under löpande redovisningsår. De sakkunniga föreslå, att samtliga ifrågavarande rekvisi-

tioner skola sammanföras till en huvudrekvisition och att erforderliga specificerade uppgifter fogas till huvudrekvisitionen, så att dessa tillsammans utgöra ett formulär. Till grund för rekvisitionen läggs förhållandena under föregående redovisningsår. Därjämte föreslås att förskott skall utgå för samtliga ändamål utan särskild rekvisition efter samma grunder, som gälla för förskott å statsbidrag till lärarlöner.

Statsbidrag till skolorganisatoriska ändamål. Vid rekvisition av statsbidrag till egentliga skolskjutsar, självskjutsar samt inackordering av skolbarn skall nu ett betydande antal detaljuppgifter lämnas å rekvisitionsformulären. Då de sakkunniga funnit, att en del av dessa uppgifter kunna uteslutas utan att kontrollmöjligheterna minska, föreslås förenklade formulär för rekvisition av ifrågavarande statsbidrag. Dessutom föreslås även här automatiskt utgående förskott, dock med den begränsningen, att till skoldistrikt, vars kostnader för nämnda ändamål icke uppgå till 4 000 kronor, förskott utanordnas först efter därom gjord rekvisition.

Förslagets verkningar i ekonomiskt avseende. Då det framlagda förslaget innebär betydande förenklingar beträffande såväl rekvisitions- som granskningsförfarandet, kommer dess genomförande att medföra besparingar både för staten och skoldistriktet. De sakkunniga ha efter gjorda överslagsberäkningar ansett sig kunna uppskatta den årliga besparingen för det allmänna till omkring 150 000 kronor.

De sakkunnigas hemställan.

Under återopande av vad i det föregående anförts få 1945 års folkskolesakkunniga hemställa, att Kungl. Maj:t måtte

dels vidtaga åtgärder för genomförande av de förslag, som av de sakkunniga framlagts,

dels ock vidtaga erforderliga ändringar i de författningar och instruktioner, som beröras av de sakkunnigas förslag.

Uppgift å antalet av riksräkenskapsverket framställda anmärkningar angående statsbeloppen under åren 1946—1947 och

Å r	A n m ä r k n i n g a r											
	Överlärararvode		Avlöning		Tjänstledighetsavdrag under ferier		Lön under tjänstledighet för militärtjänstgöring		Placering i löneklass		Provisoriskt (tillfälligt) lönetillägg	
	An-tal	Anmärkt belopp	An-tal	Anmärkt belopp	An-tal	Anmärkt belopp	An-tal	Anmärkt belopp	An-tal	Anmärkt belopp	An-tal	Anmärkt belopp
1946.....	1	50:—	27	15 125:89	65	14 972:02	22	3 044:41	17	3 382:73	—	—
1947.....	—	—	32	13 578:75	47	11 735:13	10	961:27	14	3 444:48	1	300:—
1/1—30/9 1948..	2	51:86	13	4 694:99	31	6 909:82	—	—	10	3 699:39	12	982:29

Anmärkningar år	Av ovanstående anmärkningar ha t. o. m. den 15 januari 1949 följande							
	fastställt		frånträtts		ej slutgiltigt avgjorts		ej avgjorts på grund av besvär	
	Antal anmärkningar	Belopp	Antal anmärkningar	Belopp	Antal anmärkningar	Belopp	Antal anmärkningar	Belopp
1946.....	299	76 572:76	25	3 158:45	—	—	2	192:68
1947.....	212	42 834:90	17	7 029:69	—	—	1	94:35
1/1—30/9 1948..	89	16 003:24	7	3 089:91	15	5 067:99	—	—

¹ Härav 7 st. å sammanlagt kr 1 123: 15 avseende skoldistrikt med invånarantal överstigande

² Härav 1 st. å kr. 60: 05 avseende skoldistrikt med invånarantal överstigande 40.000, vilket

³ Härav 6 st. å sammanlagt kr 1 649: 24 avseende skoldistrikt med invånarantal överstigande

bidrag till avlöning åt lärare vid folk- och småskolor och summan av de anmärkta tiden 1 januari—30 september 1948.

a v s e e n d e										S u m m a	
Pensions- avdrag		Hyresavdrag		Tjänstebostads- bidrag		Barntillägg		Felsomme- ringar och felräkningar		Antal an- märk- ningar	Anmärkt belopp
An- tal	Anmärkt belopp	An- tal	Anmärkt belopp	An- tal	Anmärkt belopp	An- tal	Anmärkt belopp	An- tal	Anmärkt belopp		
38	2 528:08	109	26 681:12	24	3 079:42	4	468:—	17	10 399:54	324	79 731:21
28	2 042:82	71	13 600:03	16	3 163:61	8	999:55	2	38:95	229	49 864:59
4	438:—	32	6 416:—	4	439:99	2	81:—	1	447:80	111	24 161:14

Av ovanstående anmärkta belopp hava t. o. m. den 15 januari 1949								S u m m a	
i n l e v e r e r a t s				S u m m a				S u m m a	
utan utslag		på grund av utslag							
Antal anmärk- ningar	Belopp	Antal anmärk- ningar	Belopp	Antal anmärk- ningar	Belopp	Antal anmärk- ningar	Belopp	Antal anmärk- ningar	Belopp
292	71 614:18	5	4 765:90	297	76 380:08	324 ¹	79 731:21		
205	40 830:49	6	1 910:06	211	42 740:55	229 ²	49 864:59		
89	16 003:24	—	—	89	16 003:24	111 ³	24 161:14		

40 000, vilka samtliga belopp levererats utan utslag.
 belopp levererats utan utslag.
 40 000, vilka samtliga belopp levererats utan utslag.

Undersökning rörande statsbidragen till lärarlöner inom vissa skoldistrikt (städer) lästillsäg tillägg på bruttolönerna för

1	2	3	4	5	6
Skoldistrikt	Antal läraravdel- ningar	Bruttolöner inkl. 12 % Kr.	Vikarielöner Kr.	Tjänstledig- hetsavdrag Kr.	5 % av bruttolönen Kr.
Landskrona	59	538 404	52 441	17 839	26 920
Sundsvall	60	566 916	50 098	14 219	28 346
Södertälje	60	541 400	21 962	7 016	27 070
Uddevalla	63	559 692	34 771	9 288	27 984
Trollhättan	64	556 822	48 292	31 782	27 841
Kalmar	70	594 124	49 104	8 578	29 706
Borlänge	74	647 814	70 136	32 543	32 390
Kristianstad	81	716 135	17 163	3 593	35 807
Karlstad	84	747 120	54 553	18 786	37 536
Karlskrona	90	795 343	52 359	19 939	39 767
Solna	93	865 083	58 767	34 863	43 254
Halmstad	102	897 180	59 402	25 627	44 859
Karlskoga	112	964 808	56 394	31 437	48 240
Gävle	119	1 061 261	90 205	37 829	63 063
Jönköping	122	1 057 532	58 314	19 087	52 876
Linköping	126	1 080 812	52 169	15 133	54 040
Västerås	139	1 221 306	72 348	39 882	61 065
Uppsala	143	1 230 432	58 975	31 035	61 521
Örebro	146	1 312 368	59 531	13 999	65 618
Borås	161	1 410 573	69 653	30 987	70 528
Hälsingborg	224	1 990 896	124 671	40 877	99 544
Norrköping	228	2 022 780	183 000	89 965	101 139
Malmö	488	4 258 850	293 188	197 929	212 942
Göteborg	920	8 624 554	765 943	245 979	431 227
Stockholm	1 512	13 818 330	1 695 506	808 062	690 916
Summa (utom Stockholm)	3 828	34 262 205	2 453 439	1 018 212	1 723 283
Summa (med Stockholm)	5 340	48 080 535	4 148 945	1 826 274	2 414 199

året 1947/1948: vikarielöner, tjänstledighetsavdrag m. m. samt erforderligt procentuellt täckande av vikarielönerna.

7	8	9	10	11
Tjänstledighetsavdragen + 5 % av bruttolönen (kol. 5 + kol. 6) Kr.	Vinst + Förlust — (kol. 7—kol. 4) Kr.	Tjänstledighetsavdrag i % av bruttolönen	Vikarielöner i % av bruttolönen	Erforderlig % av bruttolönen för att täcka vikariekostnaderna
44 759	— 7 682	3,3	9,7	6,4
42 565	— 7 533	2,5	8,8	6,3
34 086	+ 12 124	1,3	5,3	4,0
37 272	+ 2 501	1,6	6,2	4,4
59 623	+ 11 331	5,7	8,6	2,9
38 284	— 10 820	1,4	8,3	6,8
64 933	— 5 203	5,0	10,8	5,8
39 400	+ 22 237	0,5	2,4	1,9
56 147	+ 1 589	2,5	7,3	4,8
59 706	+ 7 347	2,5	6,5	4,0
78 117	+ 19 350	4,0	6,8	2,8
70 486	+ 11 084	2,9	6,6	3,7
79 677	+ 23 283	3,2	5,8	2,6
90 892	+ 687	3,5	8,5	5,0
71 963	+ 13 649	1,8	5,5	3,7
69 173	+ 17 004	1,4	4,8	3,4
100 947	+ 28 599	3,3	5,9	2,6
92 556	+ 33 581	2,5	4,8	2,3
79 617	+ 20 086	1,0	4,5	3,5
101 515	+ 31 862	2,2	4,9	2,7
140 421	+ 15 750	2,0	6,2	4,2
191 104	+ 8 104	4,4	9,0	4,6
410 871	+ 117 683	4,6	6,9	2,3
677 206	— 88 737	2,8	8,8	6,0
1 498 978	— 196 528	5,8	12,2	6,4
2 731 315	+ 277 876	3,0	7,1	4,1
4 230 293	+ 81 348	3,8	8,6	4,8

Undersökning rörande statsbidragen till lärarlöner inom vissa landsbygdsdistrikt läsåret
lägg på bruttolönerna för

1	2	3	4	5	6
Skoldistrikt	Antal läraravdel- ningar	Bruttolöner inkl. 12 % Kr.	Vikarielöner Kr.	Tjänstledig- hetsavdrag Kr.	5 % av bruttolöner Kr.
Lindome.....	10	82 752	1 044	191	4 137
Bengtsfors.....	11	97 116	5 258	1 522	4 855
Nättraby.....	11	96 213	108	20	4 810
Vreta kloster.....	12	103 704	4 278	872	5 185
Othem.....	12	96 474	6 709	1 400	4 823
Tomelilla.....	13	113 022	3 135	543	5 651
Flen.....	14	124 272	4 818	1 421	6 213
Gamleby.....	14	118 179	2 559	751	5 908
Alvesta.....	15	125 814	—	—	6 290
Traryd.....	17	144 312	900	185	7 215
Norrahammar.....	17	136 582	14 188	2 577	6 829
Mellösa.....	18	138 381	10 037	3 453	6 919
Väddö.....	18	145 235	5 836	1 016	7 261
Burlöv.....	18	151 908	898	154	7 595
Njutånger.....	19	170 580	7 915	2 414	8 525
Kvillinge.....	19	166 367	1 780	516	8 344
Kisa.....	19	162 026	10 403	1 880	8 101
Algutsboda.....	20	162 403	5 527	1 302	8 120
Lerum.....	20	171 196	2 793	573	8 560
Lit.....	21	184 854	9 570	3 845	9 242
Rödeby.....	22	166 048	8 788	1 184	8 302
Norberg.....	23	206 619	3 845	713	10 330
Folkärna.....	24	202 560	5 477	1 034	10 128
Ransäter.....	24	209 281	6 295	1 116	10 464
Offerdal.....	26	213 144	15 609	9 495	10 657
Tibro.....	26	210 582	16 107	11 395	10 529
Ljusnarsberg.....	26	222 330	2 560	773	11 116
Säfte.....	28	242 196	13 617	5 979	12 109
Ragunda.....	29	263 280	19 381	12 210	13 164
Partille.....	35	310 532	11 505	6 740	15 526
Orsa.....	35	299 260	22 895	4 515	14 963
Ockelbo.....	35	284 766	30 972	5 501	14 238
Västra Vingåker.....	39	328 918	4 618	1 098	16 446
Huddinge.....	55	503 940	29 914	6 572	25 197
Jokkmökk.....	60	536 454	39 552	16 014	26 822
Vilhelmina.....	62	551 484	56 374	15 161	27 574
Älvsby landskommun.....	67	563 880	41 811	21 608	28 194
Nederluleå.....	73	647 097	55 791	8 249	32 354
Pajala.....	73	619 338	52 056	9 598	30 967
Nederkalix.....	105	988 219	63 048	16 526	49 410
Summa	1 185	10 261 318	597 971	180 116	513 073

1947/1948: vikarielöner, tjänstledighetsavdrag m. m. samt erforderligt procentuellt tilltäckande av vikarielönerna.

7	8	9	10	11
Tjänstledighetsavdragen + 5 % av bruttolönen (kol. 5 + kol. 6) Kr.	Vinst + Förlust — (kol. 7—kol. 4) Kr.	Tjänstledighetsavdrag i % av bruttolönen	Vikarielöner i % av bruttolönen	Erforderlig % av bruttolönen för att täcka vikariiekostnaderna
4 328	+ 3 284	0,2	1,2	1,0
6 377	+ 1 119	1,5	5,4	3,9
4 830	+ 4 810	0,02	0,1	0,08
6 057	+ 1 799	0,8	4,1	3,3
6 223	— 486	1,4	6,9	5,5
6 194	+ 3 059	0,5	2,7	1,8
7 634	+ 2 816	1,1	3,8	2,7
6 659	+ 4 100	0,6	2,1	1,5
6 290	+ 6 290	—	—	0,0
7 400	+ 6 500	0,1	0,5	0,4
9 406	— 4 782	1,8	10,3	8,5
10 372	+ 335	2,4	7,1	4,7
8 277	+ 2 441	0,6	4,0	3,4
7 749	+ 6 851	0,1	0,5	0,4
10 939	+ 3 024	1,4	4,5	3,1
8 860	+ 7 080	0,3	1,0	0,7
9 981	— 422	1,0	6,4	5,4
9 422	+ 3 895	0,8	3,4	2,6
9 133	+ 6 340	0,3	1,6	1,3
13 087	+ 3 517	2,1	5,2	3,1
9 486	+ 698	0,7	5,3	4,6
11 043	+ 7 198	0,3	1,9	1,6
11 162	+ 5 685	0,5	2,7	2,2
11 580	+ 5 285	0,5	3,0	2,5
20 152	+ 4 542	4,4	7,3	2,9
21 924	+ 5 817	5,4	7,6	2,4
11 889	+ 9 329	0,3	1,1	0,8
18 088	+ 4 471	2,5	5,6	3,1
25 374	+ 5 993	4,6	7,3	2,7
22 266	+ 10 761	2,1	3,7	1,6
19 748	— 3 417	1,5	7,6	6,1
19 739	— 11 233	1,9	10,8	8,9
17 544	+ 12 926	0,3	1,4	1,1
31 769	+ 1 855	1,3	5,9	4,6
42 836	+ 3 284	2,9	7,4	4,5
42 735	— 13 639	2,7	10,2	7,5
49 802	+ 7 991	3,8	7,4	3,6
40 603	— 15 188	1,2	8,4	7,2
40 565	— 11 491	1,5	8,3	6,8
65 936	+ 2 888	1,6	6,3	4,7
693 459	+ 155 983 — 60 658	1,7	5,8	4,1
	+ 95 325			

Tjänstledigheter i vissa större skol-

1	2	3	4	5	6	7
Skoldistrikt	Antalet tjänstledighetsdagar					
	Folk- skola	Små- skola	Summa	Däraf tjänstledighet för sjukdom, havandeskap eller svag hälsas vårdande		
				Folk- skola	Små- skola	Summa
Landskrona.....	1 368	680	2 048	1 030	341	1 371
Sundsvall.....	1 377	373	1 750	1 319	211	1 530
Södertälje.....	572	343	915	303	328	631
Uddevalla.....	948	672	1 620	798	657	1 455
Trollhättan.....	1 393	734	2 127	622	328	950
Kalmar.....	1 257	360	1 617	1 242	168	1 410
Borlänge.....	2 406	378	2 784	1 459	377	1 836
Kristianstad.....	508	234	742	501	224	725
Karlskrona.....	1 522	781	2 303	1 100	487	1 587
Solna.....	1 860	1 487	3 347	1 180	911	2 091
Karlskoga.....	1 270	1 452	2 722	334	1 174	1 508
Halmstad.....	1 729	377	2 106	1 255	346	1 601
Karlstad.....	1 390	1 036	2 426	1 261	686	1 947
Gävle.....	4 028	2 024	6 052	1 699	1 204	2 903
Jönköping.....	763	1 045	1 808	668	969	1 637
Linköping.....	1 806	1 265	3 071	910	390	1 300
Västerås.....	1 698	1 132	2 830	972	970	1 942
Uppsala.....	1 347	1 404	2 751	715	1 143	1 858
Örebro.....	1 366	1 714	3 080	1 159	1 685	2 844
Borås.....	2 276	948	3 224	1 061	867	1 928
Hälsingborg.....	3 198	2 150	5 348	2 018	1 149	3 167
Norrköping.....	5 329	2 422	7 751	2 803	1 801	4 604
Malmö.....	7 148	4 322	11 470	2 866	2 823	5 689
Göteborg.....	15 738	6 959	22 697	10 276	5 840	16 116
Stockholm.....	39 066	27 514	66 580	26 388	12 749	39 137
Summa	101 363	61 806	163 169	63 939	37 828	101 767

distrikt under läsåret 1947/1948.

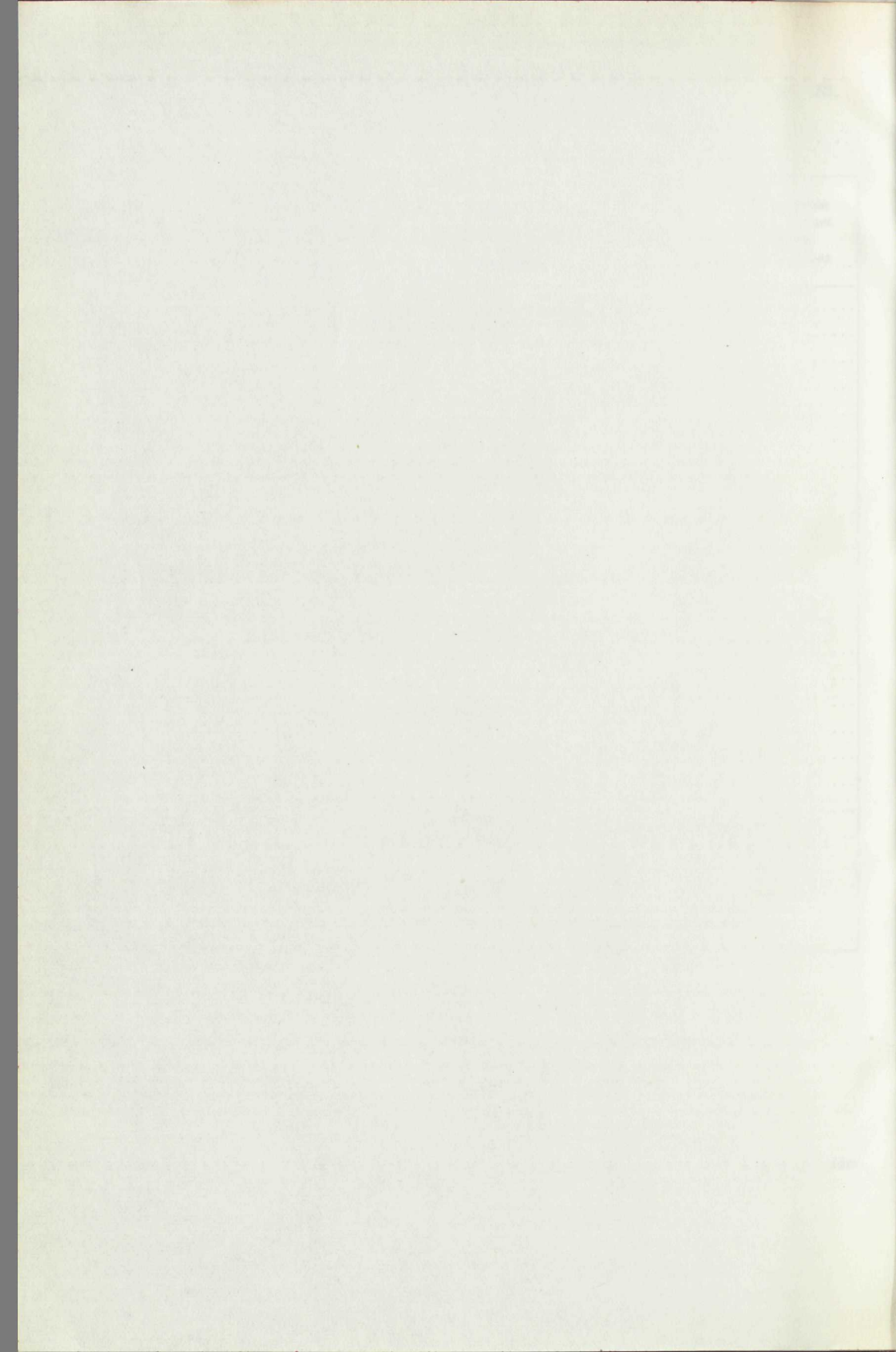
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Sjuk tjänstledigheter m. m. (kol. 5, 6 och 7) i procent av totala antalet tjänstledighetsdagar			Antal ord. och e. o. lärare i distriktet			Antal lärare som någon dag under läsåret varit tjänstlediga			Kol. 14—16 i procent av hela antalet lärare i distriktet		
Folk- skola	Små- skola	Summa	Folk- skola	Små- skola	Summa	Folk- skola	Små- skola	Summa	Folk- skola	Små- skola	Summa
75	50	67	40	23	63	17	11	28	42,5	50	44
95,6	56,5	87,4	35	25	60	28	11	39	80	44	65
53	95,6	69	34	26	60	27	13	40	80	65	66,6
84	90	89	35	28	63	29	14	43	85	50	68
44,6	44,6	44,6	37	27	64	23	11	34	62,1	40	53,1
98,8	46,9	87,2	41	29	70	18	11	29	44	41,4	41,4
60	100	75	49	25	74	25	8	33	50	32	44
98	95	97	49	32	81	11	4	15	22	12,5	18,5
72	62	68	53	37	90	32	18	50	60	50	55,5
63	61	62	51	42	93	27	25	52	53	60	56
26	80	55	65	47	112	36	28	64	55	60	57
72,5	91,7	76	62	40	102	36	14	50	58	34	48,5
90,7	66,2	79	48	36	84	26	22	48	54	61	57,6
42,1	59,4	48	70	49	119	46	26	72	65,7	53	60
87,5	92,7	90	75	47	122	30	23	53	40	50	45
50	30	42	75	51	126	37	31	68	50	60	54
57	85	68	81	58	139	38	32	70	47	55	50
53	81	67	78	65	143	48	36	84	61,5	55	58
84	98	92	91	55	146	40	31	71	44	56	50
46	90	60	97	64	161	55	35	90	56	54	56
63	53	59	144	80	224	78	46	124	54	57	55
52	74	60	139	89	228	86	46	132	61	50	56
40	65,3	50	290	198	488	161	98	259	55,5	50	53
65,3	84	71	576	372	948	313	201	514	54	54	54
67,5	46	58	879	633	1 512	595	409	1 004	67,5	64,5	66,4
63,1	61,2	62,3	3 190	2 178	5 368	1 862	1 204	3 066	58,3	55,2	57,1

Tjänstledigheter i vissa landsbygds-

1	2	3	4	5	6	7
Skoldistrikt	Antalet tjänstledighetsdagar					
	Folk- skola	Små- skola	Summa	Därav tjänstledighet för sjukdom, havandeskap eller svag hälsas vårdande		
				Folk- skola	Små- skola	Summa
Lindome.....	—	58	58	—	58	58
Bengtsfors.....	82	158	240	51	158	209
Nättraby.....	—	6	6	—	6	6
Vreta kloster.....	33	196	229	29	196	225
Othem.....	155	124	279	155	124	279
Tomelilla.....	5	149	154	—	149	149
Flen.....	148	7	155	18	7	25
Gamleby.....	89	72	161	87	69	156
Alvesta.....	—	—	—	—	—	—
Traryd.....	25	14	39	20	14	34
Norrahammar.....	175	406	581	155	406	561
Mellösa.....	191	16	207	89	6	95
Väddö.....	79	211	290	79	211	290
Burlöv.....	27	6	33	27	6	33
Njutånger.....	385	11	396	371	11	382
Kvillinge.....	28	65	93	21	65	86
Kisa.....	245	186	431	245	186	431
Algutsboda.....	12	273	285	—	273	273
Lerum.....	96	15	111	96	15	111
Lit.....	315	126	441	269	125	394
Rödeby.....	176	237	413	176	237	413
Norberg.....	68	113	181	68	113	181
Folkärna.....	214	—	214	214	—	214
Ransäter.....	89	223	312	79	223	302
Offerdal.....	63	743	806	50	362	412
Tibro.....	261	436	697	33	70	103
Ljusnarsberg.....	69	61	130	69	47	116
Säfte.....	536	280	816	483	128	611
Ragunda.....	292	527	819	122	272	394
Partille.....	638	211	849	73	209	282
Orsa.....	502	597	1 099	502	590	1 092
Ockelbo.....	649	189	818	504	167	671
Västra Vingåker.....	143	116	259	137	95	232
Huddinge.....	643	471	1 114	605	416	1 021
Jokkmokk.....	813	810	1 623	375	794	1 169
Vilhelmina.....	313	933	1 246	122	522	644
Älvsby landskommun.....	666	313	979	230	246	476
Nederluleå.....	622	686	1 308	494	673	1 167
Pajala.....	1 118	230	1 348	1 073	190	1 263
Nederkalix.....	1 375	1 001	2 376	909	971	1 880
Summa	11 340	10 256	21 596	8 030	8 410	16 440

distrikt under läsåret 1947/1948.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Sjuk tjänstledigheter m. m. (kol. 5, 6 och 7) i procent av totala antalet tjänstledighetsdagar			Antal ord. och e. o. lärare i distriktet			Antal lärare som någon dag under läsåret varit tjänstlediga			Kol. 14—16 i procent av hela antalet lärare i distriktet		
Folk- skola	Små- skola	Summa	Folk- skola	Små- skola	Summa	Folk- skola	Små- skola	Summa	Folk- skola	Små- skola	Summa
—	100	100	6	4	10	—	1	1	—	25	25
6,2	100	87	7	4	11	3	1	4	41	25	36
—	100	100	7	4	11	—	1	1	—	25	9
8,8	100	98	8	4	12	3	1	4	37,5	25	33
100	100	100	7	5	12	1	1	2	14	20	17
—	100	95	9	4	13	1	2	3	11	50	23
12	100	16	9	5	14	4	1	5	44	20	35
98	98	98	10	4	14	3	2	5	33	50	36
—	—	—	9	6	15	—	—	—	—	—	—
80	100	87	11	6	17	2	2	4	18	33	23
89	100	96	11	6	17	3	4	7	27	67	40
46	40	46	11	7	18	6	2	8	54	28	44
100	100	100	11	7	18	2	2	4	18	28,5	22
100	100	100	10	8	18	2	1	3	20	12	17
91	100	96	13	6	19	3	1	4	23	16	21
82	100	92	13	6	19	3	1	4	23	16	21
100	100	100	12	7	19	1	3	4	8	43	21
—	100	96	12	8	20	2	1	3	16,5	12,5	15
100	100	100	12	8	20	2	2	4	16	25	20
85	100	89	13	8	21	5	2	7	38	25	33
100	100	100	13	9	22	3	2	5	23	22	23
100	100	100	15	8	23	4	4	8	27	50	34,5
100	—	100	14	10	24	2	—	2	14	—	8
89	100	97	15	9	24	6	4	10	40	44	42
80	48,5	51	12	14	26	5	8	13	41,5	57	50
12,5	23,5	14,5	15	11	26	5	3	8	33	27	31
100	77	89	15	11	26	2	3	5	13	27	19
90	46	73,5	18	10	28	10	4	14	55,5	40	50
42	51,5	48	17	12	29	6	5	11	35	41,5	38
11,5	100	33	23	12	35	10	8	18	43,5	66,5	50
100	99	99,5	21	14	35	4	8	12	19	57	34,5
77,5	99	82	18	18	36	7	4	11	40	22	30
96	81,5	91	22	14	36	3	5	8	13,5	35,5	22
94	88	91,5	36	19	55	13	6	19	36	31,5	34,5
46	98	72	31	29	60	14	12	26	45	40	43
39	56	51,5	19	43	62	6	7	13	31,5	16	21
34,5	78,5	48,5	40	27	67	8	11	19	20	40	28
80	98	90	47	26	73	17	13	30	36	50	41
96	82,5	93,5	45	28	73	13	8	21	30	28,5	29
66	97	79	71	34	105	27	13	40	38	38	38
66	82	73,3	708	475	1 183	211	159	370	29,8	33,4	31,2

Fastställd av Skolöverstyrelsen

i ..... län.

den .....

Lärare samt deras tjänstgöring m. m.

2. Folkskolor

Lärare

1	2	3		5	6	7	8	9		11	12	13	14	15		17	18	19	20	21					
		Avlagd examen						Löneklass	Under- visat i					Antal dagar							Arvode såsom tim- lärare kronor	A n m.			
Skola och lärare [Skolans namn utskrivs fullständigt och understrykes. Efter skolans namn angives även ortsgrupp (O), hyresgrupp (H) och kallortsklass (K)]. Då lärarens efternamn ändrats på grund av giftermål eller annan anledning, uppgives första gången efter namnändringen även föregående namn. Ett förnamn angives fullständigt.	Födelseår och dag	exa- men	år	Anställ- nings- art (Fo Feo Fex etc.)	Vika- rie- beteck- ning (Vkv Sjv Tjv)	Under- visat utesu- tande eller huvud- sakl. i klass	Löne- grad			fr. och med den	andra ämnen än sl. och hg.vkt.	sl. och hg. vkt.	Tjänstledighet och tjänstgö- ringshinder m. m. (§ och punkt i avl.-regl.)	Datum för vikariats resp. tjänstledighets början och slut	tj- led.	tjg	Tjänst- ledighets- avdrag kronor	Vikarie- löner kronor	Avlöning kronor	Arvode såsom tim- lärare kronor			A n m.		
1																					1				
2																				2					
3																				3					
4																				4					
5																				5					
6																				6					
7																				7					
8																				8					
9																				9					
10																				10					
11																				11					
12																				12					
13																				13					
13 o. s. v. till och med 25																									
Summa (Transport)																									

Anvisningar:
 Kol. 1. Vikarierande lärare uppföras omedelbart under lärare, för vilka de vikarierat.
 Kol. 2. Uppgifterna lämnas enl. folkbokföringssystemet sålunda: 1906 den 14 juli = 060714.
 Kol. 4. Examensåret angives endast med två siffror, exempelvis 1916 = 16, 1945 = 45.
 Kol. 10. Ifylles ej betr. lärare, som vid föregående rekvisition angavs tillhöra högsta gällande löneklass.
 Kol. 17. Beloppen skola avse endast avdrag å lön.
 Kol. 18. Här upptages lön för samtliga inom distriktet under året anställda vikarier, sålunda även för sådana vikarier, som haft helårsanställning för t. ex. sjuk tjänstledig lärare.

Kol. 19. Här upptages den till varje ordinarie, extra- ordinarie och extra lärare med egen avdelning utanordnade lönen, *icke* arvoden. Lärare, som förordnats att uppehålla av nämnda lärare innehavd befattning, anses ej ha egen avdelning.

Kol. 20. Här upptages under året uppburet arvode för statsbidragsberättigade timlärartimmar.

Kol. 21. Här angives bl. a. antalet statsbidragsberätti- gade veckotimmar som timlärare, timtaxebeteckning, an- talet barntilläggsberättigade barn, födelseår och -dag för dessa, om läraren varit distriktsöverlärare eller skolsekre- terare, om anlitad vikarie varit pensionerad lärare eller icke behörig o. s. v.

den 19

Skolstyrelsens ordförande

Distriktsöverlärare

Adress: .....

Tel.: .....

Rekvision av statsbidrag till avlöning åt folk- och småskollärare m. m.

Formulär fastställt av Skolöverstyrelsen den .....

Till Länsstyrelsen i .....

Skolstyrelsen i }
Styrelsen för } ..... anhåller om statsbidrag till avlöning av folk- och småskollärare m. m. för redovisningsåret 1/7 19...—30/6 19... med nedan angivna belopp. Föreskrivna handlingar bifogas.

Dyrortsgrupp(er) ..... Hyresgrupp(er) ..... Kallortsklass ..... Årlig(a) lästid(er) .....

1			2	3	4	5	6
Antal folk- och småskollärare med egen avd.			Löneklass	Lön inkl. rörligt tillägg kronor	Skoldistriktets kostnader enligt statsbidragskungörelsen kronor	Statsbidrag Beloppet i kol. 3 minskat med beloppet i kol. 4 kronor	A n m.
ord.	e. o.	extra					
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

(Antalet rader avses vara 15.)

Tillkommer statsbidrag för:

1. Distriktsöverlärar- eller skolsekreterararvode	.....	.....
2. Timlärararvoden	.....	.....
3. Vikarielöner	.....	.....
4. Barntillägg	.....	.....
5. Kallorts- och/eller språktillägg	.....	.....
6.	.....	.....
	Summa	.....

Avgår:

7. Tjänstledighetsavdrag	.....	.....
8. Sjukpenning vid olycksfall i tjänsten	.....	.....
9. Livränte- eller pensionsförmåner	.....	.....
10. Pensionsavgifter för samtl. övningslärare i distr. m. pensionsrätt i statens pensionsanst.	.....	.....
11. För redovisningsåret uppburna förskott	.....	.....
12. För mycket uppburna medel	.....	.....
13.	.....	.....

Återstår att utbetomma summa kronor .....

Medlen torde tillföras postgirokonto nr .....

Härmed försäkras att de uppgifter, varpå rekvisitionen grundar sig, äro riktiga.
..... den ..... 19....

På skolstyrelsens vägnar:

.....
Ordförande

.....
Distriktsöverlärare

Denna rekvisition skall i två likalydande exemplar avlämnas till statens folkskolinspektör under juli eller augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser.

Folkskolinspektörens anteckningar angående vid granskning av rekvisitionen i förekommande fall gjorda anmärkningar.

Pensionerade ..... ha ..... varit
lämplig ..... att uppehålla de ..... befattning ....., vara ..... vikarierat;
Vikarie ..... med vederbörlig behörighet ha ..... icke kunnat erhållas för uppehållande av
de ..... befattning ....., vara ..... vikarierat;
Nämnda person.... ha ..... befunnits duglig .....

Då föreskrivna villkor för statsbidragets erhållande, med ovan angivna undantag, äro uppfyllda, tillstyrkes, att statsbidrag utanordnas med kronor .....

den ..... 19....

Statens folkskolinspektör

Anvisningar:

Kol. 1. Här upptagas *alla* lärare med egen avdelning ävensom, i förekommande fall, överlärare, som *icke* har egen avdelning. Det bör observeras, att även sådan lärare, som är tjänstledig hela året, skall upptagas här, även om han är tjänstledig med C-avdrag. Lärare, som förordnas att uppehålla av tjänstledig lärare innehavd befattning, anses ej ha egen avdelning.

Kol. 3. Här upptages bruttolönen för samtliga lärare med egen avdelning, även för sådan lärare, som eventuellt varit *tjänstledig hela året*.

Kol. 1—5. Därest lärare under redovisningsåret uppflyttats i löneklass, anges detta enligt följande exempel. En av lärarna i distriktet har upp-

flyttats från löneklass 23 till löneklass 24 den 1 oktober. I löneklass 24 befinna sig förut 4 lärare samt i löneklass 23 2 lärare. Orts- och hyresgrupperna antagas vara 1.

1	2	3	4	5
4 ³ / ₄	24	45 771	4 750	41 021
1 ¹ / ₄	23	11 385	1 250	10 135

Punkt 2. Jmfr summan under kol. 20, bilagan.

Punkt 3. » » » » 18, »

Punkt 7. » » » » 17, »

Punkt 13. Här upptagas i förekommande fall pensionsavdrag för samtliga folk- och småskollärare i distriktet, vilka ej övergått till nu gällande lönesystem. (Särskild förteckning å dessa lämnas.)

Rekvision av statsbidrag till avlöning åt folk- och småskollärare m.m. i skoldistrikt, vars folkskoleväsen är befriat från inspektion genom statens folkskolinspektör.

Formulär, fastställt av Skolöverstyrelsen den .....

Till Länsstyrelsen i .....
Statskontoret

Skolstyrelsen i ..... skoldistrikt anhåller om statsbidrag till avlöning av folk- och småskollärare m. m. för redovisningsåret 1/7 19...—30/6 19... med nedan angivna belopp:

	Kronor	öre
1. Avlöning åt folk- och småskollärare ..... kr.		
2. Timlärararvoden, skolöverstyrelsens beslut den .. »		
3. Barntillägg..... »		
4. .... »		
Summa		
Avgår:		
5. Tjänstledighetsavdrag ..... kr.		
6. Skoldistriktets kostnader enl. statsbidragskung. »		
7. Sjukpenning vid olycksfall i tjänsten..... »		
8. Livränte- eller pensionsförmåner..... »		
9. Pensionsavgifter för samtliga övningslärare med pensionsrätt i statens pensionsanstalt ..... »		
10. För redovisningsåret uppburna förskott..... »		
11. För mycket uppburna medel..... »		
12. .... »		
Återstår att utbekomma summa		

Medlen torde tillföras postgirokonto nr .....

Härmed försäkras,

att de uppgifter, varpå rekvisitionen grundar sig, äro riktiga,

att antalet läraravdelningar i enlighet med skolöverstyrelsens beslut varit

å folkskolestadiet ....., varav .... endast tiden / — / ; hyresgrupp .....
å » ....., » .... » » / — / ; » .....
å » ....., » .... » » / — / ; » .....
å småskolestadiet ....., » .... » » / — / ; » .....
å » ....., » .... » » / — / ; » .....
å » ....., » .... » » / — / ; » .....

att för statsbidrags erhållande stadgade föreskrifter i 4 och 5 §§ kungörelsen 1948: 208 iakttagits,

att föreskrivna medgivanden av statens folkskolinspektör eller skolöverstyrelsen inhämtats,

att vid tjänstledighet enligt 18 §, punkt 6, avlöningsreglementet för folkskolan vederbörliga läkarintyg förelegat, samt

att i övrigt stadgade villkor för statsbidrags erhållande uppfyllts.

..... den ..... 19....

På skolstyrelsens vägnar:

.....
Ordförande

.....
Distriktets folkskolinspektör

Adress: .....

Tel.: .....

Denna rekvisition ingives i två likalydande exemplar till statens folkskolinspektör under juli eller augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser.

Skoldistriktets kompletterande upplysningar:

Folkskolinspektörens anteckningar angående vid granskning av rekvisitionen i förekommande fall gjorda anmärkningar:

Med stöd av skolstyrelsens å omstående sida avgivna försäkran och med vitsordande av att distriktets folkskoleväsen, såvitt framgår av tillgängliga uppgifter och för mig kända förhållanden, med ovan angivna undantag, varit anordnat i överensstämmelse med gällande författningar och vederbörligen givna föreskrifter, tillstyrkes, att statsbidrag utanordnas med kronor .....

..... den ..... 19....

.....
Statens folkskolinspektör

Anvisningar. Under punkt 12 omstående sida upptagas i förekommande fall pensionsavgifter för sådana lärare, som kvarstå å före den 1 juli 1947 gällande avlöningsreglementen. Särskild förteckning över dessa liksom över de lärare, som beröras av de under punkterna 8 och 9 omstående sida angivna förhållandena, bifogas rekvisitionen.

Rekvisition av statsbidrag till vissa skolsociala ändamål.

Formulär fastställt av Skolöverstyrelsen den .....

Till Länsstyrelsen i .....
Statskontoret

Skolstyrelsen i ..... får med stöd av i rekvisitionen lämnade uppgifter och under återopande av följande kungörelser, nämligen

- A. den 14 juni 1946 (nr 292) angående statsbidrag för tillhandahållande av fria läroböcker m. m. åt lärjungar vid folk- och småskolor;
- B. den 30 juni 1947 (nr 400) angående statsbidrag till viss undervisningsmateriel vid folk- och småskolor;
- C. den 15 juli 1944 (nr 585) angående statsbidrag till hälsovård vid folk- och småskolor, samt
- D. den 28 juni 1946 (nr 553) angående statsbidrag till anordnande av skolmåltider anhålla om utanordnande av statsbidrag för redovisningsåret 1/7 19...—30/6 19... med kronor ..... i enlighet med nedanstående specifikation:

	Kronor	öre
A. Till fria läroböcker		
B. Till viss undervisningsmateriel		
C. Till skolhälsovård:		
Bidrag till arvode åt skolläkare		
Bidrag till arvode åt särskild skolsköterska (kung. 1944: 585, 5 och 13 §§)		
D. Till skolmåltidsverksamhet:		
Bidrag till skolmåltider		
Bidrag till nyanskaffning av inventarier		
Summa		
Avgår: Uppburna förskott		
Återstår att utbetomma summa		

Medlen torde tillföras postgirokonto nr .....

Härmed försäkras, att skoldistriktet — i den omfattning, som anges i 2 § kungörelsen 1946: 292 — kostnadsfritt tillhandahållit varje lärjunge för undervisningen erforderlig undervisningsmateriel och såsom gåva utlämnat egentliga läroböcker, arbetsböcker och förbrukningsmateriel, att skolhälsovården bedrivits enligt gällande bestämmelser och omfattat distriktets samtliga skolor utom de genom Kungl. Maj:ts beslut den ..... undantagna (se särskild bilaga) och att till skolläkaren utgått arvode med ..... kr ..... öre för varje lärjunge, som vid vårtermi- nens slut varit inskriven och åtnjutit undervisning vid distriktets folk- och småskolor, där statsunderstödd hälsovård varit anordnad, samt att bestämmelserna i 2 § kungörelsen 1946: 553 angående villkoren för erhållande av statsbidrag till skolmåltider iakttagits.

..... den ..... 19..

På skolstyrelsens vägnar:

.....
Ordförande

Adress: .....

Tel. ....

Denna rekvisition ingives i två likalydande exemplar till statens folkskolinspektör under juli eller augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser. ....

Uppgifter till rekvisition av statsbidrag till nyanskaffning av inventarier för skolmåltider.

1	2	3	4	5	6
Bespisningsenhet	Antal deltagande per bespisningsenhet		Statsbidrag till inventarier erhöles senast		
	bespisningsåret före det, som rekvisitionen avser	det bespisningsår, som rekvisitionen avser	år	med kronor	för följande antal barn per bespisningsenhet
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....

Vissa ekonomiska uppgifter.

1. Under redovisningsåret 1/7 .....—30/6 ..... ha utgifterna för nedan angivna ändamål uppgått till
- för tillhandahållande av fria läroböcker ..... kronor .....
- för tillhandahållande av annan undervisningsmateriel ..... " .....
- för skolhälsovården ..... " .....
- för skolmåltidsverksamheten ..... " .....
- för nyanskaffning till inventarier till skolmåltider ..... " .....
2. Antalet skattekronor i skoldistriktet — kommunen enligt sistförflutna kalenderårs taxering .....
- Antalet invånare i skoldistriktet — kommunen vid sistförflutna kalenderårs utgång .....
- Antalet skattekronor per invånare .....

Att å sidorna 2 och 3 lämnade uppgifter, varpå föreliggande rekvisition grundar sig, äro riktiga, betygas

..... den ..... 19 .....

.....

Skolestyrelsens ordf. .... Distriktsöverlärare .....

.....

Adress: .....

Tel.: .....

Folkskolinspektörens anteckningar angående vid granskning av rekvisitionen i förekommande fall gjorda anmärkningar:

Då föreskrivna villkor för statsbidragets erhållande, med ovan angivna undantag, äro uppfyllda, tillstyrkes, att statsbidrag utanordnas med kronor .....

..... den ..... 19...

.....
Statens folkskolinspektör

ANVISNINGAR:

Viss undervisningsmateriel. Förekommer skola av C-form eller av variantform göres anteckning härom i den härför avsedda kolumnen i tabellen längst ned å sid. 2. Bidrag utgår efter samma grunder som till läraravdelning av den huvudtyp, med vilken vederbörande statens folkskolinspektör finner sådan avd. vara närmast jämförbar. Läraravd. i skola av C 1-form synes på folk-skolestadiet böra närmast jämföras med läraravd. av B2-typ och på småskolestadiet (två eller treårigt) med b-typ. Läraravdelning i skola av C2-form och avd. av B3 eller D1-variant (klasserna 1—4) synes närmast böra jämföras med läraravd. av B3-typ.

Skolmåltider. Med bispisningsenhet avses skola eller, för det fall att måltider för flera skolor anordnas gemensamt, dylik anordning.

Exempel på bidragsprocentens storlek

Skattekrönor per invånare	Statsbidrag %	Kommunandel %
2	96	4
3	94	6
4	92	8
5	90	10
10	80	20
15	70	30
25	50	50
50	—	100

Den kommunala andelen uttryckt i procent av bidragsunderlaget uträknas på så sätt, att antalet skattekrönor per invånare multipliceras med två.

Rekvisition av statsbidrag för anordnande av egentliga skolskjutsar åt skolpliktiga barn.

Formulär fastställt av Skolöverstyrelsen den .....

Till Länsstyrelsen i .....

Skolstyrelsen i ..... skoldistrikt får under åberopande av kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 346) angående statsbidrag för anordnande av skolskjutsar åt skolpliktiga barn samt med stöd av omstående uppgifter anhålla om statsbidrag för ifrågakvarande ändamål för redovisningsåret 1/7 19...— 30/6 19...

med ..... kronor .....
vilket belopp utgör 80 procent av de verkliga kostnaderna, kronor ..... enligt bifogade räkningar.

Häriifrån avgår erhållet förskott .....

Återstår att utbetomma ..... kronor .....

Medlen torde tillföras postgirokonto nr .....

Härmed försäkras

att skjutsarna varit anordnade enligt gällande bestämmelser, samt att å omstående sida lämnade uppgifter äro riktiga.

..... den ..... 19...

På skolstyrelsens vägnar:

.....

Ordförande

Adress: .....

Tel.: .....

Distriktsöverlärare

Adress: .....

Tel.: .....

Folkskolinspektörens anteckningar angående vid granskning av rekvisitionen i förekommande fall gjorda anmärkningar:

Exempel på återuppräknade statsbidrag	Statsbidrag	Skolskjutsar	Skolskjutsar per lärare
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20

Då föreskrivna villkor för statsbidragets erhållande, med ovan angivna undantag, äro uppfyllda, tillstyrkes, att, under förutsättning att de uppgivna kostnaderna icke befinnas överstiga vad som kan anses efter ortens förhållanden skäligt, statsbidrag utanordnas med kronor .....

..... den ..... 19...

Statens folkskolinspektör

Denna rekvisition ingives i två exemplar till statens folkskolinspektör under juli eller augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser.

Uppgifter, till rekvisition av statsbidrag för anordnande av egentliga skolskjutsar.

1	2	3	4	5	6	7 8 9			10	11
						Antal skjutsar ⁵	Antal skjuts-dagar	Antal skjutade barn ⁶		
Skjutsens nr i ansökan ¹	Datum för beslut, då statsbidrag medgivits ²	Skjuts-kostnader ³ kronor	Namn å begynnelse- och slutstationer för skjuts	Väglängd mellan skjutsens ändstationer. Kilometer	Färdsätt ⁴	till skolan			från skolan	Summa
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
Summa	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

Eventuella avvikelser med avseende å barnantalet i jämförelse med förhållandena, då statsbidrag till nu ifrågakvarande skjutsar senaste gången beviljades, antecknas här. (Jfr föreskrifterna i 7 § kung. 1947: 346). Härvid anges skjutsens nr. ....

Anvisningar:

Beträffande skjutsning på entreprenad bifogas kvitto — avfattat enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär — från entreprenören på det belopp, han uppburit av skoldistriktet, ävensom i fall, då nytt avtal om skjutsning ingåtts, de avgivna anbuden å skjutsningen.

Beträffande skjutsning, som ombesörjts av skoldistriktet självt med fordon, varöver distriktet förfogat, bifogas specificerad uppgift å de verkliga kostnaderna för skjutsningens anordnande ävensom de upplysningar, som erfordras för bedömning av skäligheten därav.

¹ Här anges skjutsens nr i ansökan samt det år skjutsen beviljades; ex. 1/44, 3/45 o. s. v.

² Här anges dag och år för det beslut av skolöverstyrelsen, varpå rekvisitionen grundar sig.

³ Här upptagas endast kostnader för statsbidragsberättigade skjutsar.

⁴ Följande förkortningar användas: jv = järnväg, lo = omnibus i linjetrafik, ao = annan skol-skjuts med omnibus, lb = personbil i linjetrafik, ab = annan skolskjuts med personbil, am = skolskjuts med annat motorfordon än omnibus eller personbil, h = hästskjuts, mb = motorbåt, rb = roddbåt.

⁵ Då skjuts varit anordnad endast vissa tider av läsåret eller vissa tider både till och från skola och vissa tider endast till eller endast från skola, lämnas närmare redogörelse härför i särskild bilaga.

⁶ Hava i fråga om barnantalet väsentliga avvikelser från det i ansökan uppgivna ägt rum eller hava större växlingar i detsamma under året förekommit, lämnas förklaring i särskild bilaga.

Rekvisition av statsbidrag för
anordnande av självskjuts åt
skolpliktiga barn.

Formulär fastställt av
Skolöverstyrelsen den

Till Länsstyrelsen i .....

Skolstyrelsen i ..... skoldistrikt får under åberopande av bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 346) angående statsbidrag för anordnande av skolskjutsar åt skolpliktiga barn samt med stöd av omstående uppgifter anhålla om statsbidrag för ifrågasvarande ändamål (självskjutsar) för redovisningsåret 1/7 19...—30/6 19...

med ..... kronor .....,
vilket belopp utgör 80 procent av de verkliga kostnaderna, kronor .....

Härifrån avgår erhållet förskott ..... ' .....

Återstår att utbetomma ..... kronor .....

Härmed försäkras,

att skjutsarna varit anordnade enligt gällande bestämmelser samt
att å omstående sida lämnade uppgifter äro riktiga.

..... den ..... 19...

På skolstyrelsens vägnar:

.....

Ordförande

Adress: .....

Tel: .....

.....
Distriktsöverlärare

.....

Adress: .....

Tel: .....

Folkskolinspektörens anteckningar angående vid granskning av rekvisitionen i förekommande fall gjorda anmärkningar.

Då föreskrivna villkor för statsbidragets erhållande, med ovan angivna undantag, äro uppfyllda, tillstyrkes, att, under förutsättning att de uppgivna kostnaderna icke befinnas överstiga vad som kan anses efter ortens förhållanden skäligt, statsbidrag utanordnas med kronor .....

..... den ..... 19...

.....

Statens folkskolinspektör

Denna rekvisition ingives i två exemplar till statens folkskolinspektör under juli eller augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser.

Rekvisition av statsbidrag för inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem.

Formulär fastställt av Skolöverstyrelsen den

Till Länsstyrelsen i .....

Skolstyrelsen i ..... skoldistrikt får under återopande av bestämmelserna i kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 538) angående statsbidrag för inackordering av skolbarn samt med stöd av omstående uppgifter anhålla om statsbidrag till ifrågavarande ändamål för redovisningsåret 1/7 19...—30/6 19...

med ..... kronor .....

vilket belopp utgör 80 procent av den i kol. 7 å omstående sida upptagna slutsumman.

Härifrån avgår erhållet förskott ..... ' .....

Återstår att utbetomma ..... kronor .....

Medlen torde tillföras postgirokonto nr .....

Härmed försäkras,

att inackorderingen varit anordnad enligt gällande bestämmelser,

att uppgivet antal inackorderingsdagar är med verkligheten överensstämmande samt

att övriga å omstående sida lämnade uppgifter äro riktiga.

..... den ..... 19...

På skolstyrelsens vägnar:

.....

Ordförande .....

Adress: ..... Distriktsöverlärare

Tel.: ....

Adress: .....

Tel.: .....

Folkskolinspektörens anteckningar angående vid granskning av rekvisitionen i förekommande fall gjorda anmärkningar:

Då föreskrivna villkor för statsbidragets erhållande, med ovan angivna undantag, äro uppfyllda, tillstyrkes, att, under förutsättning att de uppgivna kostnaderna icke befinnas överstiga vad som kan anses efter ortens förhållanden skäligt, statsbidrag utanordnas med kronor .....

..... den ..... 19....

Statens folkskolinspektör

Denna rekvisition ingives i tre exemplar till statens folkskolinspektör under juli eller augusti näst efter det redovisningsår, rekvisitionen avser.

Uppgifter till rekvisition av statsbidrag för inackordering av skolbarn.

1		2		3		4		5		6		7		8	
Antal inackorderade barn i				Antal inackorderingsdagar i				Kostnad för inackorderingsdag kronor ²				Totalkostnad kronor		A n m.	
skolhem eller arbetsstuga		enskilda hem		skolhem eller arbetsstuga		enskilda hem		skolhem eller arbetsstuga		enskilda hem					
1. från klasserna 1—3 med över 4 km. till närmaste skola ¹															
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
2. från övriga klasser med över 6 km. till närmaste skola ¹															
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
3. Inackordering medgiven enl. 1 § 3 mom. kung. 1943:538 ¹															
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....		.....	
Summa				.....		.....		.....		.....		.....		.....	

Anvisningar:

¹ Därest inackorderingskostnaden per dag varierar, fördelas barnantalet liksom uppgifterna i övrigt med hänsyn härtill på de olika raderna under punkterna 1, 2 och 3.

² Kostnaderna för inackordering i skolhem och arbetsstuga beräknas enligt av Kungl. Maj:t bestämt belopp för dag.

Förteckning över inackorderade skolbarn läsåret 19.../... från .....
skoldistrikt.

Barnets			Avstånd från hem- met till närmaste skola km	Inackorderings- stället	Den skola där barnet skall undervisas
namn	hemvist	klass			
1.....					
2.....					
3.....					
4.....					
5.....					
6.....					
7.....					
8.....					
9.....					
10.....					
11.....					
12.....					
13.....					
14.....					
15.....					
16.....					
17.....					
18.....					
19.....					
20.....					
21.....					
22.....					
23.....					
24.....					
25.....					

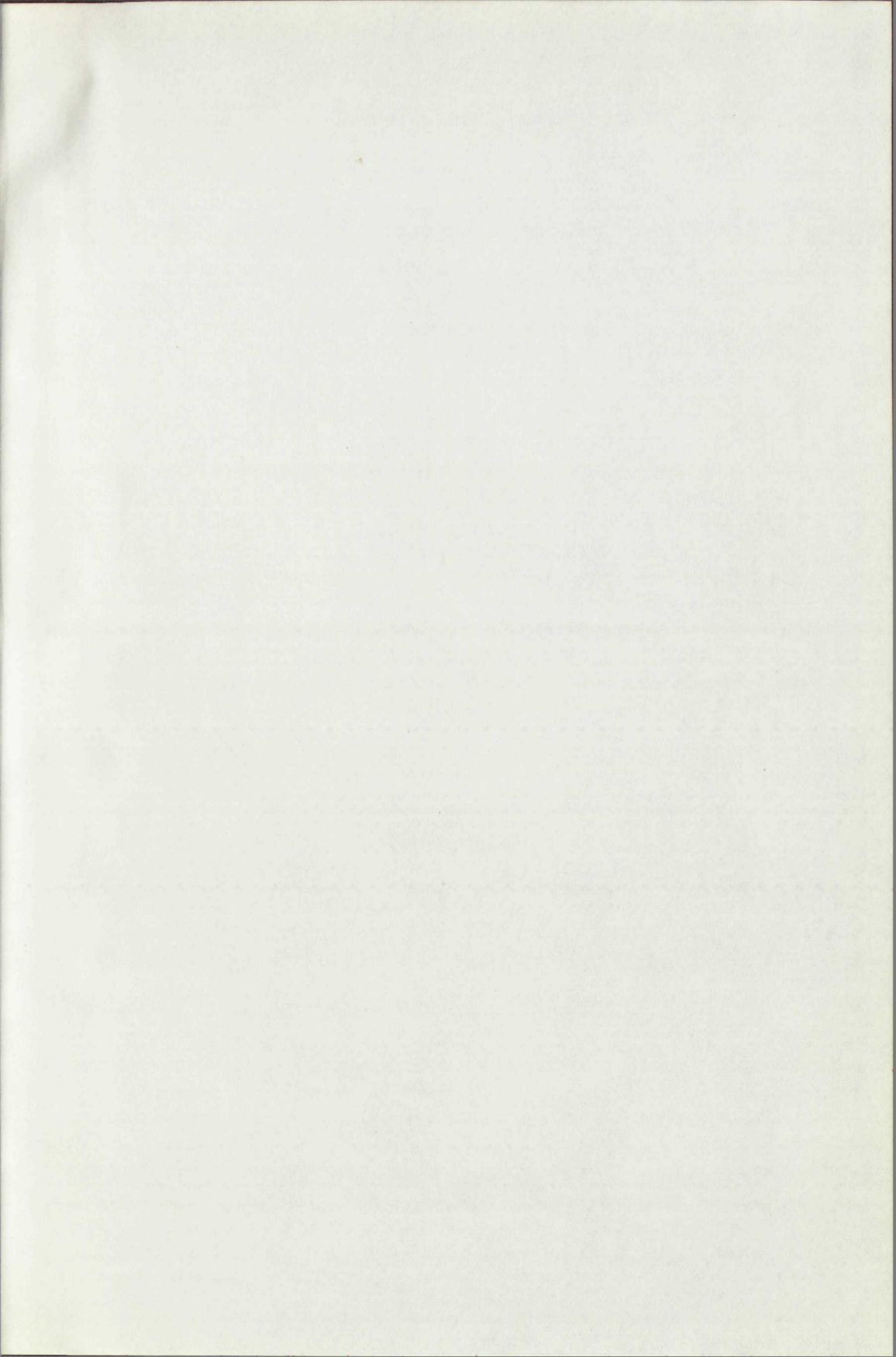
..... den ..... 19...

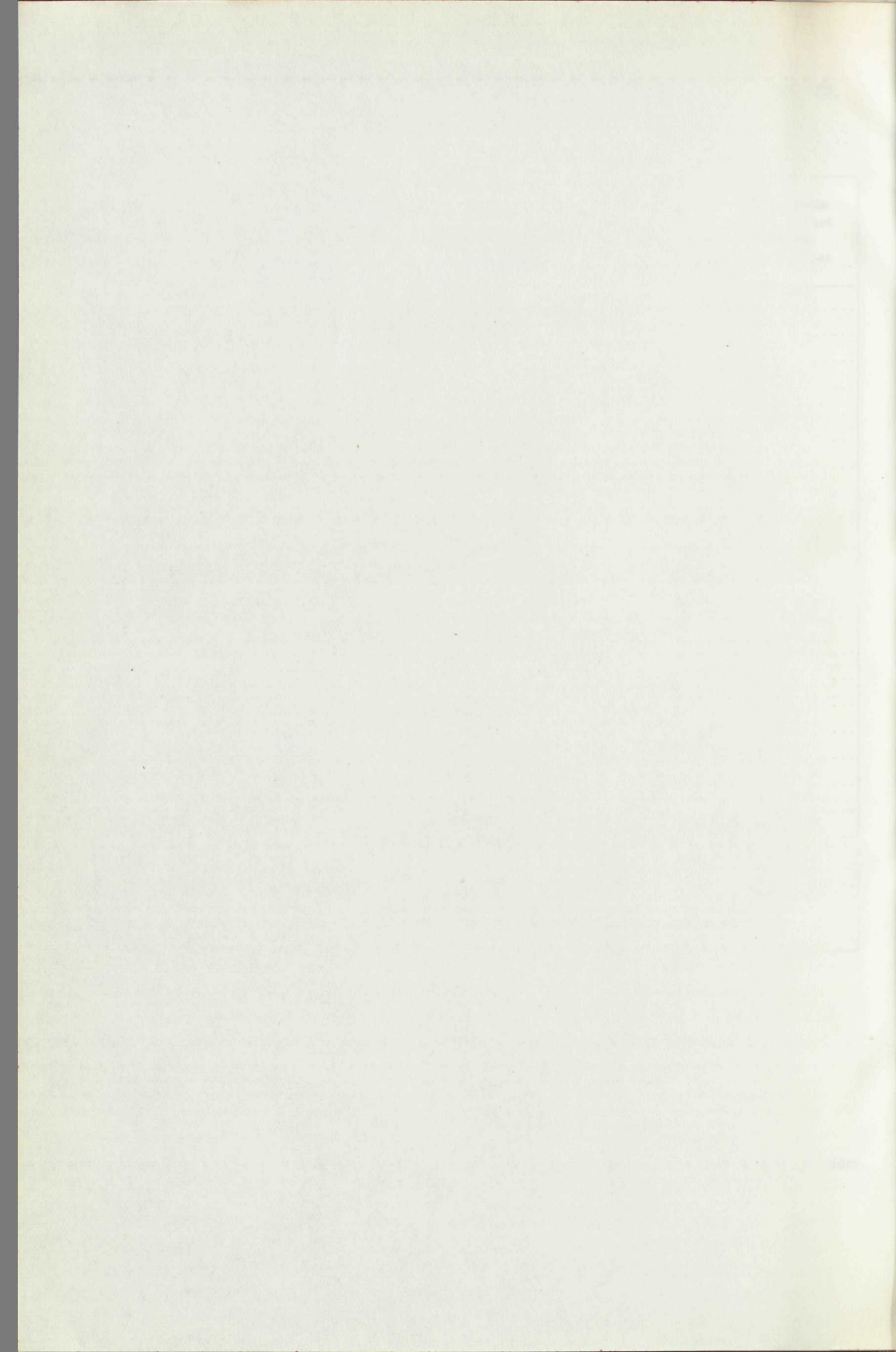
.....
Distriktsöverlärare
.....

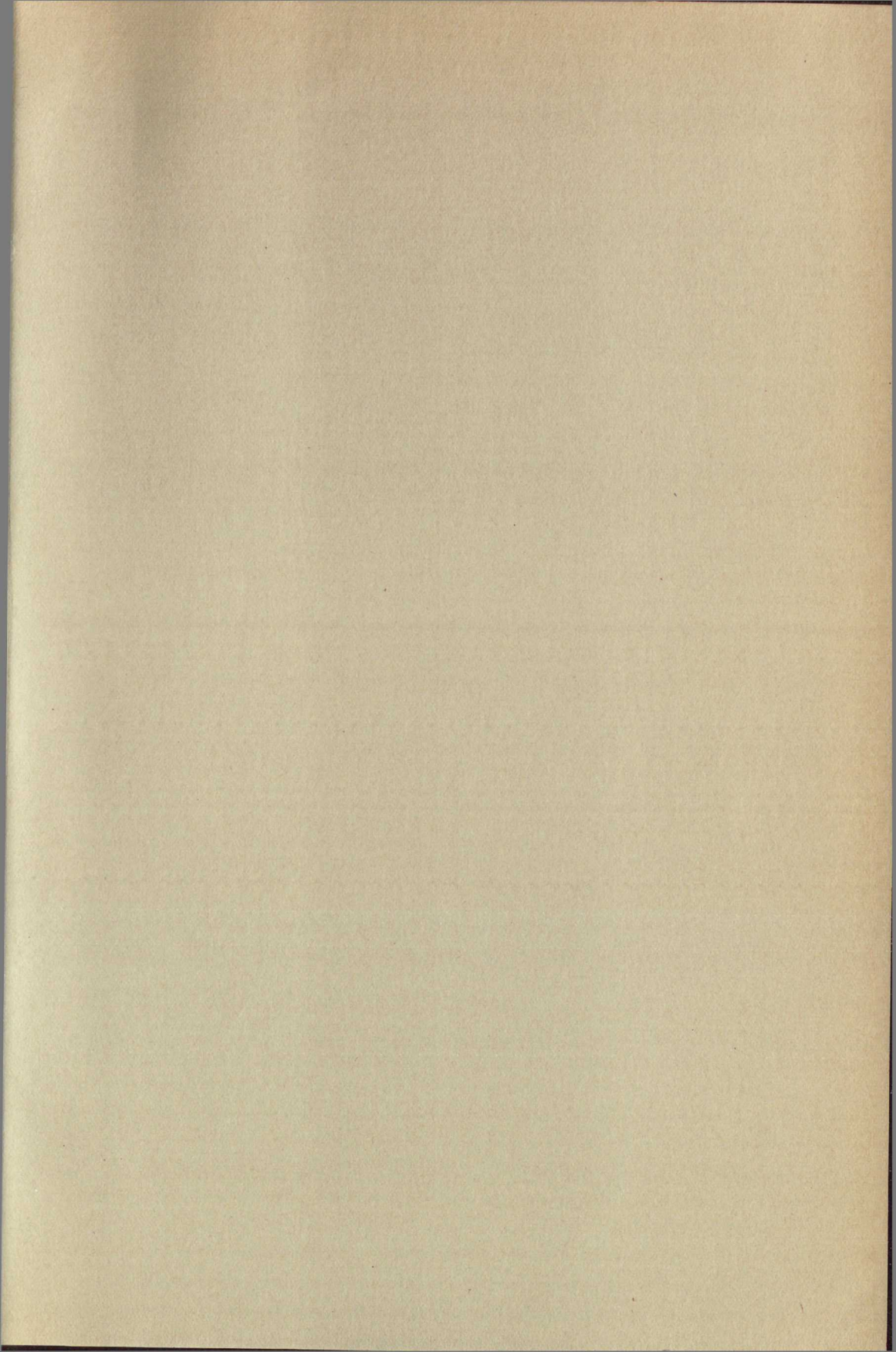
Adress: .....

Tel.: .....

Denna förteckning ingives i *ett* exemplar till statens folkskolinspektör senast den 15 juni före det redovisningsår, inackorderingen avser.

Statens offentliga utredningar 1949

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Utredning med förslag om lösdriverlagens upphävande m. m. [4]
Kriminalvård i frihet. Fångvårdsstyrelsens utredning ang. skyddsarbetets organisation m. m. [6]
Betänkande ang. förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. [8]
Betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. [17]
Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. [27]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Kommunallagskommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. [24]

Statens och kommunernas finansväsen.

1944 års allmänna skattekommitté. 3. Betänkande ang. beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. [9]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. [7]
Utredning rörande folkpensionärernas bostadsförhållanden och bostadskostnader. [12]
P. M. med synpunkter på det svenska långtidsprogrammet. I anslutning till OEEC:s interimrapport. [15]
1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande. 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. [19]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormalkriget 1939 inträdda krisen. Del 9. Tiden juli 1947—juni 1948. [30]
Social upplysning. [31]
Utredningar i anslutning till 1949 års nationalbudget. [36]
Klientelet på arbetshemmen. En socialpsykologisk utredning om försumliga försörjare och störande understödstagare. [37]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande om sinnessövdagen. [11]

Allmänt näringsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 2:17. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Värmlands län. [10] 2: 3—4. Uppsala län och Södermanlands län. [29]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Norrlandskommitténs principbetänkande. Första delen. Norrländska utvecklingslinjer. [1] Andra delen. Särskilda utredningar. [2] Tredje delen. Utlåtanden och förslag i vissa frågor. [3]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. [23]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. [18]
Betänkande rörande avbetalnings- och förskottsköp m. m. [38]

Kommunikationsväsen.

Principer och metoder för kostnadsberäkningar vid statens järnvägar. [5] Bilagor. Produktions- och kostnadsstrukturen vid statens järnvägar. [14]
Svensk hamnbyggnadspolitik. [21] En generalplan för rikets färleder och hamnar. [33]
Betänkande med förslag angående ändrade grunder för fördelning och uttagande av kostnad för byggande och underhåll av skogsvägar. [34]

Bank-, kredit- och penningväsen.

1945 års bankkommitté. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank. [13]

Försäkringsväsen.

1945 års försäkringsutredning. 1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet. [25] 2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring m. m. [26]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Dissenterlagskommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. [20]
Folk- och skolbibliotek. Betänkande och förslag av givet av folkbibliotekssakkunniga. [28]
Yrkesutbildning för varubud m. fl. [32]
Skolöverstyrelsens utlåtande över vissa av 1940 års skolutrednings betänkande och 1946 års skolkommissions principbetänkande jämte sammanfattning av avgivna yttranden. [35]
Betänkande angående statens konstsamlingars organisation och lokalbehov. [39]
Betänkande med förslag angående förenklat rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet. [40]

Försvarsväsen.

Promemoria över preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. [16]
Betänkande rörande galling av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. [22]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.